

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

I Sabinerbjergene.

Breve fra Gennazzano

af

Vilhelm Bergsøe.

Første Del.

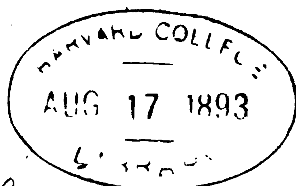

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Thieles Bogtrykkeri.

1871.

HARVARD COLLEGE
AUG 17 1893
LIBRARY

Fortale.

Den største Deel af disse Breve er allerede skreven i 1866, tre Aar efter mit første Ophold i Italien. At de først nu see Lyset har væsenlig sin Grund deri, at jeg savnede Oplysninger om flere faktiske Forhold, som først én ny Reise kunde give mig. Med disse Forhold sigter jeg navnlig til Alt, hvad der vedrører Katholicismen, saaledes som denne viser sig i sit Brændpunkt, det hellige Roma. Her er Intet udsmykket, Intet tildigtet, selv Miraklet, der frelser Røverne, er foregaaet i en eller anden lille Bjergby, ligesaa fuldt som Jertegnet med Madonna, der skjænker Tyven sit Diamantsmykke. At derimod de i Romanen optrædende Figurer, saavel som Sagnet om Subia ere Digterens Eiendom, behøver jeg vel blot at bemærke. Jeg har troet særligt at burde fremhæve dette, fordi man i vort protestantiske Norden neppe

vil antage, at den klerikale Obskurantisme virkelig er saa stor, som jeg har skildret den, og det forekommer mig, at der er dobbelt Anledning til at betone dette paa en Tid, hvor den stræber at gjøre Propaganda i vort Land, og hvor man seer Familier, som ifølge deres Stilling og Navn burde være de Sidste, stille sig som de Første til at hylde en Lære, der gjennem Aarhundreder har dømt sig selv.

Mai 1871.

Vilhelm Bergsøe.

Gennazzano, den 12te April 1863.

Kjære Søren!

Den niende hujus holdt der i Ripettaen *) udenfor casa degli artisti et høist mærkeligt Kjøretøi. Jeg veed ikke, om Du nogensinde dybt inde i Jylland har truffet en eller anden Præst, som, fjernt fra Mennesker og fjernt fra sit Annex, har arvet et Oldtidsagetøi fra sin Formand i Kaldet. Jeg veed ikke, om Du kjender disse gamle Karosser med de høie, rødmalede Hjul, de skutryggede Axer og denne forunderlige Mellemting af en Kasse og en Æske, der, dækket af et Ruf og hængt op i nogle sprukne Seleremme, synes at være en bedrøvelig Parodi paa de elegante Herregaardsekvipager, til hvilke det paa enkelte Høitidsdage er nødt til at slutte sig. „Frem med Præstens gamle Rumlekasse!" hørte jeg engang en skrammereret Godseiertjener udraabe, og „Frem

*) Saaledes kaldes den af Roms tre Hovedgader, som fra Piazza del Popolo løber imod Syd nærmest Tiberen.

med Præstens gamle Rumlekasse!" klang det i mit stille Sind, da jeg den niende April om Morgenen Klokken syv saae Vetturinen holde udenfor Nr. 89 i Ripettaen. Ned kom min Ven, Otto Lind, og nu begyndte Stuvningen. Først Malerkasser, saa Hatteæsker, saa en svær Koffert bagpaa, et høit Staffeli ovenpaa og en to, tre Vadsække af tvivlsom Størrelse indeni. Saa kom Randsler, Mantelsække, Reisekapper, Madkurv, flere Malerkasser og flere Skizzebøger, indtil Lind, hvis Faible for Bagage Du kjender, sad paa et lille Flyttedagslæs med Fare for at støde Hovedet igjennem Ruffet. Saaledes var vort Opbrud til Bjergene, og stor Morskab forskaffede det de romerske Gadedrenge og Tiggere, der hvert Øieblik stak Hovedet ind ad Vinduet for bedre at tage os i Øiesyn. Endelig rumlede vi da afsted, ned ad den lange Ripetta, over Piazza Navone, forbi Colosseo og Carracallas Bade, jeg mindre beundrende disse mig nu saa bekjendte Kolosser end maalende Faren ved at faae Staffeliet i Hovedet eller en Malerkasse over Benene, hver Gang Vognen skumplede hen over Hullerne i den ujevne, antike Steenbro.

Du har maaskee, kjære Søren, endnu en dunkel Erindring om, hvorledes Strandveien støvede, førend

den blev vandet, eller hvordan Gamle Kongevei støver den Dag idag; men hvad forslaaer det imod Støvet paa en romersk Landevei? Tænk Dig, at man fra Kjøbenhavn og til Klampenborg anbragte to paralleltløbende, sex Alen høie Mure, hvidtede disse over med den hvideste Muurkalk og for Afvexlings Skyld hist og her afbrød dem med høie Portgittere af Jern. Tænk Dig dernæst, at man fyldte det tolv eller sexten Alens Rum imellem disse Mure med et mange Tommer tykt Lag af det allerfineste vulkanske Støv, guulgraat som Aske og fygende som Flyvesand. Tænk Dig endelig, at man lod en Drift Oxer, Faar eller Geder trampe foran Vognen for at bringe Røre i dette Støvhav, og Du vil da, naar Du hertil lægger en blændende Sol og en brændende Hede, have et nogenlunde fyldigt Billede af en Vetturinkjørsel paa de første fire Miglier fra Rom. Henimod Middag naaede vi Osteria di Colonna, vansmægtende af Tørst og med en inderlig Forvisning om, at idetmindste vi vare Støvets Børn. Vognen blev trukken hen i et Skuur, Vetturinen forsvandt i Skjænkestuen og overlod os til en syv, otte lemlæstede Tiggere, alle lurvede Karle, der saae ud til at have stor Lyst til at undersøge, hvormed vore Kofferter vare fodrede indvendig. Otto, som

har været i Felten, stod Forpost, og jeg løste af uden andre Vaaben end Smørrebrød og Viin, som vi fiskede i Madkurven til stor Forargelse for Vetturinen, der heri saae en Fornærmelse imod den „Naturalforpleining“, som fandtes opdækket paa et skident Bord foran Osteriet.

Fra den lille By Colonna, hvorved Osteriet ligger, begynder Veien at stige. Campagnen med dens kuppelformige Høider, dens brede, græsrige Dalstrøg, begynder her at vige for Bjergkarakteren. Stigningen bliver efterhaanden mere brat, Veien mere og mere indskaaren i de mørkebrune, bløde og afrundede Tufmasser; endelig vige ogsaa disse, den hvide, kiselholdige Kalksteen med dens mange Revner, Ridser og Blærehuller begynder at træde frem, og nu ere vi over Grændsen, vi have forladt Campagnen og befinde os i Sabinerbjergenes yderste Afhang, stadig stigende opad imod de Bjergkamme, hvis høieste Tinder sneelysende træde os imøde i Solglandsen.

Ja, kjære Søren, vi vare i Bjergene, det maatte vi bekjende! Længe havde Vetturinhestenes Bjælder klingret muntert og fornøielig under et rask, undertiden endogsaa skarpt Trav. Nu begyndte de at lyde dæmpet og sørgelig, først paa den ene, saa paa den

anden Hest, Travet gik over til Fodgang, og dette atter til den næste Skridtart, hvis man forresten kan kalde det at staae stille for en saadan. Efter nogle Øieblikkes Betænkning syntes Vognen at faae stor Lyst til at kjøre tilbage ad den Vei, hvorfra vi vare komne, hvilket tvang os Alle, med Undtagelse af Vetturinen, til at stige ned for derved at lette Hestene Byrden. Først gik vi ved Siden af Vognen, saa maatte vi holde paa Vognen, og endelig maatte vi skyde bagpaa Vognen, — ja tilsidst maatte vi endog tage nogle af vore Kasser paa Ryggen, medens Vetturinen under Eder og Pidskesmeld hamrede løs paa de udmattede Dyr, idet han samtidig gav os den trøstende Forklaring, at han i Reglen kjørte dette Stykke Vei med Fire, men idag kun havde havt To til sin Disposition, fordi de to Andre skulde hen og velsignes. Himlen, som hidtil havde været klar og skyfri, begyndte at graane, og ude over Bjergene, de samme Bjerge, der før havde vinket os med deres hvidglimtende Tinder, trak den ene mørke Sky sammen efter den anden. Først forsvandt den lille Flække Rocca di Cavi, der længe havde hængt som en solbelyst Ørnerede paa Bjergets øverste Spids, saa gik Capranica samme Vei, og endelig hyllede det lavere liggende Cavi sig i blygraae Taagemasser, der

lidt efter lidt ligesom væltede sig frem imod os. „Det bliver daarligt Veir," sagde Padrone Luigi, som med stoisk Ligegyldighed lod os skyde paa Vognen, medens han selv filosoferede fra Bukken. „Der bliver ikke en tør Trevl paa os," bemærkede Otto, som før havde været i Bjergene. „Aa, det bliver vel neppe Andet end Taage," meente jeg, der ikke havde været der før. Neppe havde jeg udtalt disse Ord, førend en Regndraabe, saa stor og tung som en Hasselnød, traf mig lige i Ansigtet. Efter den kom der to med en saadan Kraft, at de øieblikkelig slog igjennem Tøiet, og nu var enhver Frelse umulig. Som et regnfyldt Taagetæppe rullede Skyen fra Bjergene, brusende som en Douche, henover os og langt udover Campagnen. Dagen blev pludselig til Aften, den tørre Landevei til en muddret Strøm, og vi, der havde søgt Ly i Karossen, til noget Mere end druknede Muus. Aldrig havde jeg troet, at det kunde regne saaledes. Det var, som om Draaberne forenede sig i Luften for i hele Strømme at udgyde sig over os; intet Tag, intet Ruf kunde holde ud imod en saadan Syndflod. Efter en ti Minuters Forløb svømmede Alt, Levende og Livløst, imellem hinanden. Hatteæskerne androg paa Skilsmisse imellem Laag og Bund og fik den allernaadigst bevilliget,

Staffeliet gjorde Revolution og fløb ned fra Ruffet, ja det var, som om Vognen havde faaet en Læk, som om vi seilede og allerede havde een Fod Vand i Lasten. Det var ikke muligt at see Noget, hverken tilhøire eller tilvenstre, hverken forud eller bagud, og saaledes blev hele min Erindring om Cavi kun den, at vi kjørte under nogle taarnhøie Sluser, hvis Strømme med et Vandfalds buldrende Lyd styrtede ned over os. Tættere og tættere blev Mørket, stærkere og stærkere strømmede Regnen ned, og endnu havde vi et godt Stykke til Gennazzano.

Da klang et pludseligt „Holdt" udenfor Vogndøren. Padrone Luigi stoppede Hestene, Otto stemte for Røvere, jeg derimod for, at vi vare paa Veie til at gaae ned ad en eller anden Bjergskrænt. Ingen af Delene var imidlertid Tilfældet; efter en kort Parlamenteren, som viste os, at vi endnu vare meget ukyndige i det italienske Bjergsprog, blev Vogndøren reven op, og en lille, rund, trivelig Byldt med en Abatehat paa Hovedet stukken ind til os. Der lød et kort »Scusate, signore!«, Døren smækkedes i, og afsted rullede vi i Regn, Mulm og Mørke, medens Byldten ved enhver Bevægelse bragte Vandet til at drive endnu stærkere ned ad os. Hvor længe vi saaledes kjørte, hvad Byldten fortalte, og ad

hvilke forunderlige Veie vi tilsidst ankom til Gennazzano, det veed jeg ikke; kun erindrer jeg, at jeg af og til saae store Kastanietræer, fantastisk formede Klippeblokke og hørte en Flod bruse dybt under mine Fødder, omtrent ti Minuter før vi gjorde Holdt.

Neppe vare vi paa vort Bestemmelsessted, førend nye Ulykker styrtede ind over os. Byldten trillede ud af Vognen, tabte Abatehatten og gav sig til at græde, Otto traadte en af sine Malerkasser itu, jeg faldt over Staffeliet og fik derved en praktisk Prøve paa det i Gennazzano anvendte Brolægningssystem. Heldigviis havde vi gjort Holdt lige udenfor Vannutelliernes Huus paa en Plads, der, som jeg senere fik at vide, bar det fordringsløse Navn af „Piazza imperiale". Der var ikke en Sjæl for at tage imod os, der var ikke en Lygte til at lyse for os, ja, der var ikke engang en Hund til at gjøe ad os — der var kun Nat, kulsort Mørke og Regn, drivende Regn, hvor vi saae hen. Heldigviis var Padronen godt lokaliseret, og ved at tage ham i Kappefligen og forresten føle os frem med Fodspidserne, lykkedes det os at komme ud af det imperialske Uføre og naae en høi Steentrappe, om hvilken Otto gav mig den trøsterige Oplysning, at han her havde været nær ved at flække Hovedet den

foregaaende Sommer. Endelig naaede vi Døren og kom ad en ny Steentrappe op i et stort Kjøkken, paa hvis aabne Skorsteen der flammede et mægtigt Baal. Omkring dette sad forskjellige Personer, som Alle foer op med stærke og lydelige Begeistringsyttringer, da de saae Otto træde ind. Der blev en Snakken, Omfavnen, Visen Vei og Løben frem og tilbage, Altsammen uden noget synligt Maal eller Med, hvorunder jeg følte mig ganske tilovers; thi Ottos korte Præsentation af „Signor Guielmo“ frembragte ikke nogen synderlig Virkning.

Du veed vist bedst selv, kjære Søren, hvor forunderlig tilovers man kan føle sig under nye og fremmede Omgivelser, navnlig naar der til disse kommer nye og fremmede Ansigter. Heller ikke skal jeg nægte, at det første Indtryk her var absolut ugunstigt. Naar man fra en eller anden af Roms Høider seer ud over de blaanende Bjerge, hvis Konturer paa en saa forunderlig Maade synes at smelte sammen med de bagved liggende Skymasser, da faaer man undertiden en Fornemmelse af, at der, langt ude blandt disse Bjerge, ligger Alfehaven gjemt, hvor der kun er Lys, Solskin og et evigt Foraar. Jeg idetmindste havde i min danske Fantasi udmalet mig „Bjergene“ som noget absolut Herligt, noget

Lysende, Frit og Løftende, hvor der ikke kunde tænkes nogen Forandring, og under saadanne Omstændigheder er det altid farligt at blive gjennemblødt; thi Intet formaaer saaledes at afkjøle Fantasi, Begeistring og enhver anden varmende Følelse som en Skylregn, der gaaer til Skindet. Selv efterat vi havde faaet alle vore Sager bragte ind i Huset og med nogenlunde tørre Klæder sad ved Aftensbordet, selv da kunde jeg ikke rigtig forsone mig med min Skjæbne og tænkte flere Gange paa, om jeg ikke for ubesindig havde lyttet til Ottos glimrende Fremstillinger, og om ikke Napoli havde været et fuldt saa hyggeligt Opholdssted. Selv det Lokale, hvori vi indtog vort Aftensmaaltid, var ikke skikket til at faae Tankerne til at flagre og vække lysere Forhaabninger. Tænk Dig et uhyre stort, fiirkantet Rum, noget koldt og kun oplyst af en eneste trearmet, men osende romersk Lampe. Tænk Dig endvidere dette store Rum befolket af et antikt Skab, en Kommode, et Par Stole, et eenligt Spisebord og et Møbel, der seer ud som en Mellemting af et Chatol og en Servante, og Du har et Billede af, hvad vi meget fornemt kalde „vor Spisesal". Heller ikke vare de Rariteter, som Bordet frembød, i nogen synderlig Grad skikkede til at vække en livligere

Stemning. En gammel Gedemælksost, et Par Stykker salt og seigt Lammekjød, noget seigt og saltet Thunfisk og et mislykket Forsøg paa Koteletter var hele Herligheden, og det vil derfor ikke undre Dig, at jeg som en Hemmelighed betroede Otto min Tvivl om at kunne udholde blot otte Dage herude. Otto er, som Du veed, Menneskekjender; han vinkede ad Thomaso, en stor, stærk, rødmusset Dreng, Husets Arv, og hviskede ham et Par fortrolige Ord i Øret, hvoraf jeg kun opfangede det meget tvivlsomme »il procuratore«. Otto afviste alle mine Spørgsmaal med en Seirherres Mine, og kort efter vendte Arv tilbage med to langhalsede Kurveflasker, som han bar paa en lille Stok. Det var Vinen.

Der er nu den underlige Ting ved de italienske Vine, bedste Søren, at de vise sig stridige og trodsige imod enhver Forsenden til fremmede Lande. Møder man dem derimod i deres eget Hjem, da kan jeg ikke ligne dem ved Andet end ved en mild og gjæstfri Huusmoder, som med venlige Blikke og varme Haandtryk byder En Velkommen og i et Øieblik oplader Husets Hyggelighed for ham. Den gode romerske Viin beruser ikke let; eiheller gjør den En tung og døsig som de hede sicilianske Vine, den har paa en vis Maade Champagnens Natur uden at

have dennes Evne til at boble og bruse med skinnende Perler. Den varmer, ildner og begeistrer, den løber som en varm Livsaare lige ud i Fingerspidserne og vender saa tilbage til Hjertet, som den fylder med Haab og begeistrende Drømme. Otto er som sagt Menneskekjender; han havde valgt den rette Medicin til rette Tid og paa rette Sted, og det Eneste, der undrede mig, var, at en saa reen og uforfalsket Drue, et saadant alt Had og Nag dæmpende Tryllemiddel kunde komme fra en „Prokurator“. Længe sad vi saaledes i Aftenens Stilhed, lyttende til den faldende Regn og dampende af vore indsmuglede Cavour-Cigarer, samtalende om Emner fra Hjemmet og læggende Planer for den nærmeste Fremtid, — da hørte vi pludselig under os en dæmpet Hulken og Jamren som af Børn, der led Nød, og kort efter fulgtes denne af tunge Trin og en forunderlig Lyd som af Hikke, Hosten og Snøften, blandede imellem hverandre. Jeg vilde just spørge Otto, hvorfra disse underlige Toner kom, da jeg i det Samme henne i Hjørnet af den halvmørke Stue saae Gulvet hæve sig iveiret, og ligesom man fortæller, at Jorden i Arabernes Telte ved Nilen undertiden brydes op af en eller anden overvintrende Krokodil, saaledes kom der her en sortklædt Skikkelse

frem, som, efterat være stegen heelt op, med umiskjendelig Forbauselse betragtede baade Otto og mig, idet han uafbrudt svingede en slukket Lampe frem og tilbage i den venstre Haand, medens hans høire omfattede en Stok af usædvanlig Længde og Tykkelse. Uvilkaarlig reiste Otto og jeg os op for at gjøre Honneurs for denne uventede Gjæst fra Underverdenen. Han paa sin Side syntes med stort Besvær at ville gjøre det Samme for os, og saaledes stod vi i Halvmørket, bukkende og skrabende for hinanden, uden at der kom nogen synderlig Forklaring ud af vore Gestus. Min første Tanke faldt ganske naturlig paa Røvere, men Personen havde aldeles intet Røvermæssigt ved sig; tvertimod saae han saa civiliseret ud, at det næsten forbausede mig at skulle træffe en saadan Type i Gennazzano. Hans høie, sorte Hat, hans dito Frakke, Vest og Beenklæder, hans embedsmandige Mine, Alt førte Tanken i et Nu hen paa det store Omsvøbsdepartement af Pas og Toldsager, og jeg spurgte ham derfor, om han maaskee ønskede at see vore permesso'er.

„Ak nei," svarede han med en afværgende Haandbevægelse, „det behøves ikke. Jeg er ikke Pasofficiant, men kun en stakkels cancelliere *), som trænger til Olie."

*) Sekretair hos en høiere stillet Embedsmand; Byskriver.

Otto og jeg saae paa hinanden med en usikker Mine, og Manden vedblev, støttet til sin Stok, at svinge den tomme Lampe frem og tilbage.

„Jeg er en stakkels cancelliere," gjentog han efter en Pause, „som er kommen noget seent hjem iaften. Lampen hos mine Børn var gaaet ud, og de græd, fordi de vare bange for at være i Mørke. Tillader De, at jeg laaner lidt Olie hos Dem?"

Med disse Ord bøiede han sig over Bordet, langede Olieflasken ud af Platdemenagen og heldte uden videre hele dens Indhold ned i sin Lampe. Lyset faldt under denne Manøvre klart og skarpt paa ham. Det var en Mand paa henved et halvthundrede Aar, af stærk, næsten herkulisk Legemsbygning, med stridt, staalgraat Haar, der var klippet ganske tæt. Hans Ansigt havde et Udtryk af Venlighed og jovial Godmodighed, som dog dæmpedes noget af et Par guulgraae, forskende og ransagende Dine, der ligesom sad paa Luur nnder et Par stærktbuskede Dienbryn. Hans Teint var for en Italiener usædvanlig klar og rødmusset, og hans noget store Mund fremviste et Par Tandrader, som ingen Dentist skulde skamme sig over.

„Jeg er en stakkels cancelliere!" gjentog han for tredie Gang, idet han tog Plads ved

Siden af mig. „Tillader De, at jeg laaner et Glas?"

Otto gav ham et, men da et tomt Glas under slige Forhold og i godt Selskab maa ansees for at være en Fornærmelse, „laante" jeg ham tillige Viin og fyldte det lige til Randen. Han saae et Øieblik paa mig med et gjennemtrængende Blik, tømte saa Glasset i et eneste Drag og sagde derpaa aandsfraværende og ligesom hen i Luften: „Jeg er en stakkels cancelliere!"

„Saa?" sagde Otto deeltagende og hviskede paa Dansk til mig: „Det var fjerde Gang."

„Ak ja," gjentog den Fremmede med et stærkt præget Udtryk af Sorg i sit Ansigt, „jeg er en stakkels, gammel, fattig cancelliere med fem Børn, som jeg ikke veed, hvorledes jeg skal forsørge. Ak, min Kone var saa ung, saa smuk og saa deilig, da hun døde; det er nu mange Aar siden."

„Det gjør mig hjertelig ondt," svarede jeg deeltagende. „Døde hun her i Gennazzano?"

„Nei," svarede han, „hun døde i Norma, hvor jeg dengang var ansat; jeg kunde ikke holde ud at være i den By, hvor hun var død, og saa flyttede jeg hertil. Derved tabte jeg det Halve af min Gage og har nu kun femten Scudi om Maaneden.

Det er ikke Meget for en Fængselsdirekteur, naar han har fem Børn at forsørge."

Taarerne kom ham i Øinene ved disse Ord, og Otto fyldte bevæget hans Glas. Denne Gang lod han det staae urørt og trak et stort, blaatærnet Lommetørklæde op for at tørre sine Øine. Jeg troer, at Synet af dette hjemlige, blaatærnede Stof fordoblede den Deeltagelse, hvormed jeg havde fulgt hans Ord, og jeg spurgte ham, om vi ikke kunde være ham til Hjælp med Noget.

„Tak," svarede han, „jeg kan virkelig ikke tage imod Hjælp af Fremmede. Jeg har gjort mig det til Regel, ikke at tage imod Hjælp uden i den haardeste Nød; men denne er virkelig tilstede, og en Scudo vilde altid være velkommen, ikke saa meget for min egen som for mine Børns Skyld. Tillader De, at jeg laaner en Cigar?"

Med en sørgmodig Mine stak han Cigaren i Munden, Mønten i Vestelommen, trykkede Otto og mig erkjendlig i Haanden, greb sin Lampe og forsvandt atter gjennem Lemmen, som med en dump Lyd lukkede sig over ham.

Hermed, kjære Søren, var den første Dag forbi udi Gennazzano; dog kan jeg endnu meddele Dig, at jeg sov udmærket den Nat, men først efterat

jeg havde ransaget mit Sovekammergulv, for ikke at blive et Offer for nye, fra Underverdenen opstigende Aander.

Den 15de April 1863.

I tre Dage har Regnen uafbrudt strømmet ned og været nær ved at bringe os Alle til Fortvivlelse. Som en rivende Strøm har den svulmet henad Gaderne, den har faaet Floden til at stige over sine Bredder og forvandlet den lille Aa paa den anden Side Bakkekammen til en ganske anseelig Strøm. Nu er det Hele forbi, og Du gjør Dig ingen Idee om, brave Søren, hvilken utrolig Forskjel der er paa idag og igaar. Igaar var Alt Graat i Graat, Luften var opfyldt af den uafladelige Rislen og Hvislen, som Regnen frembragte, Folkene i Huset saaes kun sparsomt og da dyngvaade i drivende Kapper. Den stakkels gamle cancelliere, som Otto og jeg have havt ret hjertelig ondt af, var saa totalt forsvunden, at vi nærede en begrundet Frygt for, at han med saa meget andet gammelt Skramleri var seilet ud i Floden. Nu derimod, hvilken Klarhed, hvilket Lys, hvilken Gjennemsigtighed i Luften! Jeg staaer paa min Altan og lader Blikket glide ud over Egnen. Vort Huus er bygget

paa en Klippe, og i stærkt skraanende Terrasser falder denne af imod den Vei, som løber udenom Byen. Klippen er Tuf, altsaa frugtbar og med Muld paa mange Steder, ja endogsaa med en lille Haveplet lige under mine Vinduer. Saa kommer Dalen, bred, yppig og grøn. Man kan ikke see Floden, da den har skaaret sig dybt ned i Tufmassen, men høre den kan man endnu. Paa den anden Side hæver Terrainet sig og danner en lavere Bjergkam med afrundet Ryg. Denne er dyrket overalt. Jeg kan fra mit Vindue tydelig kjende Vinen, Figenerne og Oliventræernes vredne Stammer, der ligne de gamle Pile hos os. Imellem disse staae Ferskentræerne, fulde af blegrøde Blomster, og deres Duft bølger over Dalen og bæres af den lette Foraarsvind op imod mit Vindue. Luften er saa mild, saa luun, saa sommerlig varm og dog saa frisk efter den faldne Regn; enkelte smaa Bomuldsskyer drive af og til hen over den mørkeblaae Himmel som Regnskyernes sidste Marodeurer. Under min Loggia klattre de vævre Geder behændigt omkring for at afnippe Skuddene paa de unge Figen, der selvsaaede vælde frem overalt. Nede paa Veien driver en enkelt Bonde sit sværtlæssede Mulæsel op imod Byen, og et Par Piger med deres Kobber-

conchaer paa Hovedet hilse ham skjelmsk, idet de slaae om ad Veien til Kilden, og en sort, gryntende Griis med et Tov om Maven følger dem i Hælene. Langt ude i Horisonten ligge hvide, skinnende Skymasser, og jeg begynder allerede at ængstes for en Fornyelse af Regnen. Jeg kan imidlertid spare min Frygt; Otto fortæller mig, at det er Volskerbjergenes sneedækkede Tinder. En saadan Morgen, en saadan intensiv Følelse af Italiens Naturskjønhed er alene den hele Reise værd. Ryst Støvet af din krogede Ryg, kjære Funtus, og ret den i Veiret! Slaa nogle af dine gamle Raderinger i Hartkorn, og lad saa Madame Jensen sørge for Resten; men selv maa Du komme herned for at dele min Lykke, selv maa Du indaande denne rene, krystalklare Bjergluft og drikke af Prokuratorens Viin. Gjør Du dette, da vil Du have fundet Foryngelsens Vande, og der vil endnu kunne blive et Menneske af Dig. Farvel!

Din hengivne

osv.

Gennazzano, den 20de April 1863.

Kjære Søren Funtus Top!

Bliv ikke ræd over at see Dig anført med alle de Navne, som Du i Daaben haver annammet. Bliv ikke bange, siger jeg, selv ikke for Navnet Funtus, som, mellem os sagt, er et af de mest fordømte og forunderlige Navne, jeg nogensinde har truffet paa, og som ene kan lignes med det Navn: Semprififa udi Vaudevillen. Naar jeg gjør mig den Uleilighed at nævne Dig med alle dine Navne, kjære Top, da er det for at bringe en Høitidsstemning ind i dit Sind, for at belave Dig paa, at der er skeet noget Usædvanligt, som Du skal modtage med Andagt. Og dog, i samme Øieblik falder det mig ind, at Du er værre end en Tyrk og en Hedning, ja selv værre end et af Mormons Børn; thi disse vide dog, at Kvinden er skabt til Mandens Fryd, og at man ingen Ret har til at snegle sig sammen som et Pindsviin, naar Skjønheden træder os imøde. Det hjælper ikke, at Du stritter imod, bedste Top! Du kan i det Høieste lade være at læse mit Brev; men skrive det vil jeg, om ikke for Andet, saa for at give min egen Følelse, mine egne Stemninger Luft.

Igaar Aftes vandrede jeg henimod Solnedgang ud imellem Bjergene, mest for at tage et Syn over Egnen, inden jeg begynder mine Vandringer. Jeg var gaaet nedenom Byen og fulgte, uden at tænke videre derover, en lille Sti eller maaske rettere et lille udtørret Aaløb, der fører ned til Flodleiet i Dalen. Du kan ikke gjøre Dig nogen Tanke om, hvor deilig denne Vandring var. Alt er nu sprunget ud eller staaer i Begreb dermed. Vinen har faaet fine fine lysegrønne Skud, de gamle, forunderlige Kastanier løves mere og mere, og mellem Steenegenes næsten sorte, stedsegrønne Løv mylre unge, lysegrønne Blade frem, som lidt efter lidt tilrive sig Magten. Og dog er dette Intet imod det Blomstertæppe, som overalt bryder frem af den sorte, lavaholdige Jord. Violerne staae i saadanne Klynger, at Aaleiets Kanter blaane deraf, de fine Alpevioler titte frem overalt, og deres mørkegrønne Blade give de brune Klipper et Udseende, som vare de dækkede med Vedbend, der mod Naturens Orden bar lyserøde, stærktduftende Blomster. Den lille, mørkeblaae Druehyacinth vexler med forskjelligtfarvede Krokus, med romerske Anemoner og kridhvide Paaskelilier — kort sagt, hvad vi om For-

aaret med stor Besvær fremelske ved Kakkelovns-varmen, findes her spredt i naturlig Overflødighed.

Stien førte ned til og endte ved Levningerne af et gammelt Tempel, der skal have været indviet til Diana. Nu er det halvveis styrtet sammen og næsten heelt overgroet med Vedbend og vilde Figen, hvorved det gjør en ypperlig Virkning i Landskabet. Jeg vilde hvile mig og bøiede noget af det rige Løvværk tilside, der i lange, naturlige Festons hang ned over Arkaderne. Neppe var jeg traadt ind, førend jeg saae et Madonnabillede fæstet i Baggrunden af den Nische eller Grotte, som Muurværket dannede, og foran dette laa paa Knæ en ung Pige, næsten Barn endnu, med en Kurv Salat ved Siden. Hun foer op som en skræmmet Fugl, betragtede mig et Dieblik med en Blanding af Nysgjerrighed, Undseelse og Angst og flygtede derpaa uden at huske Kurven med dens friske, fristende Indhold. Kjære, bedste Funtus! Vel veed jeg, at din Angst for det Kvindelige er gaaet saa vidt, at Du har ladet mig bestille Kaffen, naar vi paa en smuk Foraarsdag landede paa Constantia eller i Ermelundshuset, men dog troer jeg, at dit Blod vilde have løbet endeel hurtigere, og at Du vilde have følt Dig adskillige Aar yngre, hvis Du som jeg havde

seet det flygtende Syn. Det var ingen stolt, storslaaet Romerinde, ingen koket Skjønhed fra Albano, ingen selvbevidst Model fra Studierne i Via Sistina, det var slet og ret en ganske ung Pige paa femten eller sexten Aar, men den skjønneste, som jeg endnu har mødt hernede. Jeg kan ikke ret sige Dig, hvori det Henrivende laa; thi vort Møde var saa pludseligt og uventet, Situationen saa lidet anet og atter saa hurtig forsvunden, at det Hele kun var et Glimt, men et Glimt, der lysnede i En lige til Sjælen. Det var de forunderligste Barneøine, jeg nogensinde har seet, saa klare og store, saa sælsomt dybe, at det var, som om ethvert Blik maatte drukne deri. Dertil vare de saa drømmende, saa mørke, at selv det Hvide i Øiet blaanede derved. Læg hertil den barnlige Forbauselse, der speilede sig i ethvert af hendes Træk, Undseelsen over, at hendes Andagt var bleven røbet, den skjelmske Nysgjerrighed, der tegnede sig ved Smilehullerne i hendes Kind, og Du vil faae et svagt, mat og slet Billede af den Virkelighed, der saa hurtig flygtede for mig. Jeg blev staaende som forstenet et Par Minuter. Saa greben var jeg af det, jeg havde seet, at det Allersimpleste, det at følge efter, ikke engang faldt mig ind. Lidt efter bøiedes Løvværket

atter tilside, jeg greb efter Kurven for at række hende den, men, kjære Søren, det gik mig som Pjerrot, der opdager Fruentimmernes Trædskhed. Det var ikke hende, men en høi, ung, fortskjægget Sabiner med en Rose i Haanden og en sommerlig Straahat, kjækt sat paa tre Haar. Han maalte mig med et Blik, som mildelst talt var mindre venligt, snappede Kurven ud af min Haand, saa at det snurrede i mine Fingerspidser, og forsvandt uden at sige et Ord. Atter faldt de grønne Vedbendgardiner for, og atter blev jeg ene i den dæmrende Grotte. Da hørte jeg listende, lurende Trin som af En, der nærmede sig paa Taaspidserne. Løvværket blev igjen draget tilside, et nyt Ansigt tittede ind, et Par listige, graagule Katteøine hvilede gjennemtrængende paa mig med et Udtryk, som var jeg en meget mistænkelig Person. Der var ingen Tvivl længere derom — paa det rødmussede Ansigt, de buskede Øienbryn og den sorte, fidtede Hat kjendte jeg min Ven „Fængselsdirekteuren". Han lod imidlertid ikke til at ville kjende mig; thi da jeg gik ud efter ham, saae jeg ham med iilsomme Skridt og stadig svingende sin Knippel af Stok haste efter den unge Mand, der endnu bar Kurven med Salaten.

Da jeg kom hjem, traf jeg paa den høie Steentrappe, som fører op til vort Huus, den samme Kurv med den samme friske Latuga eller ialfald en Kurv og en Latuga, der i den Grad lignede den anden, at de vistnok maatte være identiske. Otto var ude i Vignen tilligemed Husets Folk, og jeg saae Intet hverken til Kancellieren eller til de tvende Andre. Lidt efter lidt faldt Mørket paa, og medens jeg, vandrende op og ned i Spisesalen, ventede paa Otto, faldt mit Blik pludselig paa Lemmen i Gulvet. Der paakom mig næsten samme Følelse som Aladdin, da han stod ved den fortryllede Indgang til Aandernes Hule, efterat hans kjære Fætter havde kastet Røgelsen paa Ilden. Der maatte være noget Skjult, noget Hemmelighedsfuldt under denne Lem, og da jeg ikke behøvede nogen Troldmand til at hæve den for mig, aabnedes den ganske simpelt ved et godt Tag i Jernringen, uden at jeg behøvede at nævne min Faders og min Bedstefaders Navn. Neppe havde jeg gjort det, førend hele Illusionen forsvandt. Jeg saae i Halvmørket kun en ganske almindelig, smudsig Steentrappe, der førte ned til Noget, som man med et prosaisk Navn kalder en Kjelder. Jeg vilde lige til at lukke den igjen, da jeg nede fra Dybet hørte Sang, en klar, frisk og barnlig Stemme

uden Skole, men med en blød melodieus Klang, der sympathetisk drog mig til sig. Jeg steg ned i det mørke Rum, hvor den fugtige Luft slog mig imøde; jeg famlede mig frem gjennem en Slags Korridor eller Gang, indtil jeg med Haanden fik fat paa en Klinke i en Dør. Sangen forstummede, der blev et Øiebliks Pause, som om man indenfor frygtsomt lyttede efter. Lidt efter lidt begyndte Tonerne igjen, fuldere, renere og blødere end før, men mere dæmpede, som frygtede man for at høres. Jeg kjendte tilfældigviis denne Melodi. Det var den gamle Lov- og Takkesang til Madonna del buon' consiglio, den, som Pilegrimmene synge, naar de langveis fra komme vandrende til Gennazzano; jeg havde hørt Modellerne synge den i Rom. Der er noget forunderlig Tungt, halvt Veemodigt, halvt Smerteblandet i denne gamle Sang, der maaskee strækker sig en tre til fire Hundrede Aar tilbage i Tiden. Den klinger baade som en Psalme og som en Slagsang, og i dens sidste hendøende, men noget slæbende Moltoner er der Noget, som minder om Grundklangen i vore gamle Kæmpeviser. Jeg blev staaende og lyttede, hemmelig ønskende, at Sangen maatte begynde paany, hvergang dens faa og korte Vers vare tilende. Da faldt pludselig en Lysstribe ned-

over den mørke Trappegang, og en raa Stemme raabte ovenfra: »Adele, vieni qua!« I samme Øieblik aabnedes Døren, og den unge Pige fra Tempelgrotten stod for mig med et Lys i Haanden. Hun havde været beskjæftiget med sit Toilette; thi hendes deilige, blaasorte Haar var kun gjort til een Fletning, medens Resten i malerisk Uorden bølgede om hendes Skuldre. Hun udstødte et Udraab ved næsten at løbe lige paa mig og trak med den venstre Haand sin sorte, lasede Kjole noget høiere op i Halsen, medens en Purpurrødme farvede hendes Kinder.

„Naa, Adele, kommer Du?" lød den samme raa Stemme, medens Lysstrømmen blev stærkere og bredere.

„Gaa ned!" hviskede hun ængstelig til mig, idet hun pegede imod et Lyshul for Enden af Korridoren. „For Madonnas Skyld, Ingen maa see Dem her!"

Med disse Ord, der udtaltes i en sky, ængstelig Tone, smuttede hun forbi mig og ilede henimod Opgangen. Men, kjære Søren, det var igjen disse dybe, forunderlige Øine med et Udtryk, som bar hun, forpiint og sorgfuld, paa en tung Skjæbne; ja, jeg kan gjerne sige, at det var, som om jeg

havde seet ind i det evige Mørkes bundløse Nat. Du smiler maaskee og troer, at jeg fantaserer, men saadanne Øine seer man ikke ved Nørrevold, Søren! og mindst hos Madame Jensen, det kan jeg forsikkre Dig om. Inden jeg ret fik mig samlet, knaldede Lemmen i ovenover mig, og nu havde jeg den Behagelighed at hjælpe mig selv videre, med Fare for at knække Halsen. Heldigviis havde jeg endnu en Stump Voxstabel hos mig fra Rom, og ved Hjælp af den lykkedes det mig at faae saa meget Lys, at jeg dog kunde see Lidt omkring mig. Hullet for Enden af Korridoren saae slet ikke indbydende ud, og endnu mindre den halvraadne Stige, som atter førte derfra ned i Dybet. Gaae op vilde jeg ikke, da jeg derved kunde bringe den unge Pige i Fortræd — altsaa prøvede jeg den tredie Udvei, aabnede Klinken paa Døren og traadte ind i det Værelse, hvorfra hun var kommen ud. Det var et mørkt, uhyggeligt Rum, lavt til Loftet, med Lugt af Sod og en enkelt Lysaabning høit oppe, hvorigjennem jeg endnu kunde skimte Aftenhimlen. I en Krog laa en gammel Madrats henslængt, Maisbladene tittede ud af mangfoldige Huller og Revner, der var ingen Lagener, kun et usselt, tyndslidt Tæppe laa halvt kastet tilside; en gammel Leer-

krukke, hvis Hanke vare slaaede af, et lille Bord med en Stump Speilglas, en Stol og et Madonna-billede udgjorde hele Bohavet.

En lav Dør førte fra dette Hul ind i et stort Rum, der efter sin Beliggenhed maatte svare til vor Spisesal ovenover. Var denne end tarvelig udstyret, saa maatte den dog kaldes luxurieus i Modsætning til det Bohave, som frembød sig her. Hele Salen var kun i Besiddelse af tre Møbler: en Slagbænk, en itubrukken Stol og et Bord, hvis ene Been var knækket over og derfor havde en antik Amfora til Underlag. Ovenover Slagbænken hang noget nylig slagtet Fjerkræ, paa Bordet laa en fidtet, gammel Protokol med Navneliste over Fangerne i Byen og med Tilføielse af de Effekter og rede Penge, som de havde maattet afgive ved deres Indtrædelse i Fængslet. Under hver Fanges Optegnelse var der med plump og uøvet Haand skrevet Cesare Felice, og hist og her var der raderet i Texten og gjort temmelig plumpe Forandringer ved Tallene. Paa Bordet fandtes desuden et Par Haandjern, en Tamp, snoet af Reb, og en halvtømt Flaske Sambucco, en stærk Likeur af Hyldebær, som skjænkes meget herude. Jeg kunde ikke tænke mig, at disse Fængselsinstrumenter stod i Forbin-

delse med min gamle, skikkelige cancelliere, ligesom jeg heller ikke turde troe, at han med sin Sorg, sit runde, rødmussede Ansigt, sine Børn og det hyggelige blaatærnede Lommetørklæde kunde staae i noget Forhold til Tampen og Sambuccoen. Jeg afviste enhver Mistanke herom med den Foragt, som den fortjente, og saae mig om efter en eller anden Dør, hvorigjennem jeg paa en billig Maade kunde komme ud, om ikke andre Steder, saa dog ned i Haven. Herved kom jeg atter forbi Slagbænken, der havde en ikke ringe Lighed med en Foderkiste, og idet Lysskjæret faldt hen over den, saae jeg, at den var befolket. Nede i Noget, der lignede Hakkelse, men rimeligviis var Maisavner, laae med Armene om hinandens Hals to fattige Smaa i den tryggeste Søvn. Tæppet eller rettere de Laser, hvoraf det bestod, dækkede dem ikke heelt, og jeg gjenkjendte i den Mindste vor lille Abate, Byldten, som var bleven stukken ind i Vognen til os. Af Frygt for at vække dem tiltraadte jeg mit Tilbagetog, og snart stod jeg ved Lyshullet i Korridoren, som fremviste en raadden Stige, der førte ned til en Gedestald. Altsaa tog jeg Voxstablen i Munden og klavrede ned ad Stigen, ikke uden Fare for at knække Halsen eller blive spiddet paa en af mine hornede Venner,

som høit brægende styrtede om mellem hverandre. Fra Stalden kom jeg lykkelig ud paa Gaden og traadte ind i Kjøkkenet med en Mine, som om jeg havde været alle andre Steder end netop i Dybet. Her sad Kancellieren for Enden af det lange Bord og uddeelte smaatskaaret Brød til Børnene med en Mine, som om han fodrede Hunde. Selv havde han en stegt Høne og Salaten paa sin Tallerken. Han hilste ikke ved min Indtræden, den gamle, fidtede Hat sad som fastgroet til hans Hoved. Adele tilkastede mig derimod et eneste, uroligt, men dog baade takkende og spørgende Blik, som viste, at vi forstod hinanden.

Den 21de April 1863.

Kjære Søren!

Ottos Kasse kom ikke afsted, fordi Vetturinen havde knækket det ene Baghjul paa Karossen, da han skulde ud af Uføret paa Piazza imperiale. Jeg har altsaa endnu denne Aften til min Raadighed og veed intet Bedre end at omtale Husets Beboere for Dig, for at Du kan lære min daglige Omgang at kjende.

Maa jeg altsaa først presentere for Dig Anna Maria Vannutelli, Husets ærværdige Herskerinde. Hun er henved de Treds og trods sine danske Fornavne saa italiensk som Nogen. Udmærket smuk har hun været i sine unge Dage; nu er hun en gammel Kone, noget spinkel, med magre, men karakteristiske Træk og sydlandsk Spil i de mørke, dybtliggende Øine. Signor Ernesto (Ernst Meyer) har malet hendes Mands Portrait, men hun rev det midtover i et Anfald af Jalousi, og Otto maatte med stor Besvær lappe det sammen, da Manden var død. Hun varetager endnu hele Husets Gjerning, bestandig smaasyngende og smaasnakkende med sig selv, og blev rasende paa Otto og mig, fordi vi den første Aften havde ladet hente extra Viin hos Prokuratoren. Selv rører hun aldrig sit Glas uden at stikke det heelt ud til Bunden, og naar hun har gjort dette Kunststykke — det er nemlig Ølglas, vi drikke af — nikker hun venlig over til os og siger bestandig: „Drik kun, det koster det Samme!"

Saa er der Sønnen Signor Nino; han er Familiens gode Hoved. Han har været Abate, studeret til Præst, havt Drømme om at blive Bisskop eller maaskee Kardinal, og blev ganske forstyrret, da jeg fortalte ham, at vi drikke de to Sidste hjemme

hos os for at fordrive Melankoli. Selv græmmer han sig over sine feilslagne Forhaabninger, men opliver sig selv og Andre ved at gjøre Forsøg paa at gaae moderne klædt for de Penge, som han trækker fra Moderen, hvis Øiesteen han er. Dog hændte det forleden Dag, at hun ved Bordet truede ham med Kniven, fordi han tog hende under Hagen og kaldte hende »una bella giovanotte« *). Skjøndt han er Noget af en Laban og har været forlovet mindst fem Gange, er han dog meget godmodig og tjenstvillig; men naar han er pyntet, ligner han en Urtekræmmersvend, der er ude at spadsere mellem Ni og Fire.

Til ham slutter sig Broderen Diegi. Han er en reen Modsætning til Nino, slet klædt, taler lidet, men tuder meget i et Klaphorn, hver Gang han er hjemme. Til Held for os er han den meste Tid ude i Vignen, hvor han har Opsyn med Arbeiderne. Skjøndt Landmand, seer han sygelig og svækket ud og synker bestandig i Knæene, som om disse ikke kunde bære hans lange og noget magre Skikkelse. Ogsaa han er godmodig, men drikker aldrig Viin; derimod har jeg ham mistænkt for Sambucco og Morra **).

*) En kjøn Tøs.

**) Det bekjendte Fingerspil, som paa Grund af den Lidenskabelighed, hvormed det drives, ofte ender med Knivstik og derfor er forbuden.

Men hvem er det, der i dette Øieblik kommer spankulerende igjennem vor Spisesal for at snakke et Par Ord med Marietta, som lige løb gjennem Stuen? Det er en Mand, som jeg vil bede Dig have Respekt for, thi er Nino Familiens, saa er denne Byens gode Hoved, og det vil sige Meget. Det er ingen mindre end Byens Apotheker, Signor Carnevale, som jeg nu skal have den Ære at fremstille for Dig.

Hans Alder er tvivlsom. Nogle mene Fyrretyve, Andre et høit Tal i Halvtredserne, ja maaskee endogsaa et Sextal med et Nul efter; men Ingen har Visheb. Derimod er det sikkert, at han i sit Apothek paa Piazza imperiale gjemmer Foryngelsens Vande. Enkelte Dage er hans Haar, hvad Otto kalder knaldsort, og Bakkenbarterne ere det Samme; men to Dage efter har hans Paryk en sørgelig Tendens til at løbe an. Den bliver først broncefarvet ude i Haarspidserne, derpaa faae disse ligesom et blaaviolet Anstrøg, der tilsidst gaaer over til ligefrem broncegrønt, saaledes som man seer det paa Hesten paa Amalienborg og lignende Statuer af en vis Alder. Naar Udviklingen er skreden saa vidt frem, indtræder Metamorfosen; Haaret bliver atter knaldsort, men nu er det Bakkenbarterne, som variere, og dette kommer Altsammen af Foryngelsens Vande. Forresten er han en meget brav og dygtig

Mand, naar jeg undtager, at han nærer falske Hensigter imod Marietta og ved Bordet stanger sine Tænder med Jerngaflen. Det Sidste er det Værste, og overtræffes ikke engang derved, at han spiser Macaroni med Kniven; thi herved har jeg kun en Fornemmelse, som om jeg fik min Tungespids skaaren af, hvorimod Gaflen, med den den ledsagende Lyd af en sugende Kvidren, virker, som om jeg fik alle mine Tænder brækkede ud den ene efter den anden. Iøvrigt er han en høi, tør og mager Mand med smalle Læber, gulig Ansigtsfarve og graalige Øine. Naar han smiler, har han noget Mefistofelisk ved sig, og hans graagrønne Tænder tage sig da ud som de afbrudte Søilestumper paa forum Trajani. Han er meget respekteret i Byen; Rygtet fortæller om store Revolutioner og gruelige Mordattentater, som han har været indviklet i, og det skal være ganske sikkert, at hvis han ikke itide var bleven fjernet fra Rom og ved et paveligt Dekret forviist til den lille fattige Bjergby, saa havde Vittorio Emanuele allerede for længe siden holdt sit Indtog i Rom med Garibaldi som Generalissimus. Selv taler han aldrig derom; men undertiden lader han et eller andet skrækkeligt Vink falde, og Nino er da ikke seen med at tage det op og i Skumringen

at fortælle mig, hvilket mageløst Hoved Signor Carnevale har, hvor frygtelig nær han har været ved at miste det, og naar da Apothekeren træder ind med Hatten paa Snur og bemeldte Hoved i fuldkommen Orden, er der gjerne en høitidsfuld Pause, inden vi sætte os til Aftensbordet. — Aftensbordet! Ja, kjære Søren, herved maa Du ikke tænke paa en snurrende Theekjedel, ristet Brød og smaa Krebsdyr, pillede af en fiin, elskværdig Haand, saaledes som Peter fik det, der snildt forlovede sig i Reietiden. Heller ikke maa Du tænke paa saadanne smaa Behageligheder som Dug paa Bordet og Sølvgafler. Det Første, man gjør, efterat man har sat sig tilbords, er at skjænke en Sjat Viin i sit Glas, ryste den om og derpaa med et Klask at slaae den hen ad Gulvet. Naar man har foretaget denne Libation til Reenlighedens Guder, griber man sin Gaffel og stikker den tre Gange gjennem Servietten, frydende sig ved de Resultater, der i Form af tre mørke Pletter fremkomme paa Lærredet. Derpaa tørrer man sin Kniv ved at polere den indeni Servietten som i en Muffe, og nu kan man, hvis man ikke har faaet en Kakerlak eller Faarekylling i Suppen, begynde at spise. Retterne ere ikke meget udsøgte, men Appetiten efter en Dags Bjerg-

vandring saa god, at den ikke tillader nogen synderlig Kritik. Dog tillod jeg mig iforgaars at protestere, og hvis Du vil lade være at fortælle det til Madame Jensen, skal jeg sige Dig hvorfor. Vi fik Frøer — virkelige, store, fede Frøer, som Thomaso havde fanget nede i Aaleiet. Paa Bordet fremtraadte de som smaa Mænd med trekantede Hatte og med foldede Hænder, som om de bad om Naade og Barmhjertighed. Der var noget saa forunderlig Homunculus-Agtigt ved dem, at jeg, der ellers ikke er nerveus, blev ubehagelig berørt derved. Jeg kan desuden godt lide disse Dyr, som paa en varm Foraarsaften saa ganske høre med til Billedet, naar de dukke op mellem Aakandernes og Vandspirenes Blade for at see paa Aftensolen med deres underlige kloge, metalglindsende Øine og for at lade deres Lokketoner lyde, efterat alt Levende undtagen Natter-galen er gaaet til Ro. Hvor snilde og behændige see de da ikke ud, hvor morsomme ere ikke deres Svømmetag, naar de stikke ned under Aakandernes Blade, og hvor sælsomme, menneskeligt svarende og atter gjensvarende, lokkende, drillende og æggende klinge da ikke deres Toner? Derfor kunde jeg ingen spise iforgaars; men igaar krøb een ned, og idag

maa jeg give Otto Ret i, at de omtrent smage som stegte Kyllinger, og at jeg spiser dem som en Stork.

Under Maaltidet vimser Marietta frem og tilbage, stadig fulgt af Signor Carnevales speidende Blikke. Bliver hun et Dieblik for længe borte i Kjøkkenet, strax er Apothekeren oppe for at see, om hun ikke „gjør Kiis", som Otto kalder det, med Thomaso. Hun er ingen regelmæssig Skjønhed, men hun er, hvad Peter derhjemme vilde kalde „en Satans pikant lille Tingest". Slank og fiin er hun af Figur, Panden er lav og springer maaskee noget for stærkt frem over de spillende, kulsorte Dine. Ansigtsformen har den noble romerske Oval, der er Liv, Spil, Bevægelighed i alle hendes Træk, og omkring Munden have Smilets muntre Genier leiret sig i tvende Gruber, og naar jeg seer paa dem og hører hendes Latter, forstaaer jeg, hvor lystig det maa være gaaet til, da de stærke Romere førte Sabinerinderne til deres Boliger. Der er noget Elektrisk ved hende, som virker paa os Alle, men mest paa den ulykkelige Carnevale. Hun driller uophørlig denne uheldige Statsmand, der har havt mere end eet Hoved under sine Hænder. Snart koketterer hun med Otto, saa at den ulykkelige Apotheker skifter Farve ligetil Haarene, saa skjænker

hun i mit Glas og klapper mig samtidig dermed paa Kinden med et Udtryk, som om hun ikke var bange for at lade et Kys følge efter, og naar da Signor Carnevale stikker sig i Gummerne med Jerngaflen, leer hun himmelhøit og kalder ham en naragtig, gammel Støder, medens hun visker ham om Munden med Servietten. See, saaledes, kjære Søren, seer en romersk Tjenestepige ud, og jeg kunde blive forlibt i hende, løbe bort med hende og gjøre tusinde Dumheder, hvis Du ikke fra Barnsbeen havde indprægtet mig den danske Moral, at een Dumhed hos os ikke opveies ved tusinde af Mallings „store og gode".

Ude i Kjøkkenet er hun færdig at gjøre Thomaso og Vittoria ganske tummelumske i Hovedet. Den Første, en rødmusset, stærk og smidig Knøs, en ægte Type for Bjergbøndernes Race, kysser hun nu ligefrem til rasende Harme for Signor Carnevale, for hvem han bestandig retirerer med begge Hænder for Ørene. Vittoria derimod hundses af hende til enhver Tid paa Dagen. Aldrig har jeg seet et sandere Billede af en ulykkelig lille Askepot end netop hun. I Reglen sidder hun paa en Huggeblok med Fødderne trukne op under sig og gnaver paa et af de Karbonadebeen, som ere komne derinde fra.

Naar hun hører Mariettas Stemme, stikker hun Benet — Karbonadebenet mener jeg — i Kjolelommen og farer ned af Huggeblokken med Øine ligesaa store og ligesaa forvildede som paa en Kanin. Saa faaer hun sin Overhaling og veed med stor Behændighed at undgaae de Svinkeærinder, som Mariettas Hænder ellers vilde aflægge hos hendes respektive Øren. Neppe er imidlertid Marietta borte, førend hendes lille magre Skikkelse igjen sidder paa Huggeblokken, hvor hun grinende fra det ene Øre til det andet og visende sine store, sultne Fortænder, paany haler Karbonadebenet frem, indtil et nyt Besøg af Marietta afbryder hendes Maaltid.

Hermed er Listen sluttet; thi Kancellieren og Adele har jeg allerede beskrevet Dig, og hans fire andre Børn skal jeg forskaane Dig for. Iøvrigt begynder Livet herude at interessere mig, og Du skal atter snart høre fra din hengivne

o. s. v.

Den 26de April 1863.

Kjære Søren!

Det synes at skulle være Skjæbnens uransagelige Villie, at dette Brev i mere end een Forstand bliver

uendeligt. Igaar var det Baghjulene paa Padrone Luigis brillante Kjøretøi, der kom i Veien; idag er det Forbenene paa hans Heste. En eller anden sort Sjæl har ønsket Ondt over ham, og han er i dette Øieblik oppe i Klosteret San Eustachio for at faae et Helgenbillede til at hænge om Halsen paa Hesten, saa naaer han nok Rom imorgen — eller iovermorgen. Otto er tilligemed Nino og Signor Carnevale ude i Vignen, hvor jeg skulde møde dem. Imidlertid har jeg ingen Lyst til at tage derud; jeg har været paa Vandring hele Dagen og er nu træt og mødig vendt tilbage. Vinduerne staae aabne, Luften er saa varm og mild, og nede i Daldybet blomstre Jasminerne. Duften føres dragviis forbi mine Vinduer, og enkelte Nattergale have allerede begyndt deres Sang i den lille Kastanielund paa den anden Side Dalen; om Natten er der saa mange, at jeg ofte ikke kan sove for dem. Selv sidder jeg og „leger med Papiret", som Du kalder det; vent et Øieblik, saa skal Du faae et Billede af Gennazzano.

Byen er opdaget af Ernst Meyer. Jeg siger udtrykkelig „opdaget", thi han fandt den paa en af sine Exkursioner, og senere blev det hans Sommer-Opholdssted lige til hans Død. Den maa ikke forvexles med Genzano, som ligger i Albanerbjergene

og er bekjendt af sin Blomsterfest, som Bournonville har benyttet. Ernst Meyers By ligger tvertimod i Sabinerne og har i Mai Maaned en Madonnafest, som Ingen har benyttet endnu. Byen hviler paa en lavere Aas eller Bjergryg, og kommer Du fra Cavi ud i den brede Dal, imod hvilken Aasen skyder sig ned, tager Gennazzano sig malerisk, men ingenlunde imponerende ud. Hvad der imponerer, er Omgivelserne. Tilvenstre hæver en graalig hvid, takket og gjennemsprængt Bjergkam sig næsten lodret i Veiret og bærer paa sine Tinder Capranica og Rocca di Cavi, saa kommer den brede Dal med Floden, saa den lavere Aas med Gennazzano, saa det, jeg kalder Daldybet, med sit lille, dybt indskaarne Aaleie og med Kastanielunde og den afrundede Bjergryg længst tilhøire. Videre kan man ikke see, men foran Byen svinger Dalen ud og aabner en vid Udsigt til Volskerne i det Fjerne.

Det Første, der falder En i Øie, naar man nærmer sig Gennazzano, er det, at den er en Fæstning. Vel seer man ingen fransk Fane og ingen røde Buxer som i Velletri og Frosinone, men Byen er omsluttet af en middelalderlig gammel Muur med takkede Muurkroner og har en Port, som kan lukkes. I gamle Dage lukkede man denne i, naar

Saracenerne hærjede Landet; maaskee er det derfor af gammel Vane, at man endnu lukker den hver Aften Kl. Syv, skjøndt Otto og jeg ere de eneste Hedninger i Byen. Det er overhovedet mærkeligt, at alle de pavelige Byer, som jeg har seet, have Porte, Slaaer og Nøgler, hvormed de regelmæssig lukkes paa Tider, naar Alle ville ind, og aabnes, naar Ingen har Lyst til at gaae ud — først nu begriber jeg, hvorfor den hellige Fader fører to Portnøgler i sit Vaaben.

Det Første, der slaaer En imøde, naar man er traadt indenfor de ærværdige Porte, er Lugten af en Skarndynge, som strækker sig tvers over Hovedgaden. Længe spekulerede jeg over, hvorfor man netop havde valgt dette Punkt til Renovationsplads, og først for et Par Dage siden løste jeg Gaaden. Dyngen er nemlig en Maalestok for den Ureenlighed, der hersker i Byen. Naar Regnen kommer, styrter den som en Flod ned igjennem Hovedgaden, og Sidegaderne danne da ligesaa mange Bifloder. Overalt føres Ureenligheden med, men ved Porten stoppes Strømmen i sin Fart, der bliver smult Vande, og da afsættes Skarndyngen, ligesom Gletscherne, naar de tøe, afleire deres Moræner. En saadan Smuds-Moræne generer hverken Byens

Gouverneur eller dens Indvaanere. Man stikker et Hul i den paa Midten, saa stort, at en Mand med et Æsel kan passere det, og Resten lader man ligge som et memento mori for Hunde, Kattekillinger og flere andre Medlemmer af høiere eller lavere Dyreklasser. Forleden Dag forsøgte Gouverneuren at gjøre et Skridt fremad paa Civilisationens Bane; men det gik ham som Drengen, der skulde gaae til Skole i Iisføre og endte med at gaae baglænds, forbi han ellers kom to Skridt tilbage for hvert, han vandt frem. Paa Piazza imperiale, hvor Bønderne hver Dag samles med deres Æsler, Geder og Muuldyr, indfandt sig nemlig forleden Morgen en ganske lille skjævbenet Mand med et paveligt Skildt paa Brystet og en uhyre Feiekost i Haanden. Han saae baade tankefuld og melankolsk ud, som han stod der ved Fontanen i Morgenens friske Belysning, støttende sig til sin Kost. Uagtet der aldeles intet Herkulisk var ved ham, forekom det mig, at jeg paa hans Ansigt kunde læse alle de Lidelser, som Augias's Stald engang siges at have fremkaldt. Festina lente er her, som overalt, Valgsproget, og noget opad Formiddagen begyndte han at feie. Men hvilken Virkning frembragte ikke dette paa Byens Befolkning baade i moralsk og

social Henseende! Havde man lagt den første Telegrafledning igjennem Byen, havde man afstukket den Linie, ad hvilken engang det første Lokomotiv skulde fare hen — sandelig, Forundringen og Forbauselsen kunde ikke have været større. Allevegnefra stimlede man sammen om den nye kommunale Mr. Bumble. Først blev han adspurgt og drillet under en Hagl af Vittigheder saa grove som Hasselnødder, saa nappede man ham i Trøien og trak i Kosten, hvilket Altsammen bevirkede, at han i en irriteret Sindsstemning begyndte at koste løs til Høire og Venstre, indtil der ikke var Andet end et Kosteskaft tilbage. Dette fandt han sig beføiet til at kaste i Fontanen som et Tegn paa sin Foragt, og siden hiin Morgen har jeg ikke seet ham eller Andre gjøre noget Forsøg i nyere Retning.

Det kan derfor ikke undre Dig, at Byen ligger hen i en Tilstand af Primitivitet, som ikke er til at beskrive, og da det om Sommeren kun regner hver fjerde Uge eller saa omtrent, antager jeg, at Tilstanden maa blive frygtelig. For Øieblikket have vi dog af og til nogle ganske antagelige Foraarsbyger, og naar Vandet da er løbet af, glæder man sig over en reen Steenbro, som med Hensyn til sin øvrige Beskaffenhed kun kan lignes ved den i Ring-

kjøbing, hvor man engang fandt et Barn ihjelklemt imellem tvende Brostene.

Paa begge Sider falder Aasen, hvorpaa Byen ligger, steilt og skarpt ned, men navnlig tilvenstre ned imod Dalen. Her findes de saakaldte „Huulgader", og disse ere efter min Formening de interessanteste og mest karakteristiske Punkter i Gennazzano. Gaden er ligesom skaaren ned i den bløde, brune Tufmasse, saa at Husenes Fundamenter ligefrem ere Klippen selv. Naturligviis hules Gaden Aar for Aar dybere af de nedstyrtende Regnmasser, saa at Beboerne, uden at mærke det, flytte høiere og høiere tilveirs. Endelig vil da det interessante Moment indtræffe, hvor Husenes Tagskjægge, der længe have hældet over imod hinanden, ville stifte nærmere Bekjendtskab med hverandre, men kort før dette skeer, opfører man en Muurbue, der skiller de Elskende, ligesom fordum Muren Pyramis og Thisbe. Saaledes kommer lidt efter lidt den ene Muurbue efter den anden til Verden. Lyset og Luften lukkes ude, Gaden eller rettere Gyden bliver bestandig dybere og dybere og derved ligesom smallere. Endelig er Processen skreden saa vidt frem, at ogsaa Tuf-Fundamentet bliver taget i Brug; den ene Hule eller Grotte anlægges efter den anden, disse afstives

igjen ved nyt Muurværk, ofte saa lavt, at man er lige ved at løbe Hovedet imod det, og derved kommer Huulgadens Fysiognomi frem. Men for at disse Gader i al deres maleriske Grisethed bedre kunne træde frem for din Fantasi, kjære Søren, beder jeg Dig at anstille følgende Tankeexperiment: Tag Kjøbenhavn i en af dens hedeste og mest kvalme Sommermaaneder, og tænk Dig da Peder Madsens Gang stillet paa Skraa under en Vinkel af henved treds eller halvfjerdsindstyve Grader. Tænk Dig dernæst, at en Fjerdepart af det Smuds, som paa en normal Flyttedag bliverført ud af Kjøbenhavn, blev bunket sammen i bemeldte Gang, hvis tredie og fjerde Etager man saa passende kunde forbinde efter en Methode, der vilde give den Udseende af, at Skorstenene deels vare faldne over paa den modsatte Tagrende, deels indeklemte dybere nede imellem Husene selv. Tag saa Gaslygterne, Bro- og Rendestenene bort, eller lad de sidste forsvinde under Smudset, og læg ovenpaa et Par Hundrede nøgne, skrigende og med sig selv og Andre boxende Børn, et Par Dusin sorte Grise, tyve eller tredive gamle Kjællinger, som spinde paa Haandteen eller løbe med Snak, og endelig Otto, som sidder halvt begraven med Staffeliet foran sig, parerende med sin

graae Hat for en raadden Appelsin, som en haabefuld Sabiner er i Begreb med at kaste efter hans Maleri — saa troer jeg nok, at Du faaer en tilnærmelsesviis klar Forestilling om en af Byens Mærkværdigheder.

Ja, mærkværdig er Byen, og mærkværdigt er det, at Mennesker kunne leve og trives under et saa mærkværdigt Svineri; men det Mærkværdigste af Alt er dog det, at de endogsaa blive gamle, meget gamle i det. Jeg har seet mange gamle og mange grimme Folk, men aldrig har jeg seet saadanne gamle, grimme Kvinder som dem, der sidde til Skue foran disse underjordiske Huler. For dem ere Paryk og forlorne Tænder ukjendte og endnu uopfundne Tillokkelsesmidler, og gyseligt er det at passere forbi disse skaldede Isser, disse mimrende Munde og rokkende Hoveder. Men malerisk, uhyre malerisk er Gennazzanos Ghetto — blandt slige Kvinder har Michel Angelo taget Modellen til sine Parcer.

Vil man have frisk Luft og nyt Liv i sine Lunger efter en saadan Vandring, maa man tye op til Bjergaasens og Byens høieste Parti, der indtages af Colonnaernes befæstede Borg. Slottet selv har ingen synderlig Betydning i arkitektonisk Henseende;

man undres kun over, at det er istand til at bære sin egen Vægt, og at saa svære Kvaderstene have været nødvendige for at modstaae Middelalderens Beleiringskunst. Som en uhyre Mare hviler det tungt og trykkende paa den lille underliggende By. Man kommer ind i de Dage, da Bøndernes Blod og Sved udelukkende tilhørte Lehnsherrerne, og man glæder sig uvilkaarlig over, at den skumle Røverrede nu er indrettet til Artillerikaserne og Kornmagasin. Imidlertid formindskes Glæden, naar man, som jeg forleden Dag oplevede det, seer en Trommeslager bevæge sig fremad, snart slaaende en Hvirvel og snart læsende Noget op af et stort Stykke Papir med den samme monotone, snøvlende Røst, som vi høre det hjemme hos os i vore Provindsbyer. Rundt omkring sig har han en pjaltet Flok af Tilhørere med høist forskjelligt Udtryk i deres Ansigter. Mændene med mørke, næsten truende Miner, Kvinderne ængstelig lyttende, Børnene med store Øine og aabne Munde, nysgjerrig lyttende og stirrende paa Udraaberens brogede Uniform. Det er en Skatteindkrævning, der foregaaer efter pavelig Skik og Brug, og da Regjeringen sørger for, at langt over en Trediedeel af Befolkningen ikke kan læse, mener den til Gjengjæld, at det ikke er for Meget forlangt af Folket,

naar dette dømmes til at betale Kirken eller Paven en Trediedeel og Colonnaernes rige Familie en anden Trediedeel af Jordens Afgrøde. Den sidste Trediedeel tilhører Folket. Den er i Regelen spiist op henimod Foraaret, ikke engang Saaekornet er tilbage. Saa tyer man til Colonnaernes befæstede Borg med de store Kornlofter — man har jo altid Trommen, naar det behøves.. Hvad bryder man sig om de mørke Blikke og de truende Ansigter? Hvad gjør det, at mere end eet »maledetto!« klinger samtidig med Trommehvirvlen — Paven har glemt Cæsars Ord til Cassius; men han vil erindre det, naar Bersaglierernes Trommehvirvler første Gang rulle gjennem Roms Gader, og han vil bittert angre, at han sultede dem, som skulde forsvare ham.

Samme Aften.

Du gjør Dig overhovedet, kjære Søren, ikke nogen rigtig Idee om, til hvilken Grad det ulykkelige romerske Folk udsuges af disse Parasiter, som nu een Gang for alle have faaet Navn af „Christi Tjenere", hvorfor de fremtræde i de mest forskjellige Liberier som Kapucinere, Benediktinere, Franciskanere og hvad de nu forresten hedde. Undertiden falder man næsten paa at troe, at der maa være

saaet Præstefrø i Jorden, i en saadan Grad vælte de frem allevegne under Form af Priorer, Abbeder, Munke, Abater, Seminarister og Famuli. Nogle ere i heel, Andre kun i halv christelig Uniform; Nogle ere deres hele Levetid i Klosteret, Andre drive omkring paa Brandskatning, men eet Maal have de Alle, at pine, plage og forfærde de ulykkelige Bønder, for derved at tjene Moneternes Mangfoldighed.

Forleden Dag var der en saadan Herre hos mig, en lang, mager Fyr i en bruun Kutte og med en Mund, der mindede mig stærkt om Revnen i en Sparebøsse. Han havde Noget, der lignede en Barbeerkost, i den høire Haand, medens der fra den venstre dinglede et Vievandskar, som jeg havde en svær Mistanke om blev benyttet til Barbeerbækken om Søndagen. Han smadskede ligesom en Suder, da han traadte ind ad Døren, slog saa en umaadelig Masse Kors ud til Høire og Venstre, bukkede og neiede sig for det Madonnabillede, der hænger over min Seng, gav et Nik til Christus paa den anden Side og spurgte saa, om jeg havde tyrkiske Frimærker. Da han hørte, at jeg ikke var Tyrk, syntes han at tabe al Interesse for mig og spurgte, om han maatte „rense“ mit Værelse — Gud skal vide, det trænger dertil! Dog blev jeg noget skuffet

ved den Maade, hvorpaa han gjorde det. Først smadskede han en latinsk Bøn op og korsede sig derunder adskillige Gange mere end nødvendigt, saa jog han Barbeerkosten ned i Vievàndskarret og stænkede alt Ureent: Ottos Haandtegninger, adskillige Nummere af „Dagbladet", og endelig mig selv saa eftertrykkelig, at jeg maatte erindre ham om de Rædsler, som Syndfloden efter gamle Folks Sigende skal have draget efter sig. Herover blev han meget snakkesalig, fik sin Tobaksdaase op og prisede adskillige Gange, medens han samtidig dermed i utvetydige Ord lod mig forstaae, at den hele purificazione kun blev vedligeholdt for Bøndernes Skyld og i Realiteten ikke var to Skilling værd. Maaskee var det derfor, at han af mig forlangte to paoli *), en Priis, der dog maatte ansees for temmelig billig, da han lod Otto gaae med i Kjøbet og senere sad Model for ham under en Passiar om Frimærker, hvorved han lagde nogle geografiske Kundskaber for Dagen, som nær havde faaet Otto og mig til at briste af Latter.

En Præst har jeg ogsaa bidt godt og skjelligt Mærke i. Det er en snigende, duknakket Person med et indfaldent, guulblegt og skinhelligt Ansigt.

*) Omtrent 30 Skilling dansk.

Dinene ere smaa og ligge dybt inde i Hovedet, men de have den Egenskab at de kunne dreies i alle mulige Retninger, ganske uafhængige af hinanden, men altid med et modbydeligt Udtryk af hyklerisk Andægtighed. Naar jeg seer ham komme luskende i Mørkningen, minder han mig bestandig om Fanden, da han krøb i Munkekutten for at narre en Præst, og det skulende Blik, hvormed han betragter Pigerne, naar de om Aftenen med deres Kobberconchaer vandre til Fontanen, er mere end mistænkeligt. Han er Adeles Skriftefader — det er det Værste.

Gennazzano, den 3die Mai 1863.

Kjære Søren!

Først igaar modtog jeg dit Brev, efterat det fra Rom havde vandret til Genzano, hvor det rimeligviis havde ligget og drevet en rum Tid paa Grund af Navneforvexlingen. Dit første Brev, der var adresseret til Konsul Bravo, laa, som jeg alt tidligere har skrevet Dig til, herude, endog førend jeg indtraf hertil.

Du veed ikke, Søren, hvor glad og dog hvor veemodig dit Brev gjorde mig. Jeg modtog det ved

Middagsbordet, men stak det til Ottos store Forbauselse i Lommen uden at aabne det, og spiste saa videre uden mindste Spor til Nysgjerrighed. Sagen er nemlig den, at naar jeg modtager Breve fra Hjemmet, da vil jeg have Ro til at læse dem; thi i Udlandet er et Brev en Helligdom, som ikke maa profaneres af vanhellige Øine. Jeg har fundet et udmærket Sted til at læse dine Breve, rigtig et gammelt Pebersvendested, men dog ikke saa hyggeligt som Tagkammeret ved Volden. Det er en gammel Eremitbolig eller rettere, det er en Bolig, hvor engang en meget gammel, meget hellig og meget eenlig Eremit har boet, beskjæftiget med at løse Problemet quid sumus*), og modtage halve Scudi paa den hellige Jomfrues Vegne. Hans Grotte, som jeg har arvet, ligger i en smal Huulvei med dybe Hjulspor, og mægtige Kastanier hæve sig ad de bratte Skrænter. Døren til Grotten er forlængst falden ind og er nu omskabt til en bred Bænk, der afgiver en ypperlig Hvileplads. Inde i Grotten hænger et af de evige Madonnabilleder med en lille Natlampe under, men udenfor aabner sig gjennem en Kløft i Huulveien den mest henrivende Udsigt over Dalen, Flodleiet, Ha-

*) Hvad ere vi Mennesker?

verne og Vignerne, indtil den standser ved Gennazzano, hvis flade, solbeskinnede Tage og firkantede Kirketaarne overrages af den høiereliggende Bjergryg. Jeg har endnu ikke tilstrækkelig Lokalkundskab til alle disse Aase, Høiderygge og Bjergkamme, der tilsyneladende regelløst skjære hverandre i alle mulige Retninger; men dette gjør heller Intet til Sagen, for mig var Eremitgrotten Hovedtingen, og den naaede jeg da henad Eftermiddagen, og først der læste jeg dit Brev.

Hvor kunde Du nu nænne, kjære Top, at oprulle et saadant Billede for mig? Du veed jo, at jeg lider af Hjemvee, jeg har jo tidt nok fortalt Dig det, og dog rusker og river Du i Saaret, som var jeg Lem paa Almindeligheden. Store Bededagsaften! Hvor findes noget saa Dansk, saa Hjemligt som denne Vandren paa Volden ved Solnedgang, og hvor i Alverden findes en saadan stor, almindelig Bededag, saa ualmindelige Bedemænd og en saa mere end ualmindelig Bedemandsstiil end netop hos os? Jeg læste om din Fart paa Volden, og hvor levende stod ikke alle de gamle Scener for mig! Jeg følte atter denne friske, klare Foraarsluft med en Tilsætning af Kulde, der bevirker, at de gamle Kastanietræer kun ligesom halvveis tænke paa at springe

ud. Jeg hørte Folk tale om det sene Foraar, men dog trøstende sig ved, at Bastionernes Skrænter alt vare grønne; jeg saae den langsomt travende, uendelige Brimmel med de godmodige Ansigter og de nye Klæder, taalmodig ladende sig træde op ad Benene, taalmodig indaandende det tørre Støv, som den skarpe Foraarsvind satte i Bevægelse, mønstrende Naboer og Bekjendte og henrykt lyttende til de Klokketoner, som ikke kunde høres. Jeg saae de unge Piger smile og nikke til hverandre, af og til tilkastende et eller andet mandligt Individ et betydningsfuldt Blik, naar Fatters eller Mutters Øine vare fæstede paa dette eller hiint nye Overstykke, som Peer eller Poul havde anskaffet sig. Jeg saae de unge Herrer smile igjen, standse og slaae en Handel af med Nyboderdrengene om en Buket Violknopper paa de kortest mulige Stilke, og jeg undrede mig over, at vi her have fuld Sommer, at Violerne alt ere afblomstrede for over en Maaned siden, og at Hylden allerede begynder at slaae sine hvide Skjærme ud.

Ja i Sandhed, kjære Funtus, den „store, almindelige Bededag“ tilhører Danmark ligesaa udelukkende som Rødgrød og Tykmælk, som Fortougsret, Sigen Velbekomme og Bliven Konsistorialraad, naar

man har prædiket i et halvhundrede Aar. Hernede have vi Masser af Festdage, hele Forraad af Helgendage, og saa mange Bededage, at hvis vi skulde slaae dem sammen til een stor, almindelig, maatte denne idetmindste vare 365 af Aarets sædvanlige Dage. Hvad Religionen angaaer, tage vi den hernede en gros, og det maa saaledes ikke forundre Dig, naar jeg fortæller, at vi have, ikke en Bededag, men en Bedemaaned, der har ligesaa mange Dage som Aarets øvrige Maaneder, Februar fraregnet. Da jeg hverken eier Murray eller Bädeker, hverken Lossows „Handbuch" eller Gregorowius's „Wanderjahre", og da jeg overhovedet nærer en dyb Foragt for alle disse røde Bøger, hvis Guldvignetter kun tjene til at hidlokke Tiggere og skrue Priserne op, saa vil det neppe undre Dig, at denne Bedemaaned kom noget bag paa mig, og at jeg som saa mangen en Videnskabsmand først opdagede, at jeg havde gjort en Opdagelse, da Opdagelsen var gjort. Hermed gik det saaledes til. Den første Mai om Morgenen var jeg efter Sædvane gaaet ud i Bjergene, hvor jeg havde fundet en snever, dyb Kløft af usædvanlig Skjønhed. Jeg havde længe vandret dybt nede i den for at beundre dens frodige Blomsterskjønhed, men da det led hen ad Middag, steg jeg op for ad en nærmere Fjeldvei at naae hjem.

Opstigningen havde gjort mig hed og træt, men fra en fremspringende Fjeldblok havde jeg den herligste Udsigt eller rettere Nedsigt i den dybe, trange Kløft, hvor Huulveien snoede sig zigzagformig frem i Dybden, og hvor de fineste Venushaar, de forunderligste Lavarter og Bregner tittede frem gjennem det Netværk af Roser, Brombær, Vedbend og Kaprifolier, som overalt bedækkede Klippens bruunrøde Side. Pludselig hørte jeg Sang nede fra Dybet; en alvorlig, gribende, gammel Psalmesang var det, der snart i stærkere, snart i svagere Toner løb op fra Afgrunden under mine Fødder som Menighedens Sang fra en usynlig Kirke. Jeg foer op af mine Drømme om skjøn Valborgsdag, om det nysudsprungne Bøgeløv i Charlottenlund og om de mumlende Klynger, som med Bøgegrene og hvide Anemoner i Haanden vandre hjem ad Strandveien; jeg huskede pludselig, at jeg var i Italien, og lyttede paany med anspændt Opmærksomhed til de forunderlige Toner. Først nu gik det op for mig, at det var den samme Sang, som jeg havde hørt Adele synge. Men her var det et heelt Chor af unge og gamle, mandlige og kvindelige Stemmer, der sikkert og taktfast, i stigende og synkende Rhythmefald sang den gamle Psalme, af hvil-

ken jeg kun kunde opsnappe Slutningsordene: »Sancta Maria, virgine pura, ora pro nobis!«

Hver Gang Sangen hendøde, toges den efter et Par Minuters Pause op paany, og en underlig mystisk, halvt veemodsfuld dæmpet, halvt klagende Klang laa der i disse Toner, alt som de steg op af Dybet, for derpaa med et svagt hendøende Ekko at tabe sig imellem Fjeldmurenes Sider. Lidt efter hørte jeg et Chor af andre Stemmer, men den samme Melodi, og kort derpaa et tredie Hold, der nærmede sig langt ude i Dalen. Nærmere og nærmere kom Stemmernes Klang, pludselig svingede en Skare op ad Veien ved Fjeldkløften, den nærmede sig til mig, og nu, kjære Funtus, skulde Du have seet et Syn, som jeg vilde ønske, at jeg havde Ottos Pensel til at fængsle paa Lærredet.

Først kom en af Solen gjennembrændt Hyrde, barbenet, barhovedet, med den brune Kappe over Skulderen, med Gedeskindsbuxer, med Pillegrimshat i den ene Haand og en Fane med Madonnas Billede i den anden. Ham fulgte Børnene, først de ganske smaa, saa stumpede, at de neppe kunde gaae, derpaa de større, Alle barbenede, Pigerne med sneehvide Lin, Drengene med store Straahatte i de solbrændte Hænder. Efter dem vandrede Kvinderne,

først de unge, saa de gifte, Alle med sænkede Blik og foldede Hænder. Derpaa kom Mændene med Oldingene i Spidsen, støttende og ledende disse, hvor Veien var tung og besværlig. Det Hele havde et saa forunderligt Præg af virkelig dyb, religieus Alvor, at jeg uvilkaarlig reiste mig og blottede Hovedet, medens de drog forbi. Mærkelig nok, skjøndt jeg som Fremmed frembød adskillig Grund til Betragtning og hviskende Bemærkninger, var der ikke een af Mændene, der vendte Hovedet om efter mig, ikke een af Kvinderne, der tilkastede mig saa meget som et Blik, medens de drog forbi. Stille, alvorlig gik de; stille, alvorlig klang den gamle Sang; jeg fulgte med i nogen Afstand, og saaledes naaede vi Gennazzano.

Her var Alt ganske som ellers. Intet Opløb, ingen Sammenstimlen røbede, at der var noget Usædvanligt paafærde. Det var ganske, som om det hørte til Dagens Orden, at et Par hundrede Mennesker fra fremmede Egne med Bøn og Sang, med Faner og Kors drog op ad Byens Hovedgade til Piazza imperiale.

Først her var det øiensynligt, at der var noget Festligt paafærde; den lille Kirke inde i Hjørnet havde smykket sin Portal med et Stykke falmet, høi-

rødt Fløil, hvis udtungede Guldborter glimtede i Solskinnet. Café Reale — Mindre kan nemlig ikke gjøre det — havde faaet Solseilet udspændt, og et halvt Dusin blaamalede Stole med flunkende nye Straasæder indbød de Forbigaaende til Hvile og Forfriskning; Osteriet paa Hjørnet, Buffalo nero eller „Giftblanderiet“, som det spotviis kaldes i Byen, havde ovre fra Skoven hentet sig et Par friske Laurbærgrene, dette simple, men eiendommelige Skilt, og Domenico var netop ifærd med at anbringe dem over Porten med øiensynlig Fare for at blive spiddet paa de Jerngafler, som skulde bære dem. Men mere end alle disse Herligheder tildrog „Farmaciet“ sig min Opmærksomhed. Jeg skal ikke tale om, at dette havde faaet grønne Skilter med røde Borter og hvide Bogstaver, en lumsk Allusion til Italiens Eenhed, heller ikke om, at den vordende Farmaceut Pietro overraskede Verden med et virkelig reent Forklæde — nei, jeg vil blot holde mig til det, der paa mig gjorde det mest gribende, ja, jeg kunde gjerne sige overvældende Indtryk, til — Signor Carnevale, Byens bedste og viseste Mand. Der sad han foran sin Bod, fri for al smaalig jordisk Forfængelighed, uden at tage Hensyn til de mange beundrende og misundelige Blikke, der tilkastedes ham fra Kvin-

dernes og Mændenes Side, værdig som Augustus, stolt som Julius Cæsar, rolig smøgende sin Cigaretto som Napoleon selv. Kun af og til løftede han let og familiairt paa Hatten, naar et Madonnabillede blev baaret ham altfor tæt forbi, thi som Politiker kjender han Statsreligionens Betydning, medens han dog som Filosof ikke formaaer at nære den Troesiver som il popolo basso.

Der sad han, tilsyneladende ganske lig de andre Dødelige, der flokkedes omkring ham, og dog, hvor meget afveg han ikke allerede i sit Ydre fra denne lavere Sværm? Hans tænksomme Pande beskyggedes af en høipullet, lysegraa Hat, noget indkneben paa Midten og tilbørlig svaiet paa Skyggen. Om sin magre Hals havde han faaet et Par Flipper anbragte ved Hjælp af et skinnende romersk Halstørklæde saa fiffig, at de ikke løb i Fare for at kollidere med hans Skjæg, der den Dag havde badet sig usædvanlig i Forhyngelsens Vande. En lysegraa Sommerfrakke af fiint Stof, et Par dito Pantalons og et Par ufarvede Sko med særdeles høie Hæle og meget smalle Saaler sluttede et Toilette, som man mildest talt maatte kalde uimodstaaeligt, og som syntes at tildrage sig Opmærksomhed selv hos Marietta, der med sin Kobberconcha paa Hovedet stod muntert

sladdrende med de andre Piger ved Fontanens store Marmorbækken. Ja, det var øiensynligt, at Signor Carnevale idag slog et Slag og nød en Triumf, som gjorde ham adskillige Aar yngre.

Og nu, hvor simpel og lav var ikke den hele øvrige Sværm, der, lig Drabanter af en langt ringere Orden, bevægede sig om Signor Carnevale, Pladsens fixe Stjerne. Ude i det brændende Solskin, uden anden Skygge end den, som de brede, afblegede Filthatte gav, leirede sig Grupper af stærke, solbrændte Skikkelser, Mænd fra Volskerne, Abruzzerne og det Indre af Apenninerne, Mænd, saa brune i Huden, som var den garvet i Bark, med krumme Næser, faste Træk og et Spil i Øiet, som kunde de see imod Solen selv.

Blandede imellem dem laae Kvinder og Børn i deres maleriske Bjergdragter, snart tællende deres indvundne Bajocchi, snart legende med hverandre, snart indviklende sig i Klammeri om denne eller hiin Ubetydelighed med en Lidenskab, som lod befrygte, at idetmindste den ene Part vilde blive stukken ihjel inden Solnedgang. Uhyre Bunker af Leertøi i Form af Amforer, Potter og Skaaler vare opstablede hist og her, store Sække med Citroner og Oranger blev udtømte og ordnede af Mændene fra

Campagna felice *), og midt i det hele Virvar drog den ene Procession syngende forbi efter den anden, uden at lade sig genere af de stampende Æsler, brølende Oxer og herreløse Hunde, der sloges om den Smule Plads, som ellers var tilovers.

Men over det Hele skinnede Signor Carnevales lyse Sommerhat som en nysopgaaet Sol, og jeg var fuld af taknemlig Ærbødighed, da han meddeelte mig, at denne Mellemting af Marked og Kirkefest var foranstaltet for Byens Madonna, **Santa Maria** del buon' consiglio **), der i gamle Dage havde gjort store Undere, som nu ingen dannet og oplyst Mand mere troede paa, men hvis Billede jeg forresten kunde tage i Øiesyn i den store Kirke høiere oppe.

Op vandrede jeg da til Kirken, ad den snevre Gyde med dens mange smaa sorte Grise leirede i den ujevne Steenbro, med dens forunderlige skjæve og vinde Trapper, dens indeklemte forrøgne Loggier, fulde af skrigende Børn og paa Haandteen spindende Mødre. Paa Pladsen foran Kirken var en Procession ankommen, dens Fører havde med Fanen i

*) Saaledes kaldes den frugtbare Slette Nord for Neapel.
**) Madonnaen for de gode Raad.

Haanden allerede nærmet sig Kirkens nederste Trin, da han pludselig standsede, svingede Fanen og med høi Røst raabte: »Evviva la Madonna, evviva Santa Maria!« Dette Raab gjentoges af hele Skaren, der i samme Øieblik styrtede paa Knæ for i denne Stilling at begynde sin Vandring op ad Kirkens talrige Marmortrin. Det var ikke noget skjønt Syn, saaledes at see Unge og Gamle, Kvinder og Mænd, krybe til deres Herre og Skaber, paa en Maade som han aldrig har bestemt, og under en snøvlende Bøn, som var vederstyggelig at høre paa; men det Hele frembød et saa originalt Billede, at jeg besluttede at følge efter.

Den høie, store Kirke var bælgmørk, da vi traadte ind, saa bælgmørk, at jeg i Begyndelsen ikke kunde see, at den næsten var propfuld af bedende og knælende Mennesker. Ingen Orgelklang lød, ingen Messe læstes, Helgenlamperne ved Sidealtrene vare slukkede — Dødsstilhed herskede overalt. Høit oppe i Kirken tilvenstre blinkede et eenligt lille Lys, hvis matte Flamme af og til reflekteredes fra de Sølvhjerter, Kors og Pile, som i rig Mangfoldighed omgav det. Her, i denne Juveleerbutik, beskyttet af et uhyre Jernbuur, hvis forgyldte Landsespidser af og til glimtede i Lampelyset, fandtes det Billede,

hvis afblegede, halvt udslettede Træk formaaede at sætte saa mange troende Sjæle i Bevægelse. Dog, det kan ikke hjælpe at ivre derimod; det gaaer Romerne med deres Tro som Franskmændene med deres gloire; jo ældre, jo mere sønderreven og forslidt Fanen er, desto ivrigere forsvares den.

Tæt ved Indgangen blev jeg staaende og saae paa Processionen, alt som den kravlede ind. Den smalle Lysstrime fra Indgangen tillod mig at skjelne Ansigtstrækkene paa de Enkelte, men aldrig har jeg seet den dyriske Dumhed parret med et saadant Udtryk af indædt Fanatisme som netop her. Det var ikke Bjergbøndernes intelligente Race, som Processionen indesluttede; det var Mænd og Kvinder fra de lavt liggende Egne, fra Campagna Romana, det gamle Latium. Det var Mænd med lave, skraat tilbageliggende Pander, med hule, udmagrede Kinder, fremstaaende Kindbeen og hæslige Munde. Det var Kvinder, udmarvede af altfor strengt Arbeide, som nu, forgiftede af Campagnens febersvangre Dunster, kom for at lægge deres Jammer og Usselhed, deres Nød og Elendighed, deres syge Børn og deres livstrætte Oldinge for Madonnas Fødder. Langsomt kom de, Par for Par krøb de ind i den gravkolde, dødsstille og natdunkle Kirke, hvor intet Ord lød,

ingen Sang hørtes, ingen Velsignelse lyste dem imøde. Jeg vilde neppe troe det, men idet de krøb mig forbi, saae jeg dem bøie Hovederne og med Tungen opslikke Støvet af Kirkens Gulv. Saavidt har Pavevælden bragt Latiums og Sabinernes Folk!

Forrest i Skaren krøb en høi, stærk Mand med Nakke som en Tyr og Lemmer som Herkules. Det var en Smed fra Tivoli, og idet han kravlede forbi mig, den Eneste, der stod opreist i Kirken, sendte han mig et Blik, som fik mig til at tænke paa, om det var rigtigt at blive. Ved hans Side krøb Konen, en spinkel, afmagret Skikkelse, med et halvt idiotisk Barn ved Haanden. Det var øiensynlig for dette Barns Skyld, at de søgte det hellige Sted; thi jeg lagde Mærke til, at Moderen med spændt, næsten forvildet Udtryk stirrede hen imod Madonnabilledet, medens Faderen, naar der af og til indtraadte en Pause i Processionen, betragtede Barnet med et Udtryk, som ventede han paa et pludseligt Mirakel.

Endelig naaede de det tilgittrede Jernbuur, hvori det berømte Madonnabillede befinder sig. Her reiste Smeden sig pludselig op, svang Hatten over sit Hoved og raabte med en Alt overdøvende

Stemme: »Evviva la Madonna, evviva Santa Maria!« — »Evviva la Madonna, evviva Santa Maria!« klang det rundt om mig med lavere Stemmer fra de knælende og i Mørket halvt indhyllede Skikkelser. Stadig rugede Mørket og Tausheden over den gravskumle Kirke; Mænd og Kvinder klyngede sig til Madonnas Jernbuur og klamrede sig fast til dets Stænger. »Evviva la Madonna, evviva Santa Maria!» klang det for tredie Gang fra den bedende Skare, og atter gjentog Ekkoet, rullende hen, aandeagtigt, gravlydende: »Evvia la Madonna, evviva Santa Maria!» Saa kom en dyb Taushed, derpaa Paakaldelserne, snart i høiere, snart i lavere Toner, umelodiske, urhythmiske, blandede med Suk, Stønnen og Graad.

Vildere og vildere klang Paakaldelsen, den gik fra Inderlighed og troende Andagt over til Fordringer og truende Gestus. Man fordrede et Jertegn, man forlangte, at Madonna umiddelbart og strax skulde vise sig for Mængden. Børnene blev forskrækkede, skreg og jamrede eller skjulte sig i forfærdet Stilhed bag de fremspringende Muurpiller. Kvinderne bad hurtig og vildt, rev Hovedtøierne løs fra de sorte, vildt nedfaldende Lokker og slog i Ordets bogstavelige Forstand Panderne mod Kirkens

steenlagde Gulv. Mændene omfavnede Gitterværket, klamrede sig til det og strakte Hænderne igjennem dets forgyldte Ringe ind imod det glimrende Billede, som om de ved at komme dette nærmere vare mere forvissede om dets undergjørende Bistand.

Men værst af alle rasede den stærke Smed fra Tivoli. Med den ene Haand rev og ruskede han i Gittrets Stænger, med den anden svang han det ulykkelige Barn over Hovedet, uden at agte paa dets forvildede Blikke og hjerteskærende Skrig. Konen laa i Krampetrækninger ved Siden af ham, Ingen tænkte paa at understøtte eller hjælpe hende, og inde fra Jernburet glimtede Juvelerne, Sølvhjerterne og Guld-korsene uden at bringe en Straale af Haab eller et Glimt af Trøst til den lidende Mængde. Da sprang Smeden i et Anfald af fanatisk Fortvivlelse pludselig op, slap Barnet og entrede som en Tiger op ad Ringene paa Jerngittret, i hvis forgyldte Landsespidser han huggede sine Arme, saa at Blodet strømmeviis risleде ned og plettede Kirkens Gulv. Længere formaaede jeg ikke at holde det ud, jeg blev greben af Skræk og Afsky, af Rædsel over, at frie og tænkende Skabninger, skabte i Guds Billede til Lys, Frihed og selvbevidst Leven, kunde bringes saa vidt. Hastig og i den heftigste Indignation forlod jeg

Kirken, uden at agte paa de mørke, truende Blikke, som sendtes efter mig. „Han er ikke Christen!" hørte jeg En udraabe, ligesom det svære, tunge Tæppe faldt i efter mig. „Nei, jeg er ikke Christen!" tænkte jeg ved mig selv. „Gud være lovet, jeg er det ikke." I dette Øieblik følte jeg Protestantismens Betydning. Jeg var stolt af at være Protestant, stolt af Morten Luther, og da jeg paa Torvet mødte Adeles Skriftefader, der i sin sorte Præstekutte luskede afsted, som om han havde sin onde Samvittighed til Skygge, tilkastede jeg ham et saa protestantisk Blik og saae i det Hele taget, kjære Søren, saa erkekjætteragtig ud, at han lod sine smaa guulgraae Gribbeøine hvile et Øieblik paa mig med et Udtryk, som viste, at nu kjendte vi hinanden.

Italienerne have Noget, de kalde »il mal'occhio«, og er noget Menneske skabt med onde Øine, saa er det denne Præst. Jeg hader ham ubevidst, indstinktsmæssig; jeg afskyer ham, som man antipathisk afskyer den spraglede Hugorm; jeg har en Fornemmelse af, at han er giftig og — kan bide.

Samme Dags Aften.

Kjære Søren! Her er foregaaet en skrækkelig Ulykke, som har sat Byen i den største Spænding

og Bevægelse. Heller ikke paa mig har den undladt at gjøre sin Virkning, dels fordi den i og for sig er et gavnligt Exempel paa de jordiske Tings Forgjængelighed, dels fordi den paany er et sørgelig Beviis paa, at de bedste og ædleste Aander altid ere udsatte for nedrige Efterstræbelser af de Skabninger, der bevæge sig i Dyndet under dem. Der findes paa Piazzaen en stor Hund, „Achilles", der ligesom sin store Forgjænger bliver rasende, naar den seer en Anden gjøre Cour til dens Breisëis. Denne Achilles staaer igjen i et underordnet Forhold til Byens bedste og vise Mand, der i Eftermiddag havde fundet det passende at lænke den fast til sin Throne med et forsvarligt Hampereb, for at den ikke paa sin vilde Jagt efter Brisëis skulde beskadige det Leertøi, hvormed Piazza imperiale i disse Dage er overfyldt.

Ubøielig som de romerske Senatorer, da Brennus med sine Horder rykkede ind i Rom, sad Signor Carnevale hiin Eftermiddag foran Farmaciet i Nydelsen af en lille Sambucco og delende sin Værdighed imellem Palumbini, Snedkeren paa Torvet, og Byens første Kjøbmand Trifoglio da Verdi. Da nærmede Skjønhedsgudinden sig i Mariettas fortryllende Skikkelse, og medens Signor Carnevale,

greben et Øieblik af menneskelig Svaghed, slyngede Armene om hendes Liv, gjorde hun en afværgende Bevægelse med den venstre Haand, hvorved hun kom til at hæve Kjødet til vor Aftensmad høit i Veiret. Op foer Achilles ved Synet af den lokkende Kjødmad, bort gled Stolen under den romerske Senator, og ned styrtede Signor Carnevale, hyllende sig i Marietta under Udraabet: »Bruto animale!« Det lader sig desværre ikke dølge, at den lavere Hob, givende efter for den plebejiske Aands onde Instinkter, tillod sig at grine paa en høist usømmelig Maade, tilkjendegivende sit Bifald ved af al Magt at klappe i Hænderne. Achilles, der ikke var vant til disse Bifaldsytringer, og som har mere end Fredagen til Fastedag, foer afsted med Kjødet i Munden og desværre med Thronstolen i Hælene, knusende, sønderslaaende, adsplittende Alt paa sin Vei. Som en sand deus ex machina foer han ind imellem Krukker, Fade og Potter, skræmmet og hidset af den jublende Mængde. Først da han forsøgte at undslippe ned ad Gyden, blev han paagreben derved, at Stolen i Forening med Touget, Halmen, Grisene og de tandløse Sibyller dannede en større, i Snavset sig væltende Helhed, som selv en Achilles ikke kunde magte. Stakkels Signor Carne-

vale! Jeg skal ikke forsøge paa at beskrive dine Lidelser. Jeg skal ikke betroe Dig, at Diegi med et Griin fortalte mig, at Marietta havde gjort det med Villie, heller ikke skal jeg tælle Pletterne paa den nye Dragt fra Rom eller beregne dine extra Udgifter til Leertøi. Tilgiveligt var det, at Du pryglede din Hund, saa at man kunde høre det over hele Byen, menneskeligt, at Du ikke viste Dig ved Aftensbordet; men havde Du viist Dig, vilde jeg have betroet Dig, at Ludvig den Sextende dethroniseredes af Mænd, der ikke vare bedre end Achilles, og at Richelieu i Ninon de Lenclos fandt et Skjær, der var ligesaa farligt, ligesaa ubøieligt som Marietta.

Gennazzano, den 4de Mai 1863.

Kjære Søren!

Jeg har havt en forfærdelig Nat eller rettere, jeg har slet ingen Nat havt, naar man gaaer ud fra, at Nat og Søvn høre sammen. Først kunde jeg ikke sove for Smeden fra Tivoli. Hans fortrukne Ansigt stod for mit Blik, og hans vanvittige Hyl gjenlød for mine Øren. Saa „troer jeg nok, at jeg fik et lille Blund", som Madam Jensen siger;

men pludselig lød der lige ved Siden af mig et Hyl, saa gruelig skingrende, saa vanvittig forfærdende, at jeg foer op med en Fart, som om der var blevet jaget mig en Syl i Øret. Det var ikke noget Sandsebedrag, intet Foster af en ophidset Fantasi. Med kortere og længere Mellemrum klang Skrigene saa gjennemtrængende som af En, der bliver myrdet. Ukjendte og usete Skikkelser brødes sammen inde i Huset ved Siden af med en Kraft, som fik Muren til at ryste, naar de tørnede imod den. Mit Værelse støder op til Naboens Huus, og jeg var allerede ifærd med at staae op for at vække Signor Carnevale, da Skrigene lidt efter lidt tabte sig og døde hen i en Slags Grynten eller Snorken, som jeg sikkert antog for Dødsrallen. Neppe var der blevet roligt, førend nye Toner lod sig høre i det Fjerne, først veemodig klagende, ligesom smeltende sammen med Nattevindens Susen, saa stigende fra Piano til Forte, igjennem alle Overgange af Savn og sønderreven Længsel for at ende i et Øre sønderrivende fortissimo med en høist original Finale, omtrent som naar man slaaer Vand paa en glødende Kakkelovn. Disse Naturtoner vare mig ikke ubekjendte; de have fulgt mig fra det yderste Norden, de havde overalt den samme Klang og det samme Tempo

— det var Kater Murr, der smægtede for Katrine Murra, og Bryllupper stod i vor Loggia. Naar Serenadens Toner klang høiest og vildest, stønnede og snøftede det inde ved Siden af mig, som om en heel Familie laa myrdet imellem hverandre, saa kom Glam og Bjæffen af Achilles og Breiseïs med Suite og endelig, da Morgenens første Straaler brød frem, Muldyrenes Skryden, en Musik, som altid har forekommet mig som Fortvivlelsens Morgenbøn til Vorherre for al den Nød, Jammer og Uret, som Sydens Æsler lide i Modsætning til Nordens. Nu troede jeg at kunne sove, men ak! jeg havde ikke beregnet, til hvilken larmende Virksomhed Madonna del buon' consiglio vækker Mennesket i Mai Maaned. Først hørte jeg Toner som af Basuners Skrald i Skyerne, saa jamrede en Oboes obligate Stemme sig i det Fjerne, lidt efter lukkede en Fløitenist sin Luge op og smeltede Toner ud i den klare Morgenluft med en Vedholdenhed, som bragte mig til Fortvivlelse. Saa tudede Diegi paa Klaphorn, og da endelig Kontoristaens Tuba begyndte at brumme i den dybeste Bas, omtrent som en Kjedel, der begynder at koge, fløi jeg op i Fortvivlelse, stillede mig i det aabne Vindue og gav mig til at blæse paa Redekam med en

Styrke, der tildrog sig baade Diegis og Kontoristaens udeelte Opmærksomhed og levende Beundring.

Men ogsaa paa andre Steder var mit Spil blevet hørt, og jeg blev derfor baade flau og overrasket, da Signor Carnevale traadte ind, ligesom jeg var ifærd med at sætte en glimrende Finale paa Masaniellos bekjendte Arie i „Den Stumme". Han tog det imidlertid som noget Genialt, som en Opfindelse af en nyere Tid, der endnu ikke var trængt ind i Bjergenes Skjultheder, og behagede selv allernaadigst at gjøre et Forsøg paa Garibaldimarschen, som imidlertid mislykkedes paa Grund af hans Tandsystems ufuldstændige Forbygning. Da denne derimod begunstigede de naturlige Fløitetoner i en usædvanlig Grad, foredrog han med en trodsig Mine Frihedshymnen paa denne Maade og erklærede derpaa, at Redekammen var et langt vanskeligere Instrument end Mundharmonika, hvormed han havde assisteret til Kvartetter i sine yngre Dage. Efter disse interessante Oplysninger saae han med synlig Tilfredshed paa, at jeg gjorde mit Toilette, hvoraf han maaskee haabede at kunne opsnappe et eller andet moderne Træk, og spurgte mig endelig med en overlegen Mine, om jeg gik til Festen, da han i saa Tilfælde vilde ledsage mig derhen.

Der maatte være noget ganske Udsædvanligt

paafærde, naar selv Signor Carnevale fandt sig beføiet til at gaae et saa vulgairt Sted hen som i Kirken, og nu fik jeg Opløsningen paa Nattens Rædsler at vide. Det var Byens største og mest hellige Festdag, og da Sviin og Hunde kun maae antages at bringe Forstyrrelse ind i den hellige Handling, hvis ogsaa de tog i Kirke, var der udkommet en Dagsbefaling fra Gubernatoren, som forordnede disse Dyrs Indespærring fra den foregaaende Dags Aften af. Ifjor havde man, som Signor Carnevale betroede mig, gjort sørgelige Erfaringer, idet to af de Præster, der fulgte Madonnabilledet, vare faldne over to sorte Sviin, som for at undgaae en bruun Hund (jeg har en Mistanke om, at det har været Achilles) vare løbne midt ind i Processionen, just som denne i al sin Pragt og Glorie bevægede sig hen over Piazza imperiale. For at undgaae at blive mulkteret ligesom Svinenes ulykkelige Eiermænd, havde min Nabo gjennet sine Sviin op i sin Dagstue, og under disse uvante Omgivelser var det ikke saa forunderligt, at de ikke kunde enes om den ringe Plads, som Værelset frembød. De Forsøg, som Diegi, Kontoristaen og de Andre havde anstillet med at blæse til alle Verdens fire Hjørner paa alle Verdens Instrumenter og i alle Tonearter, hidrørte

ogsaa fra Festen. I denne skulde nemlig hele Byens Ungdom tage Deel. Jeg har med Villie udhævet Ordet skulde, thi de blive kommanderede dertil og idømmes en klækkelig Mulkt, hvis de udeblive. Diegi hører med til den Bande, som skal gjøre Musik i Kirken. Geistligheden er det egenlige Skuespillerpersonale, hvis Roller ere fordeelte efter deres Rang, Byens Ungdom derimod Chorister og Statister, der snart agere Chorsangere i Kirken, snart Chordrenge i Processionen, snart Fanebærene, snart Lanterneholdere, Korsdragere, eller hvilket andet sindrigt Emblem man nu stikker dem i Hænde.

Midt under min Konversation med Signor Carnevale begyndte alle Byens Klokker at ringe. Det var en sand Syndflod af høie og dybe Toner, en Klemten og Kimen af, saa at man godt kunde troe, at det var Ouverturen til Reisers „Frygterlige Ildebrand". Det var imidlertid Signal til Festen, og Arm i Arm vandrede Signor Carnevale og jeg ned ad Byens Hovedgade, der var smykket med Grønt og duftende Blomster, stadig efterfulgte af nysgjerrige Blikke og ærbødige Hilsener, som Signor Carnevale besvarede med et let Kast med Hovedet fra Høiere til Venstre, et Kast, som hver Gang mindede mig om, at han var en af Byens Dignitarier, og

som hver Gang satte hans graae Hat i Fare for at blive smykket med de brogede Blomster, der vare udstrøede for at forherlige Madonnas Fest.

Og noget eiendommeligt Festligt og Smukt var der udbredt over den lille, fattige By. Det laa ikke alene i den sommerlige Luft, i den varme, mørkeblaae Himmel, i de gyldne Solstraaler, der blinkede, spillede og brød sig i de sladdrende Fontaner — nei, man saae det overalt, paa Kvindernes Ansigter, i Børnenes Øine, i Mændenes stille Alvor, overalt læste man, at det var en høi og hellig Festdag, og at man vilde gjøre Alt for at feire den værdig alma Madonna. Jeg har seet mange langt mere glimrende og langt større Kirkefester baade i Rom og Napoli, men jeg mindes ikke, kjære Funtus, at have seet en Fest, hvortil man skred med større religieus Alvor. Gaderne, hvorigjennem Processionen skulde gaae, duftede af Blomster, og paa mange Steder laae de lyserøde Rosenblade saa tykt, at der vist var faa eller ingen tilbage i Eiernes Vigner. Fra alle Vinduer hængte farvede Tæpper, især røde og hvide, ned over de røgbrune Mure. Nogle vare af Fløil, kantede med Guld, andre af Silke, men der var ogsaa smaa Huse, hvor man kun havde et broget, uldent Forklæde at hænge ud; men det hang

der, det synes maaskee komisk, men for Katholiken gjælder ultra posse nemo obligatur*). Dog herligst af alle vare de Huse smykkede, der fra gammel Tid bære en Madonna over Indgangen. Hele Nischen, hvori Billedet staaer, er een duftende Blomsterbuket. Sølv og Guldstjerner, brogede Papiirslygter og forgyldte Frugter hænge i rig Overflødighed omkring det, og foran det flokkes Børnene. De største gjøre Forsøg paa at naae op til Nischen og kysse den søde Madonna, de mindre knæle paa Gaden med Blomster i Hænderne, men Alle synge de med deres friske, klare Barnestemmer: »Santa Maria, virgine pura, ora pro nobis«, og Mødrene stemme med deri.

Jo nærmere vi kom Kirken, desto mere tiltog Mængden, og desto mere maleriske blev Omgivelserne. Du skulde have seet Trappen, der med sine brede Marmortrin fører op til Helligdommen; ingen Maler kunde ønske sig et bedre Motiv. Der knæle, staae, sidde og ligge disse kraftige Skikkelser med deres faste, uforbærvede Tro; Hyrderne med brune, pjaltede Kapper, Bjergboerne med langhaarede Gedeskindsbeenklæder, Vignebønderne med sølvknappede Trøier, gule Lædergamascher og brogede Silkebaand paa den spidshullede Hat; men Alle, hvad enten de

*) Ingen er forpligtet til Mere end hans Evner række.

ere fattige eller rige, hvad enten de ere komne fra Volskernes Høider, fra Terracinas Sumpe eller Campagna Felices frugtbare Sletter — Alle bære de Pilegrimsstaven i Hænderne, smykket med Blomster og Grønt, og selv den Ringeste har til Høitiden sit Linned saa reent og saa skinnende hvidt, at de brune Ansigter synes dobbelt mørke derved. Vi trænge os langsomt og med Møie igjennem Skaren, men Signor Carnevales kulturhistoriske Holdning begynder at vakle. Er det mig eller ham, disse mørke, uvillige Blikke gjælde? Er det ham eller mig, der i dette Øieblik faaer Hæderstitlen Ebræo? *) Mig kan det da umulig være; der er ikke det mindste Jødiske i mit Udseende. Ligesom jeg grunder herover, faaer jeg noget underligt Filtet paa en høist ublid Maade i Ansigtet, og ved at betragte Signor Carnevale seer jeg, at han mangler den Graae. »Evviva la Madonna! Evviva Santa Maria!« klinger det rundt om os med Stentorstemmer, og Signor Carnevale bliver knubset i Nakken, hvilket giver hans Ansigt et høist uparlamentarisk Udtryk. Situationen bliver trykkende, ogsaa jeg faaer et Par Knubs og hører tydelig det

*) Jøde.

ildevarslende accidente*) bagved mig. Signor Carnevale bukker sig ned efter den Graae, som han fisker op i en nogen flad Tilstand, og jeg faaer pludselig Øinene op. Paa Kirketrappens øverste Trin har man udfoldet en Fane af lysebla at Silke, saa stor som et Skibsseil og saa broget som et Glarmesterskilt. Den lyser, glimrer og glitrer i Solskinnet; de Toug, hvormed den skal styres for Vinden**), kastes los og hales ind som Skjødet paa et Storseil, og en ulykkelig Fanebærer faaer den mastetykke Stang stukken ned i et kolossalt Fanebælte og tumler vaklende ned ad Trappen, ikke ulig en Baad i Søgang. Det uhyre Silkeseil svulmer i Foraarsvinden og viser os sine brogede Figurer i Farver og Guld, det gjør næsten ondt i Øinene at stirre derpaa. Øverst paa Stangen et funklende Kors og over Korset et agnus dei („det Guds Lam") med en mindre Fane i Poten. Under Korset Madonna i Skyerne, trædende paa Halvmaanens Ring, med Barnet paa Armen og skuende ned paa to Helgene, der tilbede. Under dem atter

*) Gid han faae en Ulykke!

**) Silketøiet er nemlig udspændt mellem to Stænger, og dets Flade frembyder saaledes et anseeligt Vindfang.

Salige til Høire og Fordømte til Venstre, lutter smaa Figurer, der synes at springe Buk over hverandre. Hvor mange Aars Arbeide har man behøvet, og hvor mange smaa, bløde Nonnehænder have varet i Bevægelse for Sting for Sting at baldyre dette Mesterstykke af kirkelig Pragt? Jeg veed det ikke — jeg veed kun, at vi ikke med sømmelig Ærbødighed havde hilset Madonnas indviede Banner, og det hjalp kun lidet, at Signor Carnevale betegne sine Landsmænd som pecore dei preti — vel at mærke, da vi endelig vare slupne ind i Kirken. Talrige Buler havde den Graae faaet i sin Pul — jeg troer, at Carnevale hellere havde seet dem i sin Pande.

Hvor forskjellig var Kirken ikke fra sidste Gang! Da laa den øde, mørk, en uhyre Grav, fuld af Vanvidets Rædsler. Nu funklede og glimrede den af Lys, duftede af Røgelse og straalede af Faner, Monstrantser og Kors, medens høirøde Silkedraperier beklædte Piller og Buer og med deres gyldne Borter glimrede i Lysglandsen. Madonnas Indelukke var en straalende Sol. Glandsen af vist over Tusinde Lys sittrede og blinkede, speiledes og brødes i det Chaos af Sølvhjerter, Kors og gyldne Skuepenge, hvormed ikke alene Billedet, men hele Buret var

behængt. Sidealtrene vare denne Sols ærbødige Drabanter; ogsaa de svømmede i Lys og prangede med gyldne Votivtavler og alenhøie Malerier. Høialteret derimod var en beskeden lille Maane, der næsten fik al sin Glands fra Solen, thi foran den Korsfæstedes Billede brændte kun to matte Voxkjerter — „men det var jo heller ikke hans Fest“, som Sakristanen bemærkede, idet han med en uhyre, middelalderlig Nøgle lukkede Døren til Madonnaburet op.

Baade Marietta og den gamle Anna Maria havde fortalt mig saa mange og saa utrolige Jertegn af Madonna del buon' consiglio, at jeg med en hemmelig Tro paa det Underfulde, i en vis, jeg kunde gjerne sige, religieus Stemning, traadte ind i det store, prægtige Sanktuarium halv blændet af Lysglandsen. Uvilkaarlig havde jeg forestillet mig en Madonna af Raphael eller Titian. Jeg havde tænkt mig et af disse fromme Ansigter, hvis Veemod og forsagende Smerte slaae selv den Vantro med Andagt — men hvad saae jeg? En raa og usel Dukke, formet af raae og usle Hænder, lavet af papier maché, med flade Træk, døde, stirrende Glasøine, og alt dette indhyllet i Kniplinger, Guldborter, Silke og Fløil — det var Madonnaen! Men Billedet?

„Naa, det gamle Billede? Ja, det har vi her bagved," sagde Sakristanen. „Det er der ellers Ingen, som spørger efter nutildags; selv principessa Colonna holder sig til dette," og dermed pegede han paa Dukken. Vi gik bag om den Forhøining, hvorpaa Afgudsbilledet thronede, og Sakristanen pegede henimod et lille Billede i Baggrunden, som hang i en beskeden sort Træramme, belyst af en eneste lille Lampe. Jeg nærmede mig ligegyldig, men hvilken Overraskelse? To blide Kvindeøine stirrede mig imøde, om Munden laa dette underlige, veemodige Træk, som Du kjender fra Raphael, og dog var der i hele Ansigtets øvrige Linier et Udtryk af from Glæde, dyb Resignation og øm Moderkjærlighed, som fyldte mig med Bevægelse. Hvilken Mester havde ført denne Pensel? Jeg veed det ikke, og har ikke kunnet faae nogen Oplysning derom; men Jomfruens mærkelige, halvt mauriske Dragt, den Maade, hvorpaa Haanden med de tre hvide Lilier var malet, og endelig den mørke Tone, som Tiden havde bredt over Billedet, sætter det efter min Mening langt tilbage i Middelalderen. Jeg vilde raadspørge Signor Carnevale, men hvor var han? Forsvunden, fuldstændig forsvunden, og det uden at sige mig Farvel! Høist mærkeligt; thi

Signor Carnevale gjør sig med Rette til af at være Byens mest dannede Atheist. Da aabnedes en lille Dør, som førte ind til Klosterkirkens Sakristi, og Signor Carnevale, Garibaldisten, Præstehaderen, Frihedshelten fra Rom og det skjulte Hoved paa Revolutionens Hydra, stod for mig med et usikkert Ansigt og et mat Træk ved Mundvigen, der skulde tydes som et ironisk Smiil. Men, hvorledes var det, han saae ud? O sørgelige, høist bedrøvelige Tegn paa Menneskets Afmagt og Præstedømmets Vælde, stakkels Signor Carnevale, hvorledes var det, Du saae ud? Paa Hovedet havde Du ikke længere Byens Stolthed, den Graae, den bar Du nu ydmygt sænket i din Venstre. Om Halsen havde man bundet Dig en Pibekrave, hvis forreste Deel bragte dit Fipskjæg i Uorden, medens den bageste Deel hængte Dig ned ad Ryggen som en forvildet Hagesmæk. Paa Ryggen havde Du et lyseblaat Silkeslag med Guldborter, ikke ganske uligt Mester Jakels berømte „Kantusse“, og forneden vare dine graae Permissioner og din fine Sommerfrakke indesluttede i en Talar af lyserødt Silke, saa at Du saae ud som en Troldmand fra Tivoli. Hvad var det, man havde givet Dig i Haanden? Ikke et Kors eller en Monstrants, dertil kjendte man Dig

for godt. Nei, en Lygte, en uhyre Lygte, prydet med Guld, som dem, der straale fra Kardinalernes Vogne, og overhængt med Perler, Krystaller og Prismer af Glas, saa at den ringlede ligesom en gammeldags Lysekrone for hver Bevægelse, Du gjorde. O, Signor Carnevale, hvem havde dog fundet paa denne grusomme Leg? Selv Diogenes, da han tændte sin Lygte ved høilys Dag og gik ud for at søge Mennesker, havde ikke et saadant Fortvivlelsens Ansigt som Du.

Jeg vilde spørge min værdige Ven, hvilken Circe der saaledes i et Øieblik havde faaet ham omskabt fra en Oplysningens Mand til en middelalderlig Lygtedrager; men jeg fik ikke Tid dertil. En lang sort Præst, der syntes at have den Opgave at bringe Orden blandt Processionens Medlemmer, alt som de i forhexet Tilstand kom ind ad den lave Dør, gav den stakkels Carnevale et bydende Vink, og afsted ringlede min værdige Ven med Lygten paa Skuldrene, og sendende veemodige Blikke efter den Graae, som han høitidelig havde overdraget en af Drengene med behørig Paamindelse om at bringe den uskadt tilbage til Farmaciet.

Atter aabnede sig den lille mystiske Dør, og ud traadte en ny Lygtedrager, i hvem jeg gjenkjendte

Snedkeren fra Torvet, derpaa en Korsdrager, Spækhøkeren fra Piazza imperiale, saa nok en Lygtedrager, derpaa et Par Baldakinbærere og endelig Nino i rød og hvid Silketalar, besat med Guldgarneringer, og med et Bælte om Livet, der fortil endte i en Læderskede, stor nok til at kunne optage en forsvarlig Skibsmast. Nino, som er Godheden, Forfængeligheden og Dumheden selv, kom mig imøde med aabne Arme, smilende Ansigt, straalende af Glæde og Lyksalighed ligesom et Barn. Det var blevet ham overdraget at bære den største Madonnafane for Klosterkirken Santa Maria del buon' consiglio, og han syntes at lægge en særegen Vægt paa denne Hæder, „thi," som han sagde, „kun de skjønneste og dydigste Ynglinge blive udvalgte dertil, og den, der bærer Madonnas Fane, bliver i Reglen forlovet, inden Aaret er omme."

Uagtet jeg erindrede, at Marietta lumskelig havde betroet mig, at Signor Nino allerede havde været forlovet fem Gange og slaaet ligesaa mange Gange op, gjorde jeg dog ingen Kommentar til hans Bemærkning, da det jo var rimeligt, at han vilde have det halve Dusin fuldt, ligesom jeg i ingen Henseender tvivlede paa hans Dyd og uplettede Sæder. Heller ikke kunde jeg nægte, at han i den

maleriske Dragt tog sig saa smuk og freidig ud, at Madonnas Fane vistnok vilde blive Gjenstand for en særlig Beundring fra de unge Pigers Side, naar den med ham som Bærer svævede gjennem de blomsterstrøede Gader; men da jeg paa en underfundig Maade gav ham dette tilkjende, blev han saa henrykt, at han erklærede mig for sin eneste, bedste og trofasteste Ven og med en let Skjæven efter den sorte Præst spurgte mig, om jeg ikke havde Lyst til at kige ind i Sakristiet, inden Skuespillet begyndte.

Vi benyttede altsaa et Øieblik, hvor den præstelige Dirigent havde travlt med at forme fire Lygtedragere til en Heelhed, og smuttede usete ind ad Døren til Sakristiet. Skuespillet! Hvor træffende havde ikke Nino valgt sit Udtryk. Her var i Sandhed et Skuespil, baade til at lee og græde over, og jeg var i rette Tid sluppen bag Kulisserne. Hvilken Virvar og Tumult, hvilken Raaben, Snakken, Leen, Spørgen og Løben frem og tilbage, snart efter det Ene, snart efter det Andet! Det Hele mindede mig om Choristernes og Statisternes Paaklædningsværelse paa La Scala, hvor jeg engang uforvarende slap ind. Hist sloges et Par Chordrenge om et Røgelsekar, her skjændtes et Par Bønder om,

hvem der skulde bære det malede Trækors med Forløserens Billede, og hist henne i Salen foran et gammelt Speil prøvede en ung Abate med synlig Veltilfredshed sin nye Dragt og flyttede de store Sølvspænder længere ud mod Taaspidsen, for at de ikke skulde skjules af Silkekjolen. Langs Væggene stod Lanterner, Kjerter, Kors, Lys og Faner i broget Overflødighed, og trindt om var Rummet fyldt med fortskjæggede, vilde, solbrændte Figurer, som havde slængt Trøien og Kappen, og hvis barkede Hænder nu vare ifærd med at ordne Læggene og Slagene paa de mangefarvede Dragter. Her var Bønder fra Bjergene, Viingaardseiere fra Omegnen og Borgere, gamle og unge, fra Byen selv; men Alle havde de saa travlt med deres Dragter, og Alle vare de saa optagne af at pynte sig paa den forunderligste Maade, at Ingen gav Agt paa mig eller paa Nino, som i Hast forklarede mig Betydningen af de forskjellige Emblemer. Hvor forunderligt gaaer det til i Pavestaten! Man udskriver ikke til Soldat; Nutidens Romere have glemt Oldtidens blodige Leg, og Intet er dem mere forhadt end Musketternes Knalden og Trommernes Lyd. Vaabendaaden og Krigeræren har man lagt paa Hylden, leiede Tropper kunne tage dem ned,

hvis de have Lyst dertil, men dog lade Romerne sig med Glæde udskrive til som naive Børn at tage Deel i de kirkelige Karnevalsløier under Helgenernes Faner og til Mortalettoernes *) lystige Knalden. Idag, den første Dag i Processionen, havde Udskrivningen været usædvanlig streng; baade Reserven og Landeværnet vare blevne indkaldte, man havde ikke engang skaanet de graae Haar eller de farvede, og saaledes var det gaaet til, at jeg traf baade Kjøbmanden fra Piazzaen, Snedkeren fra Torvet og Byens øvrige Rangspersoner, ikke at tale om den ulykkelige Signor Carnevale, som her bøiede sine Principer for Nødvendigheden. Den næste og alle de følgende Dage gav man kun la piccola processione; men idag kostede det ti Scudi at skulke af, „selv Gubernatoren maatte betale dem“, forklarede Nino; men han gjorde det ikke, han foretrak tvertimod at vandre i Spidsen for Processionen og føie sin røde Næses straalende Glands til de mange andre Herligheder, som den indeholdt.

Meget har i Gennazzano
Min Beundring vakt,
Thi Naturen her har ødslet
Al sin rige Pragt;

*) Mortalettoerne ere en Slags store Nøglebøsser, som plantes i Jorden og affyres under Processionerne.

Men af Alt, hvad mildt den skjænked',
Og af Alt, den gav,
Vil jeg mindes Gouverneurens
Næse til min Grav.

Som Rubinen, naar den funkler
Glandsfuld, mørkerød,
Som en Morgensol, der stiger
Op af Havets Skjød,
Som det røde Malm, der luer
Dybt i Bjergets Schakt,
Saadan lyser denne Næses
Kongelige Pragt.

Længe har jeg stræbt at bringe
Formen i System,
Men forgjæves, ei jeg løser
Sligt et svært Problem;
Thi Kartoflens Form, som trodser
Hver en Lov og Norm,
Er dog Mønstret vist til denne
Mærkelige Form.

Ja hermed, kjære Funtus, faaer Du at lade Dig nøie for iaften; thi det er over Midnat, og jeg er træt af Dagens mangfoldige vexlende Begivenheder, samt af at have ligget paa Knæ i de forskjellige Vandpytter, som Gennazzano indeholder. Jeg skal kun bemærke, at ovenstaaende Beskrivelse ikke er noget Foster af en digterisk Fantasi, men den rene, skjære Virkelighed, og jeg skal betroe Dig

endnu Mere. Da jeg stod i Sakristiet og saae Gubernatoren træde ind med pudret Paryk, med Falbelader og Krusedutter, med Pludderhoser og Silkestrømper, med Voxkjerte i Haanden, hvormed han belyste dette tindrende Blus i sit Ansigt, da jeg saae hans skinhellig-andægtige Udtryk og den Ærbødighed, hvormed Mængden veg tilside for dette Fyrtaarn af Marsala og gammel Cognac, da kjære Søren, forekom det mig, at han blot manglede Snabelskoene for at være en komplet Hanswurst, og jeg brast i en saa hjertelig Latter, at Nino fandt det raadeligst at fjerne mig gjennem en Bagdør, hvorfor jeg er ham evig forbunden.

Gennazzano, Mai 1863.

Fra den gamle Røverborg, som vi her kalde Palazzo Colonna, løber der en smal, paa mægtige Buer hvilende Bro, som forbinder Slottets Bagside med den høiere liggende Deel af Bjerget. Der tyede jeg ud, kjære Funtus, for ikke at komme i Kollision med Byens civile Øvrighed, efterat baade Otto og jeg saa grundig havde lagt os ud med den kirkelige, og der vilde jeg have ønsket, at Du havde

staaet med mig, kjære Søren, paa hiin mindeværdige Dag, da la processione grande tog sin Begyndelse. Selv om Festen ikke havde været, er dog Broen og dens Omgivelser værd at lægge Mærke til, navnlig paa slige klare, lyse Sommerdage, som vi nu have. Paa den ene Side det mørke, middelalderlige Slot med sine Taarne og takkede Tinder, sine massive Stræbepiller og smalle tilgitrede Vinduer. Paa den anden Veien, som snoer sig op til Klosteret S. Eustachio, rigt garneret med blomstrende Myrther og Gyvel, der i yppig Overflødighed vælde ud, snart af Klippens Sider, snart af den forvitrede antike Vandledning, hvis Muurværk de true med at sprænge. Foran har man Dalen, som bredere og bredere skyder sig ud imod Campagnen, med sine grønne Maismarker, blomstrende Haver og blaagraae Olivenlunde; bagtil de steilt opstigende Bjerge, hvis nysudsprungne Kastanieskove tegne sig som lysegrønne Mospletter paa de mægtige hvide Kalkmasser, der bære Rocca di Cavi og Capranica paa deres øverste Tinder. Langt ude i Horisonten Volskernes lyseblaae, i Taager hvilende Bjergmasser, og bagved dem Havet, dette evigt bevægelige, skiftende Baand, som binder Danmark og Italien til hinanden. Man seer det ikke herfra, men

jeg veed, at det er der, at jeg kun behøver at stige op til Capranica for at hilse paa min Barndomsven, og denne Tanke forsoner mig med, at jeg til daglig Brug kun seer Bjergenes stivnede Bølgekamme. Nedenfor Byen løber en Vei zigzagformet op ad Skraaningen og forbinder sig med den, der fører til S. Eustachio. Dette Kloster er Processionens Maal; naar den har naaet derhen og holdt en Messe for det i Klostermuren staaende, ældgamle Mariebillede, vender den atter om og passerer Colonnaernes Bro for gjennem det Indre af Palazzoet at gjennemvandre Byens Hovedgader, indtil den standser ved Kirken S. Maria, hvor den opløser sig. Som Du seer, havde jeg valgt min Plads godt, thi Processionen maatte passere mig to Gange, først op ad Bjergaasen med dens maleriske Krumninger og Bugter, dernæst ad den brede Vei tilbage til Byen.

Ret længe havde jeg ikke ventet, førend klare, klangfulde Toner forkyndte mig, at Optoget nærmede sig. Men kunde det være Processionen? Det lød ikke som Kirkemusik, det var ikke Melodier, der stemte Sjælen til Hvile og Andagt, det var vilde, krigerske Toner, skingrende Trompetsignaler, som Ekkoet hundredfoldig kastede tilbage fra Bjergenes Sider.

Jeg hørte Hovslag og Vaabnenes Raslen, Tonerne tiltog i Fylde og Kraft; der kunde ingen Tvivl være derom — det var de pavelige Karabinierers Kavalleri-signaler, som jeg kjendte saa godt fra Kasernerne i Rom. Og jeg havde heller ikke taget feil. Ned kom de ad Veien som en flyvende Stormkolonne; Hjelmene blinkede i Solskinnet, Sablerne lynede gjennem den Støvsky, der reiste sig omkring dem, medens Karabinerne hang i Remme løst over Skuldrene, og de halvspændte Haner viste, at de vare ladte. Afsted gik det gjennem Dalen i flyvende Fart; ridende Gendarmer kom sprængende bagefter med Revolverne i Haanden. Hvad kunde dette betyde? En Manøvre? Ja, hvis vi ikke havde været adskillige Mile fra Rom, og hvis der ikke i Folkenes Holdning og forcerede Ridt havde været Noget, som viste, at det var Alvor. Inden Skaren havde tabt sig bag Bjergaasens Kastanieskove, klang et nyt Signal, som heller ikke var mig ubekjendt. Jeg havde hørt det saa tidt, snart fra Engelsborg, snart om Aftenen i Roms dødsstille Gader, det var en af de franske Legioner, der blæste sit „Avanceer". Jeg vilde ikke troe mine egne Øren, og dog var det rigtigt. Der kom de nede paa Veien i denne hurtige Marsch, som er en Mellemting af Trav og Løb; det var de

røde Buxer, det var Kepierne, det var Riflerne, der bæres paa Kryds og Tvers, snart op og snart ned, men som dog altid finde det samme Maal, naar det gjælder. Men hvad i al Verden vilde de her? Stod Garibaldi ved Grændsen, eller rykkede Italienerne frem? Hvo kunde vide det — jeg havde ikke læst en Avis i de sidste tre Uger. Bort svandt Skaren, op over Bjergene, ind mellem Kastanieskovene, følgende samme Vei som Karabiniererne, og inden jeg kunde komme mig af min Forundring, lød nye Toner, forunderlige, selsomme, vilde og skrigende, som stormede man en Redoute lige under mine Fødder. Jeg vilde knap troe mine Øine, og dog var jeg nødt dertil, thi Scenen laa saa nær, at ingen Skuffelse var mulig. Det larmede og blinkede i Bjergkløften lige foran mig, og op af den myldrede med ustandselig Hast og i spredte Grupper Hundreder af vilde, skjæggede Skikkelser, hvis Uniform og Vaaben jeg aldrig før havde seet. Paa Hovedet en sort, lavpullet Filthat, fra hvis brede Skygger der snart bølgede en Dusk af Hanefjer, snart en Buket af Roser eller Grønt. En mørkeblaa Jakke af Form og Snit næsten som vore Sømænds Pijækkerter holdtes sammen om Livet af et høirødt Skjærf, og i dette stak en bred Kniv og en

Revolver. De ligeledes mørkeblaae Beenklæder forsvandt i Skafterne af nogle uhyre Støvler, og en kort Riffel med tilhørende Patrontaske fuldendte deres Bevæbning. Men det var ikke den besynderlige Dragt alene, som fængslede min Opmærksomhed; der var i deres Bevægelser en Lynsnarhed, en Kattesmidighed, som var det et Kobbel af Tigere, der blev sluppet ud af et Buur. Der laa i deres skjæggede, stærkt solbrændte og veirslagne Ansigter et Udtryk af Vildhed og Dødsforagt, der fik mig til at gyse, og som de her kravlede op ad Kløftens næsten lodrette Sider, bedækkede med Dynd og Mudder fra Bjergstrømmen, som de havde gjennemvadet, svingende deres Rifler over Hovedet og udstødende et vildt Evviva — Gud maa vide hvem — troede jeg i første Øieblik snarere, at det var Briganter, der agtede at storme Byen, end regulaire Tropper, som agtede at forfølge Briganter. Det næste Øieblik rev mig ud af min Vildfarelse; med en beundringsværdig Hurtighed og Præcision formerede de Kompagnikolonner, og dyngvaade, som de vare, svingede de i rask Løb tvers igjennem Vigner og Haver ud paa den støvede, solbeskinnede Landevei for at tabe sig bag de Kastanieskove, der alt havde opslugt Karabiniererne og den franske Legion. Men saa meget

syntes den lille Bjergby at være optagen af sine kirkelige Forberedelser, at ikke et Menneske havde lagt Mærke til det krigerske Syn, der saa hurtig var draget forbi. Klokkerne vedblev at klemte og kime, Evvivaraabene til Madonnas Ære klang høiere og stærkere, nu knaldede de første Mortalettoer til Tegn paa, at Processionen havde forladt S. Maria, og et Øieblik efter viste dens brogede Silkefaner sig paa den Vei, der ad Bjergaasen fører op forbi Colonnaernes Borg.

Hvilken Forskjel paa dette stille, fredelige Tog og det krigerske Syn, som nylig var faret mig forbi. Jeg kan ikke beskrive Dig alle Enkeltheder, jeg kan ikke i Dig føde den Stemning af Alvor og Værdighed, som var udbredt over disse stakkels, simple Bønder med deres urokkelige Tro og naive, barnlige Eenfoldighed. Du har i „Napoli" seet Processionen, der med Kors og Faner bevæger sig afsted til Maria del Arco, og Bournonville har tegnet den med Mesterhaand. Alt er der: Dragterne, Insignierne, Musiken, Tonerne. Men det er dog et Skuespil, en Ballet, det barnligfromme Udtryk i Ansigtet, den religieuse Holdning er der ikke; thi den dybe, inderlige Tro, Bevidstheden om, at man udfører en Gud velbehagelig Handling, mangler, den kan kun en

Maler, ikke en Balletmester indprente sine Figurer. Læg hertil Solen, Himmelglandsen, Bjergvindens friske Pust, Lærkernes Slag over Dalen, Kvindernes og Børnenes fromme Sange, Voxkjerternes matte Blinken, Røgelsens Duft, Pilegrimmenes Raab, og Du vil forstaae den Stemning af virkelig Andagt, hvormed selv Protestanten kan knæle ned, naar Hostien bæres ham forbi. Meget er der, som støder; Meget, som vækker Forargelse eller endog et ironisk Smiil, og dog føler han uvilkaarlig, at den Tro, som bærer og former denne Handling til et Udtryk af religieus Ærefrygt, mangler i de kolde, taagede Egne, hvor han hører hjemme. See f. Ex. den gamle, graahaarede Mand med det milde, godmodige Ansigt, som aabner Processionen, og som med en blomstersmykket Stang baner Vei for den tilhøire og tilvenstre, gjennende den nysgjerrige Ungdom tilside. Der kan være noget Komisk i at have en saadan Forrider eller Festmarschal; men han gjør det med en Alvor og Værdighed, som gjør ham smuk. Eller see den lille brune, otteaars Dreng, som følger noget bagefter, nøgen fra Top til Taa og kun med et Faareskind heftet om Skuldrene og en Hyrdestav i Haanden. Der kan være noget Latterligt i, at han skal forestille Johannes den Døber; thi vi vide Alle,

at Johannes var en fuldvoxen Mand. Men see saa paa Drengens halvt undseelige, halvt henrykte Blik; see, hvor hans sorte, straalende Øine fæste sig paa Moderen, som i sin Høitidsdragt med det brogede Tørklæde og Linet over det kulsorte Haar ydmyg og dog glad staaer ved Siden af Veien og kysser ad ham paa Fingeren. Et sødere Ansigt og et mere glædestraalende Smiil vil Du aldrig faae at see, reiste Du saa Jorden rundt. Betragt nu Mændene! See, hvor de skride frem, langsomme, tause, alvorlige, styrende de store, flagrende Silkefaner med en ængstelig, næsten kjærlig Omhyggelighed. Helgenernes Billede maa ikke, gjaldt det saa Livet, komme til at berøre den urene Jord; man seer Varsomheden, Ængsteligheden i deres Blikke, Frygten for, at det Hellige skal krænkes, og denne Frygt gjør dem skjønne, til Trods for at de ere simple Bønder fra Bjergene og Campagnen.

Nu kommer en ny Afdeling, Munkene fra Klostrene, Præsterne fra Byen, og endelig den høieste Geistlighed, hvoraf en næsten sammenfalden Olding bærer Hostien under den røde Silkebaldakin, medens unge, hvidklædte Chordrenge lade Røgelsens blaalige Dampe i tykke Skyer hvirvle omkring den. Der er hæslige Ansigter blandt disse Munke, lade, stupide,

hykleriske Ansigter, jeg vil ikke nægte det; men betragt saa den unge Munk hist tilhøire med de blege, skarpe, magre Træk og med Voxkjerten sænket noget dybere mod Jorden end de Andres. Der er en Tro, en Kraft, en Overbeviisning i disse blege Træk, i disse dybtliggende Øine; han er en Troende, man seer det, og idet jeg bøier mig for den Ene, glemmer jeg de Hundrede, som gik forud for ham.

Nu kommer der en bred Aabning i Processionen; det funkler, flitrer, lyser og glimter i Solglandsen. Baaren paa Skuldrene af henved en Snees Mænd, omhængt med Fløielstæpper og Silkedraperier, omgiven af Blus, af Kjerter og tindrende Lygter, hvoraf min stakkels Carnevale bærer en af de største, svæver Madonna del buon' consiglio frem, indfattet i en straalende Solglorie, trædende paa Halvmaanens Ring og holdende Jesusbarnet i de opløftede Hænder. Her er Noget, som virkelig støder, og jeg forstaaer Signor Carnevales sardoniske Grimace, idet han vandrer mig forbi — han seer ud som en Mand, som man har tvunget til at tage Kinderpulver. Billedet er grelt og raat, de stive Glasøine stirre uhyggeligt ud i Solskinnet, og Figuren rokker frem og tilbage paa sit Stativ, idet den slæbes forbi af de pustende Lastdragere. Men er den

uskjøn for disse simple Bønder, som aldrig have vidst, hvad Kunst er, og som blot kunne tænke sig Madonna i Fløil og Silke? Jeg troer det ikke, og hvad mig angaaer, følger der hurtig et nyt Billede, som forsoner mig med Smagløsheden, og som omvender mig fra den fæleste Kjætter til den ivrigste Katholik. Det er en ung Pige, neppe voxen endnu. Det rige, sorte, deilige Haar bærer hun udslaget, det falder i lange, blaaligsorte Bølger næsten ned til hendes Hæl, en Krands af blegrøde Roser er hele dets Prydelse. Hun gaaer med sænket Hoved og Undseelsens Blus paa de ungdommelige Kinder; thi en hvid ulden Tunika er hele hendes Dragt. Arme og Fødder ere blottede, det maa gjøre ondt at træde paa de skarpe, kantede Kiselstene. I den ene Haand bærer hun en Buket duftende Foraarsblomster, og hun trykker dem tæt op imod Brystet, for at ikke den kaade Foraarsvind forræderisk skal blotte dets unge, svulmende Skjønhed. Den anden Arm, saa fuld af Skjønhed og Form, hænger slapt ned, og i Haanden bærer hun en Voxkjerte, men den er utændt, og dens Spids peger imod Jorden. Lige i det Øieblik hun vandrer mig forbi, mødes vore Blikke, og en ny Purpurstrøm farver hendes Kinder. Hvilken Ynde giver den jomfruelige Blufærdighed hende ikke?

Hun er selv en Madonna, ung og reen og skjøn, hundrede Gange skjønnere end det døde Billede, som bæres foran hende, og hvis Klædebon Mængden bestræber sig for at komme til at kysse. Da hører jeg bag ved hende en sagte, velbekjendt Grynten; mit Blik farer fra den unge Madonna til den Næste i Rækken, og det møder — Kancellieren, Kancellieren i sin gamle, sorte, fidtede Dragt, men med et uhyre guult Silketørklæde i Haanden og en vældig Blomsterbusk i Brystet. Han smiler, nikker og hilser til mig med en salig, veltilfreds Mine som en Mand, der har faaet Sit paa det Tørre. Ved Siden af ham stavre to smaa rødkindede Abater med uhyre trekantede Hatte paa Hovedet og Urtekoste i Hænderne. Da falder det pludselig som Skjæl fra mine Øine: den unge Pige med det udslagne Haar og den flukkede Voxkjerte er Adele, jeg kjendte hende ikke i den sælsomme Dragt. De to smaa Abater, der følge efter Faderen som et Par dresserede Hunde, har jeg seet før i Hakkelsekisten. Jeg iler frem og lader den unge Pige passere mig endnu engang; hun lader, som om hun ikke seer mig, men enhver Tvivl er forsvunden, det er Adele Felice, saa ung, saa skjøn og saa veemodig drømmende som nogensinde før. Jeg vender mig uvillig bort; al den Ungdom, al denne

Skjønhed med alle dens Drømme og Forhaabninger, skal den da døe bort fra Verden og begraves i Klostrets Eensomhed? Hvor Meget har Kancellieren mon faaet derfor? Jeg tænker paa den blege, skeeløiede Skriftefader, og nu forstaaer jeg den slukkede Voxkjerte, hun bærer i Haanden. Som hun er den Eneste, hvis Lys er slukket, saaledes skal ogsaa Livets, Glædens og Forhaabningernes Lys være slukt for hende for bestandig, og det Krucifix, der blinker fra hendes Bryst, skal være den Eneste, til hvem hun tør betroe sine Sorger. Da falder Musiken ind, vild, jublende, parodisk skjærende; det er Masaniellos Frihedshymne man spiller, og medens Tonerne klingende svinge sig gjennem Luften, taber Processionen sig mellem de lysegrønne Kastaniekroner, mellem Gyvelens gule Blomster, mellem det mørke, duftende Myrthekrat, hvis Kviste aldrig skulle smykke hendes Pande. Hun er „Madonnabarnet", „Madonnabruden", den Indviede, hvis Skjæbne misundes af mere end een af de bigotte Sjæle, der følge efter. Hvor forunderligt! Der nede i Dalen stod i gamle Dage Dianas Tempel, og man offrede Mennesker til hendes Ære. I vore Dage ligger Klosteret høit og frit paa Bjergets Top, og Korset lyser Fred og Velsignelse over dets Indgang; men man offrer

Mennesker som før, offrer Livet, Ungdommen, Skjønheden — og man spiller Frihedshymner dertil.

Den lille Begivenhed havde gjort mig forstemt. Er der Noget i Katholicismen, som jeg aldrig har kunnet forsone mig med, saa er det det at skille Mennesket fra det Liv, det er skabt til at nyde, at formene det Guds frie Luft og at forvandle dets Sjæl, bestemt til at tilbede i Aand og i Sandhed, til en stakkels kvalfyldt Fange, der her nede henslæber sit Liv i Længsel og Savn, for i Dødsøieblikket at krympe sig i Frygt for Skjærsildens og Helvedes aldrig ophørende Piinsler. Og nu Adele! Hun var en Sommerfugl, let og fri og flagrende, skabt til Lyset og den varme Sol, hvorledes skulde hun kunne give Afkald paa Livets og Kjærlighedens Glæder for i lang, lang Tomhed at falme hen, indtil hun blev som en af de gamle Sibyller fra Huulgaden. Mit Hjerte snøredes sammen derved; Processionen, som jeg nylig havde seet med saa megen Glæde og Interesse, forekom mig nu at være et usandt, gjøglende Spil med Menneskets bedste Følelser, og bitter i Sindet vandrede jeg ned ad den lille Bjergsti, som fra Broen fører til Olevano-Veien, ad hvilken jeg havde seet Tropperne drage. Min Hu stod til de fjerne, lysegrønne Kastaniekupler;

der var Lys, Frihed og Fuglesang, og der vilde jeg hvile mig i Skyggen tilligemed min gamle Ven Boccaccio, naar Middagssolen brændte.

Men det kom ganske anderledes, end jeg havde ventet. Da jeg efter Sædvane skjød Gjenvei gjennem Haverne og Vignerne, som her staae aabne hele Aaret, undtagen i Viinhøsten, hørte jeg en munter, overgiven klar Latter, og Marietta stod for mig med en stor Kurv Kirsebær, saa sorte som hendes Haar, dristig hvilende paa Hovedet. Uvilkaarlig speidede mit Blik efter Thomaso, og, ganske rigtig, mit Instinkt bedrog mig ikke. Der sad Knægten oppe i et Kirsebærtræ, ridende paa en Green, og med en Cigar i Munden, som jeg havde stærkt mistænkt for at være en af mine egne, der havde foretaget en lille Vandring. Begge saae saa unge, friske og skalkagtige ud, begge vare saa sladdrende og leende, saa muntre og overgivne, saa sneehvide rene i Linned og saa fulde af Blomster og brogede Baand paa Haar, Hat, Trøie og Kjole, at jeg nok anede at de ulovlig havde benyttet sig af Signor Carnevales Tilstedeværelse ved Processionen for endnu mere ulovlig at stjæle Kirsebær i Padrone Luigis Vigne — thi der vare vi. Thomaso støttede desværre min Mistanke paa det Fuldstændigste. Ikke

alene foer han ned ad Træet med Munden fuld af Kirsebær; men, da han havde iført sig sine Sko, tog han endydermere Marietta om Livet og kyssede hende saa eftertrykkelig, at Kurven faldt af Hovedet. Saa samlede han Bærrene op, Halvdelen i sig selv og Halvdelen i Kurven, og gav sig derpaa ganske frækt til at sætte Hatten paa tre Haar og gaae paa Taaspidserne med stive Knæ ligesom Signor Carnevale. Marietta lo af fuld Hals og erklærede ham gjentagne Gange for et bruto animale*); men dette bevirkede kun, at Thomaso gav sig til at læspe ligesom Apothekeren, og da han endelig med dennes Stemme og Gebærder i en sirlig Tale anholdt om hendes Hjerte og Haand, vare baade Marietta og jeg nær ved at døe af Latter. Saa besluttede vi at gaae sammen til Skoven, efterat Thomaso endnu engang havde fyldt Kurven fra Padronens Træer. Der er noget uendeligt Livligt og Friskt ved disse Bønder fra Sabinerne; de sige deres Mening fuldt ud baade om sig selv og om Andre, og her er ingen Konveniens, som lægger slebne Iiskrystaller paa Tungen. Thomaso fortalte reent ud, at det var hans bestemte Agt at løbe bort med Marietta, saasnart han havde

*) Et grimt Dyr.

faaet saa mange Penge, at han kunde sætte Bo, og denne tilklappede ham Bifald paa de mest passende Steder, idet hun gjentagne Gange erklærede min stakkels Carnevale for en gammel Graaspurv, som gav hende en halv Scudo for at faae Lov til at kysse hende. Thomaso yttrede lydelig sin Tilfredshed over at have en saa indbringende Kjæreste, og saaledes naaede vi alle Tre Begyndelsen af de store Kastanieskove, der som et lysegrønt, bølgende Belte skyde sig ned imod Olevano, for derpaa atter at kravle op ad Bjergenes Sider, saa langt Øiet formaaer at række. Under en ældgammel Kastanie havde vi taget vort Sæde, Padronens Kirsebær vare leirede midt imellem os, og her fra Høiden havde vi den frieste vide Udsigt, deels til Gennazzano, deels over de dybe, stærktbevoxede Dalstrøg, som drage sig ned imod Olevano. Uvilkaarlig dvælede min Tanke atter ved Adele, og Marietta spurgte mig deeltagende, om jeg havde nogen hemmelig Kjærlighedssorg, siden jeg pludselig var bleven saa pensieroso *).

Jeg betroede hende, hvor meget det havde smertet mig at see Adele i Processionen, og hvilken Synd

---

*) Tankefuld.

det var at bestemme til Klostret et Barn, der endnu ikke vidste, hvad Livet var.

Marietta tog et hvast Sigte paa Thomaso, knibsede en Kirsebærsteen lige i Nelliken paa hans Hat og sagde med en mut Mine: „Adele er ikke noget Barn. Hun veed meget godt, hvad Livet er; hun har allerede en Kjæreste.“

„En Kjæreste?“ gjentog jeg forundret, „hvem er det?“

„Ja, hvem veed det,“ svarede Marietta. „Han kom og fløi bort som Vagtlerne i September Maaned; men siden den Tid er Adele altid tankefuld, ligesaa tankefuld som De, naar De faaer de lange Breve oppe fra Danmark og jager mig ud af Stuen.“

„Er det sandt, Thomaso?“ spurgte jeg.

„O, hvor veed Thomaso det,“ raabte Marietta, da hendes Kjæreste gjorde Mine til at svare. „Man skal aldrig spørge Mændene om Sligt. Hvad kjender han til det? Ti stille, Thomaso, og lad mig tale, naar Signoren spørger! Det er der Ingen, som veed Noget om, uden jeg.“

„Hvad veed Du da, Marietta?“ spurgte jeg.

„Jo,“ sagde Marietta og satte et meget hemmelighedsfuldt Ansigt op, „ifjor ved denne Tid havde

vi midt om Natten et skrækkeligt Uveir. Lynet slog ned i Kirken og kastede den hellige Andreas ned paa Gaden, saa at han gik i tre Stykker. Det var aldrig hændet før, sagde Padre Eusebio, og vi maatte betale for at faae en ny fra Rom — og han var dyr. Men midt under Uveiret, ligesom det var paa det Allerværste, bankede det paa Døren. Vi Fruentimmer sad Alle i Kjøkkenet, men Ingen turde reise sig for at lukke op, saa forskrækkede blev vi. Da bankede det igjen, og Adele gik hen og tog Stangen fra Døren. Den sprang op, og ind kom en Mand, en fiin Signore, i mørkeblaa Kappe, med Fjer paa Hatten og saa smukke Ringe, da han trak Handsken af, at jeg aldrig har seet dem smukkere. Hvor han kom fra, var der Ingen, der vidste, for med Padrone Luigi var han ikke kjørt, og anden Vetturino er der jo ikke i Byen. Heller ikke var det muligt at kjøre den Nat for Regn, Lynild og Torden, og dog var han ligesaa tør som vi, der sad ved Ovnen. Han satte sig midt imellem os, men der var Ingen, som vovede at spørge, hvor han kom fra, saa fornem saae han ud; desuden vare vi jo kun Fruentimmer, thi Mændene vare nede i Vignerne for at stemme Vandet. Selv sagde han heller ikke Noget, men røg fine smaa Papirscigarer, som han tog op af et

forgyldt Fouteral, og hver Gang han bøiede sig mod Ilden for at tænde, saae han paa Adele saadan, at hun blev ganske rød derved." Og Marietta sendte mig et Par Øine, saa store og saa lynende, at Thomaso kastede hende et Kirsebær i Hovedet.

„Og hvad saa videre?" spurgte jeg.

„Saaledes sad vi vist over en Time," fortsatte Marietta, „og det Eneste, han havde sagt, var, at han havde spurgt Adele, om hun ikke kunde synge, men, skjøndt hun synger smukt, svarede hun dog Nei og holdt Hænderne for Ansigtet; men jeg saae godt, at hun kigede gjennem Fingrene. Lidt efter kom Kancellieren. Han havde været ovre hos Fangerne, og naar han er vaad af Regnen, er han aldrig i godt Humeur. Han pleier ellers at brumme, især naar han seer Nogen sidde og gjøre Cour til hans Datter; men den Aften skrabede han ud, saa det var noget ganske forskrækkeligt, og da den Fremmede reiste sig op og hviskede ham et Par Ord i Øret, som Ingen af os kunde høre, saa tog det ingen Ende med hans Høfligheder. Han bukker altid nok for de Fremmede og siger dem smukke Ting, naar de komme herud; men denne Gang skulde man troe, at det var den hellige Fader selv, der var kommen. Han bukkede for ham, saa at han nær var falden

baglænds ned ad Trapperne, og saa kaldte han paa Anna Maria, Nino, Vittoria og Diegi, skjøndt den Sidste var langt borte. Alle maatte de tage fat for at lave Aftensmad, og Kancellieren løb selv efter Hønsene. Jeg blev kommanderet ind og maatte gjøre Sengen istand med de fineste Lagener, som ikke havde været fremme, siden den gamle Signor Vannutelli døde, og skjøndt jeg var forskrækkelig nysgjerrig, maatte jeg blive derinde, indtil jeg var færdig. Da jeg kom tilbage, sad den fine Herre ved Bordet, og Adele vartede ham op. Han havde en fiin og prægtig Uniform, thi Kappen havde han lagt fra sig, og paa Brystet havde han en Guldsnor, hvorpaa der hang smaa Kors og Stjerner. Ved Siden af ham stod Gubernatoren med en stor Bog i Haanden, og ved et lille Bord sad Kancellieren med en anden stor Bog og lod, som om han skrev. Gubernatoren sætter sig ellers altid ned, selv naar Monsignoren kommer fra Rom, men den Aften blev han staaende og bukkede, hver Gang den Fremmede talte til ham. Da han havde spiist, blev vi Alle jagede ud i Kjøkkenet, og Kancellieren maatte gaae bort med Bogen, skjøndt det skyllede Vande ned. Men jeg kigede gjennem Nøglehullet, da den Fremmede gik ind, og da saae jeg, at han tog sit Skjæg af og lagde det

paa Bordet, og det har jeg aldrig seet nogen Mand gjøre før ham."

Thomaso saae meget forbauset ud, og Marietta vedblev: „Hvor var han smuk! Saa fornem og saa fiin. Jeg drømte om ham hele Natten, for dengang kjendte jeg ikke Thomaso, og selv om jeg havde kjendt ham, troer jeg, at jeg havde gjort det alligevel. Hele den næste Dag kom han ikke ud af sit Værelse, men sad og skrev og skrev, saa at han brugte alt det Blæk op, som vi havde i Huset. Men Ingen maatte komme ind til ham undtagen Adele, og hun hjalp ham med at skjære hans Penne, for det kan hun, og skrive kan hun ogsaa. Om Aftenen, da det var blevet mørkt, gik han ud, Ingen vidste hvorhen, og Ingen af os saae ham komme hjem; men jeg lagde Mærke til, at Adele den hele Aften stod paa Altanen, og da hun endelig skulde ind til sin Fader, var hun meget alvorlig, og jeg saae, hun havde grædt. Den næste Morgen var han igjen i sit Værelse; men Kancellieren sagde, at Adele ikke maatte være alene med den fremmede Herre, og sendte hende ned til den gamle Prokurator i den anden Ende af Byen. Den Dag bestilte han slet ingen Ting, men spurgte flere Gange efter Adele og blev meget misfornøiet, da han hørte, at hun var tagen til Rom,

thi det bildte Kancellieren ham ind. Om Aftenen gik han atter ud og kom ikke tilbage; men Adele kom heller ikke, og hos Prokuratoren havde hun slet ikke været. Saa blev vi Alle sendte ud for at lede, og jeg gik over i Kirken, for jeg holder ikke af at rende paa Landeveien, naar det er mørkt. Jeg havde først bedt til Madonna om at faae en Kjæreste, for den Gang kjendte jeg ikke Thomaso, og der var heller Ingen, der brød sig synderlig om mig; men da jeg havde anraabt Jomfruen, blev jeg søvnig, og da jeg ikke vilde være alene hjemme, satte jeg mig hen i en Krog og saae paa Madonnaen, til jeg faldt i Søvn. Da drømte jeg, at alle Sølvhjerterne blev til virkelige Hjerter, som slog og bævede og bankede og vilde flyve ud af Buret paa smaa Englevinger, som foldede sig ud paa Siden af dem. Men de kunde det ikke; thi Landsesspidserne paa Jerngittrene blev til ligesaa mange Pile, og hver Gang Hjerterne bævede og stræbte ud ad, fløi en af de gyldne Pile i det, saa det røde Blod strømmede hen ad Gulvet, og hver Gang det skete, reiste Madonna sig og nikkede og smilede dertil. Men for hver Gang en af Pilene traf, hørte jeg Suk og Hulken og Graad, som skulde Hjerterne briste derved, og selv blev jeg saa fuld af Smerte og saa inderlig bedrøvet, at jeg græd

med, saa jeg vaagnede derved. Men det vedblev at græde og hulke lige foran mig, og da jeg fuld af Angst reiste mig op og stirrede ud i Halvmørket, saae jeg To, som holdt hinanden fast omslyngede, og den ene, som var høiere, bøiede sig ned og hviskede: „Græd ikke, stakkels Barn, jeg kommer jo igjen!“ Det gav et Sæt i mig af Angst og Forskrækkelse, thi Stemmen kjendte jeg; det var den fine Herre, som var kommen om Natten, og hende med det blege Ansigt, hende, han vedblev at holde i sine Arme, det var Adele Felice, som de Andre rendte om efter nede i Vignen. Jeg sagde naturligviis ikke et Muk, men sad saa stille som en Muus, og da saae jeg, at han kyssede hende og satte en Guldring paa hendes Finger og sagde, at Madonna vilde være med hende, og det har hun ogsaa været, thi ellers var hun ikke bleven valgt af Priorinden i Klostret; men det blev hun igaar, og nu er hun forsørget.“

„Forsørget?“ udbrød jeg. „Kalder Du det at blive forsørget at blive spærret inde i Klostret?“

„Hun bliver ikke spærret inde,“ sagde Marietta skarpt. „Hun gaaer selv. Derfor faaer hendes Fader og smaa Brødre Penge hvert eneste Aar, og i et halvt Aar har hun Lov at betænke sig. Hvis hun da

har mere Lyst til at gifte sig, kan hun ogsaa gjøre det; men saa faaer hendes Mand alle Pengene, og hendes smaa Brødre kunne døe af Sult, hvis hendes Fader bliver syg og døer. Derfor gaaer hun."

„Nei, ikke derfor," sagde Thomaso. „Hun gaaer, fordi hun er bange for sin Fader. Hvis han ikke faaer de Penge at drikke op i Sambucco, slaaer han hende fordærvet, ligesom han gjorde ved sin Kone ovre i Norma. Han slog hende med den samme tykke Stok, hvormed han nu gaaer, og hun døde deraf."

„Umuligt, Thomaso," svarede jeg. „Kancellieren, som seer saa god og skikkelig ud, skulde have slaaet sin Kone! Han har fortalt mig, at han var nærved at døe af Sorg over at have mistet hende, og han er jo Godmodigheden selv."

Thomaso brast i en skraldende Latter; men Marietta greb mig fast om Armen og sagde med lynende Øine: „Kancellieren er ond! Saa ond, som Dagen er lang. Han har slaaet Adele, saa Blodet er sprunget ud af hendes Næse og Mund, det har jeg seet paa. Han prygler sine smaa Børn hver evige Aften, naar han kommer hjem, og de vare døde af Sult for længe siden, hvis vi ikke gav dem at spise, naar han ikke seer det. Han sulter, piner og

bedrager Fangerne i Fængslet, og drikker saa Pengene op hos Prokuratoren eller i Sambucco. Uh, det gamle Uhyre!"

„Fangerne?" spurgte jeg forbauset. „Han er jo Skriver hos Gubernatoren. Er han ikke?"

„Skriver, Skriver!" raabte Marietta foragtelig og slog med Nakken. „Han skulde kunne skrive som Kontoristaen? Nei, kradse kan han, og naar han skriver hos Gubernatoren, er det kun, fordi Ingen maa faae at vide, hvad de skrive om. Gubernatoren er . . ." og Marietta endte med en uforlignelig mimisk Grimace, idet hun pegede paa et sort Sviin, som rodede Orme op nede i Vignen.

„Hvad er han da?" spurgte jeg yderlig forbauset over saaledes at see den værdige Kancelliere blive given til Priis.

„Arrestforvarer!" sagde Marietta og blinkede med Øinene. „Arrestforvarer og Gubernatorens høire Haand, naar det gjælder om at knibe og flaae Fangerne. Han er aldrig gladere, end naar en Fange skal have Pidsk; det gjør han selv, og Gubernatoren seer derpaa. Troer De, at han vilde spare Adele, hvis hun tænkte paa at gifte sig? Han har aldrig betalt Anna Maria en Bajocco i Huusleie, og hun tør ikke klage til Gubernatoren. Nei, Adele

gaaer i Kloster, for at hendes smaa Brødre kunne faae saa mange Penge, at de kunne komme til Rom og blive Præster eller Kardinaler, hvis Madonna vil det."

Jeg taug og tænkte efter. Nu først blev Adele mig klar; nu først forstod jeg hendes Angst i Kjelderen, hendes veemodig drømmende Blik og det Udtryk af Alvor og Resignation, som saa tidt hvilede over hende, selv naar hun syntes allergladest. Nu fattede jeg det Udtryk af haabløs Smerte, da hun vandrede sin tunge Gang i Madonnas Procession. Forelsket og dog Madonnabruden, stakkels Adele!

„Ja, hun lader sig forsørge i Klosteret," sagde Marietta, hvem Pausen syntes at falde temmelig lang. „Hun faaer det godt derinde, det veed jeg; thi Priorinden er en gudfrygtig Dame, og Søstrene skjændes ikke meget. Hun vil blive lykkelig i Klosteret, det er jeg vis paa."

„Men, hvis nu hendes Elsker kommer?" spurgte jeg.

„Bah, han kommer ikke," sagde Marietta. „Han skulde komme tilbage? Saadan En, der narrede baade Kancellieren og Gubernatoren, han skulde komme tilbage for en fattig Piges Skyld? Men, hvis han kom tilbage, vilde han nok finde Adele,

selv om hun var i Kloster. Naar Kjærligheden gaaer igjennem et Nøglehul, kan den vel sagtens komme igjennem et Talegitter."

Jeg noterede mig disse Ord som betegnende for det italienske Klosterliv, og spurgte: „Men hvad blev da Enden paa Historien med den Fremmede? Fik I ikke at vide, hvem han var?"

„Nei aldrig," sagde Marietta med Eftertryk. „Han var langt finere end vi Allesammen, det fik Gubernatoren at mærke."

„Hvorledes?"

„Jo, jeg har egentlig glemt at fortælle det Vigtigste ved Historien," svarede Marietta. „Omtrent tre Uger før den Fremmede viste sig, var der fra Rom kommet en meget fornem Fange, hvis Navn heller Ingen fik at vide. Han havde hverken stjaalet eller stukket med Kniv saaledes som de andre Fanger, men gjort Noget imod Propagandaen inde i Rom, og det er meget værre end at stikke. Kontoristaen sagde, at han var nede fra Neapel, og at han var bleven saa syg af Luften i Rom. Derfor skulde han ligge paa Landet herude, og der var indrettet et Fængsel til ham oppe paa Slottet, hvortil kun Gubernatoren havde Nøglen. Den Aften, da jeg havde seet Adele og den Fremmede i Kirken, kom

Gubernatoren over og sagde til Kancellieren, at han skulde følge med ham op paa Slottet, og da Kancellieren kom tilbage, havde han faaet Nøglen af Gubernatoren og vilde gaae over med den til Smeden, fordi den havde krummet sig noget i Laasen. Men den Fremmede lod hente Viin ovre hos Prokuratoren og sagde, at det kunde vente til imorgen, og derpaa trakterede han os Alle med saa megen Viin, som vi vilde have. Kancellieren og den Fremmede blev alene tilbage i Salen, thi vi Andre havde dandset Saltarella i Kjøkkenet, til vi vare blevne saa trætte, at vi ikke kunde staae paa vore Been. Men da vi den næste Morgen vaagnede, vare baade Fangen og den Fremmede borte, og Kancellieren laa paa Gulvet saa lang, han var, da jeg kom ind for at tage Skodderne fra. Der laa et Huus med Gubernatoren og Kancellieren og Smeden, som havde gjort Nøglen, men Ingen kunde sige, hvordan Fangen var sluppen ud; thi Laasen var aldeles urørt. Men da den Fremmede ogsaa var borte, blev de tilsidst enige om, at han vistnok havde hjulpet den fornemme Fange ud, og det er vist ogsaa det Rimeligste."

„Hørte Adele aldrig Noget senere til ham?" spurgte jeg.

„Jo, een Gang," sagde Marietta. „En Maaned efter kom der et Brev til hende, og med Brevet fulgte der en Pakke, hvori der var det deiligste Koralhalsbaand, som Nogen har eiet her i Byen. Men Kancellieren tog det fra hende og solgte det, og dermed var Historien med den Fremmede forbi."

„Og Du saae dem slet ikke andre Steder end i Kirken?" frittede jeg Marietta.

„Nei, jeg ikke. Men Vittoria, som havde været nede at hente Vand ved Kilden, fortalte, at hun havde seet den Fremmede gaae ind i det gamle Tempel nede i Dalen, og lidt efter var Adele kommen derned gjennem Trifoglios Vigne. Hun sagde, at de havde været længe sammen derinde; men jeg troer det ikke, Adele er saadan en skikkelig Pige."

Hvor klart stod i dette Øieblik ikke mit første Møde med den unge Pige for mig. Hendes Dvælen i den gamle Tempelhal, hendes inderlige Hensunkenhed, som jeg havde tilskrevet Andagten for Madonna, hendes pludselige Forskrækkelse, hendes Rødme, hendes Flugt, da jeg traadte ind — Alt blev mig nu forklarligt. Men Kontoristaen? Var han da en ulykkelig Elsker eller blot en lykkelig Medvider?

Som jeg drøftede dette Spørgsmaal i mit stille Sind uden noget væsenligt Resultat, klang og knaldede det pludselig nede i Dalen under os, snart Plaf paa Plaf, snart raslende og rullende som en heel Pelotonild, og Ekkoet rullede Lyden syvdobbelt hen over Træernes Toppe for i samme Øieblik at optage den paany.

„Nu gaaer Procesſionen tilbage; det er Mortalettoerne fra Piazzaen," bemærkede Marietta.

Lige i det Samme kom et stort Insekt flyvende med en sælsom Summen forbi os og tørnede i sin Flugt paa Egekrattet tæt ved vor høire Side. Jeg troede i første Øieblik, at det var en af disse store blaae Bier, som bygge deres Celler i Skovens udgaaede Kastanier, men da den begyndte med at ruske i Egekrattets Blade, saa at disse fløi tilhøire og venstre, da den knækkede nogle Grene paa sin Vei, og da dens første matte Summen endte i en skarp langtrukken Lyd, omtrent som en Kat, der miauer, foer jeg op og stirrede paa Thomaso.

«Madonna mia!» raabte denne og kastede sig ned over Marietta, der var ifærd med at reise sig.

Atter kom en af de brummende Humlebier, men denne Gang fløi den høit gjennem Kastaniens Top,

saa at Smaakviste og Blade drysede ned rundt omkring os.

Jydens Ord ved Fredericia: „Jeg troer, den Onde — —, at de skyde med Skarpt!“, faldt mig pludselig ind, og instinktmæssig dukkede jeg mig ned bag den svære Kastaniestamme, hvor allerede Thomaso og Marietta havde søgt Ly paa en Maade, der i høi Grad vidnede om, at de vare Kjærestefolk.

„Hvad er det, Thomaso!“ raabte jeg. „Hvem er det, der skyder?“

»Dio mio!« raabte denne med klapprende Tænder og ligesaa hvid i Ansigtet som et Lig.

Atter kom der en Humlebi gjennem Kastaniens Top, og Marietta gav sig til at hvine paa en saadan Maade, at jeg ikke hørte, hvor den blev af. Ikke ret langt fra det Træ, hvor vi havde leiret os, var der en Forhøining i Terrainet, der som et Dige løb langs med Skræntens øverste Rand, og hvorfra der baade var Dækning og Udsigt. I et Par Spring var jeg derhenne, og idet jeg kastede mig plat ned paa Jorden, stirrede jeg ud over Dalen.

Hvilket forunderligt Skuespil! Rundt om, fra de lysegrønne Buske, fra de hvide nedrullede Klippeblokke, fra de fældede Kastaniestammer, som endnu strakte deres nøgne Grene høit i Veiret, bølgede

smaa hvide Røgsøiler i Veiret og trak sig som lette Fjerskyer henover Dalen. Glimt fulgte paa Glimt, Skud knaldede paa Skud, men det var mig ikke muligt at see en eneste menneskelig Skikkelse, og vidste man ikke bedre, skulde man troe, at det var kæmpemæssige Bombardeerbiller, som, skjulte i Bjergenes Kløfter, morede sig med at udslynge deres Dampkugler til Ære for Dagen. Det var klart, at Kampen maatte være meget ulige. Paa Bjergskraaningen ligeoverfor mig gik det Skud i Skud, det var som paa en Klapjagt, naar Ræven stryger de feilende Poster forbi. Under mig kunde jeg egenlig Intet see, thi det yppige Buskværk skjulte hele det nederste Parti af Skraaningen; men herfra kom Skuddene langsomt, ligesom mere beregnende, og, som det lød, ogsaa med større Virkning. Pludselig hørte jeg et langtrukkent, skingrende Hurra fra den modsatte Side af Dalen, saa blev der pludselig dødsstille, Skydningen hørte op. Da susede og raslede det i det tætte Krat, som naar Sciroccostormen hvirvler Løvet foran sig, og ud af Skovens yderste Bryn styrtede en halvhundrede Rødbuxer frem — de saae ud som røde Blomster, der voxede op af den mørkegrønne Bund. Men de naaede ikke mere end halvveis frem paa den bløde Engbund, hvor man

saae dem ligesaa tydelig som Reier paa en Tallerken. Da knaldede en Salve under mig, og inden Krudtrøgen fik Tid til at bølge op, saae jeg fire eller fem af Franskmændene styrte forover imod Grønsværet; Resten standsede instinktmæssig, og et Hornsignal kaldte dem atter tilbage til Skoven. Et vildt jublende Skrig hilsede deres Tilbagetog, og derpaa afløstes Alt af den dybeste Taushed. Stilheden var saa fuldstændig og varede saa længe, at Fuglene, som angst havde fløiet frem og tilbage, atter satte sig til Ro og begyndte deres kvidrende Melodier. Jeg saae mig om efter Marietta og Thomaso, men Leiligheden havde været for gunstig, der var ikke Spor af dem at see. Da lysnede der atter et Par Glimt ovre fra den anden Side af Dalen, men denne Gang var det en skarp, hvislende Lyd, som fulgte efter, og over Engen trak sig et Par brede Røgstriber, der blev staaende i den varme Luft, som vare de for dovne til at stige tilveirs. De efterfulgtes hurtig af flere andre, og eñ eiendommelig skarp, svovlet Lugt steg op fra Dybet. En rasende Salve var Svaret, Eder og Forbandelser fulgte efter, det knittrede og bragede som tørt Kvas, der tændes, en guulgraa Røgsky trak sig op ad Bjerget under mig, og Mere saae jeg ikke. Et Detaschement

Dragoner og Gendarmer havde besat Skoven, og en af de Sidste befalede mig kort og godt at vende tilbage til Gennazzano, efterat have forlangt mit Pas, som jeg heldigviis bar hos mig.

I den lille By var nu Alt i det fuldstændigste Oprør. Marietta og Thomaso vare ganske rigtig ilede hjem og havde forkyndt Kampen. Ingen vidste, hvorom den dreiede sig, men Alle vare i den høieste Spænding. Processionen havde opløst sig paa Veien tilbage til Byen; Kors, Faner, Lygter og Monstrantser stod stillede op imod Træer og Mure eller laae henkastede i Græsset. Kancellieren og Adele søgte jeg forgjæves; derimod kom Signor Carnevale styrtende imod mig uden at ændse, at han i Hastværket og paa Grund af Solskinnet bar den moderne Graae til den kirkelige Processionsdragt, hvilket i Forbindelse med hans ophidsede Tilstand gav ham et temmelig profant Udseende. Han trak mig tilside bag en Hyldebusk og betroede mig ivrig, at han havde sikker Underretning fra den nationale Komitee, og at det maatte være Garibaldi, som for Øieblikket kæmpede imod de pavelige Leiesvende. Ganske uden Grund syntes denne Efterretning ikke at være. Idetmindste var det mig paafaldende, med hvilke betænkelige Miner de Herrer Kanonici luskede omkring, og

med hvilken mærkelig Iver de bjergede Madonnabilledet med al dets glimrende Sølvstads ind i Kirkens Allerhelligste. Døren blev derpaa lukket, og et Par af Byens Gendarmer stillede udenfor, trods Festen og dens processione grande. Befolkningen og Bønderne forholdt sig temmelig rolige, og den Eneste, der viste nogen større Virksomhed, var Gubernatoren. Den bestod i, at han lod Byens Sprøite, et ældgammelt Pomperedskab, trække frem midt paa Piazza imperiale, hvorhos han befalede Befolkningen at hælde Vand i den fra Fontanen. Dette gjorde de ogsaa trolig; men da det løb ligesaa hurtig ud, som det kom ind, havde de ikke megen Fornøielse deraf. Desto mere havde maaskee Gubernatoren, thi han vedblev forbittret at give Ordre til, at Sprøiten skulde fyldes, og medens man forgjæves arbeidede herpaa, foregik han selv Mængden med et værdigt Exempel. Under Kafeens store Solseil havde han opslaaet sine Pauluner med Kancellieren og Byens bedste Mænd til Stab. Stadig modtagende Ordonnantser og Gendarmer, sad han her i en blomstret Lænestol, beskjæftiget med at fylde det ene Glas Marsala i sig efter det andet. Da han havde gjort dette i nogle Timer, og det led hen ad Eftermiddagen, reiste han sig op, henvendte nogle beroligende

Ord til Mængden og behagede derpaa paa sin besværlige Vei til Palazzoet allernaadigst at kaste et Blik i Sprøiten, hvorpaa han bemærkede, at nu kunde man høre op. Dette gjorde man ogsaa til stor Beroligelse for il pizzicagnolo *), som havde faaet det Meste af sine Skinker sat under Vand, og Resten af Eftermiddagen tilbragtes i Frygt og Spænding under Overkommando af Kancellieren, som vandrede op og ned ad Pladsen, stadig svingende sin tykke Knippel, som ventede han et Bytte.

Dette kom ogsaa og vistnok i langt rigere Maal, end den værdige Fængselsdirekteur havde anet. Allerede en Time efter min Tilbagekomst til Byen var Skydningen næsten hørt op, og kun en let, blaalig Brandtaage, der vedblev at stige op bag Aasen, tilkjendegav, hvor Kampen havde staaet. Da saae man henimod Solnedgang et ganske usædvanligt Optog, som satte hele Byens Befolkning i den stærkeste Bevægelse. Portene til Palazzo Colonna, som havde været stærkt bevogtede af Kavalleri og Gendarmer, aabnede sig, og ud af dem skred en bedrøvelig Procession, meget ulig den, hvortil jeg havde været Vidne om Formiddagen. Efter et halvt

*) Svarer til vort Spækhøker.

Dusin Karabinierer tilhest, som red Skridt for Skridt med Pistolen i Haanden, kom sex Mænd, lasede, forrevne, pjaltede, sværtede af Krudtrøg, og med saa tydelige Tegn paa, at de havde været i Ilden, at Haar og Skjæg vare afsvedne paa et Par af dem. Aldrig har jeg seet eller blot tænkt mig Muligheden af saadanne Røverfysionomier. Huden bruun som Læderet i deres Sandaler, Skjægget uredt og strut-tende som en Tjørnebusk i Storm, Haaret langt, indfiltret, Ansigterne fulde af Trods og dyrisk Vild-hed, Alt fortalte mig, at det var Bundfaldet af Samfundets Bærme, som her passerede Revue. De gik to og to, kjædede sammen med en Lænke, der fra Halsen gik ned til Haanden og derfra over til den Andens Been, og medens de vandrede forbi, raslede de i Stenene, spyttede ad Folk, der kom dem for nær, og udbrød undertiden i Eder og Skjældsord imod det Samfund, som havde taget dem tilfange. Bag efter dem fulgte en Mand, der tiltrak sig udeelt Opmærksomhed. Han var slank, høi, mørk som en Neapolitaner; men Ansigtstrækkene vare ædle, Hold-ningen værdig, og ud af hans Øine lyste en sørg-modig Resignation, som uvilkaarlig bibragte mig en Følelse af Medlidenhed. Han bar en Slags Uni-form, men den var bleget og slidt, hvorimod hans

Skjæg og Haar vare soignerede, næsten for meget for en Røver. Han gik med bøiet Hoved og Blikket ufravendt fæstet nedad, som frygtede han for i den Skare, der omgav ham, at møde En, som kjendte ham eller hans Fortid. Naar hans Kammerater udstødte deres raae, fornærmelige Skjældsord, foer Blodet op i hans Kinder, og Blikket sænkede sig dybere imod Jorden; men naar der indtraadte en Pause, hævede han stundom Hovedet iveiret, stirrede forskende omkring sig, og naar der da klang et »poveretto!« *) fra Mængden, kom der over hans Læber et melankolsk Træk, der gjorde ham endnu smukkere end forhen. Bagefter Fangerne fulgte et halvt Kompagni af de franske Legioner med spændte Haner og Geværet under Armen. Derpaa kom de samme vilde, forvovne Karle, som jeg havde seet om Morgenen, men som nu, da de drog mig tæt forbi, syntes endnu vildere og mere frastødende. Alle havde de Blomster og Løv i Hatten, hængende Gyvel, lysegrønne Kastanieblade eller mørkerøde Nelliker; men iøvrigt funklede Knivene og Revolverne i deres Belter som før, Dragterne vare saa tilsølede, Blikket saa vildt og Holdningen saa lidet soldatermæssig, at

*) Den Stakkel!

Lænkerne syntes mig at være den eneste Forskjel imellem denne Eskorte og de Eskorterede. Fulgt af en stedse større og større Menneskemasse, der strømmede til fra alle Stræder, Gyder og Smøger, naaede Toget Gubernatorens Palads, hvor det gjorde Holdt. To Minuter efter kom Kancellieren i sin sorte, sidtede Frakke, med sin sorte, fidtede Hat paa de stive, staalgraae Haar, og med den svære Knippel, der saa lidet svarer til hans humane Ansigt. En Officeer af Gendarmerne traadte frem og forlangte at tale med Gubernatoren. Kancellieren trak Øienbrynene i Veiret, rystede paa Hovedet og satte en Mine op, som var det et af de besynderligste Forlangender af Verden, men da Officeren heftig vedblev sin Paastand, vandrede han langsomt og gravitetisk op ad Palazzoets brede Trappe, medens Tropperne slog Kreds om Fangerne for at holde Mængden borte. Et Par Minuter efter kom Gubernatorens Frue, en junonisk Skikkelse med yppige Former og Træk, tilsyne paa Trappen, og idet hun med en ægte Sabinerindes hele grandezza hilste paa den kommanderende Officeer, beklagede hun, at Gubernatoren iaften desværre var saa upasselig, at han ikke kunde modtage Nogen, hvilket gav Signor Carnevale Anledning til det ganske umotiverede

Spørgsmaal, om ogsaa Kancellieren var drukken iaften. Herpaa behagede Fru Gubernatoren ikke at svare, men udtalte, at Kancellieren havde den øverste Myndighed over Fangerne, naar Hs. Excellence var upasselig, og foreviste derpaa Officeren et uhyre Dokument, som hun tog ud af en uhyre fidtet Portefeuille, som Kancellieren overrakte hende. Med stor Høitidelighed blev dette oplæst for Kancellieren, hvorved det viste sig, at det indeholdt en almindelig Ordre for Sidstnævnte til at indsætte saavel politiske som almindelige Fanger i Byens Fængsel, naar Gubernatoren var fraværende, upasselig — eller forhindret ved vigtige Forretninger. I Henhold til den næstsidste Klausul satte den værdige Kancelliere sig i Spidsen for Toget, og nu gik det ned til en gammel Bygning, hvis øde og skumle Ydre altid havde frastødt mig de enkelte Gange, jeg var vandret den forbi.

Jeg har ikke meget Begreb om, hvorledes et romersk Fængsel seer ud indvendig og bryder mig heller ikke meget derom; jeg har nok, mere end nok af at see det udvendig. En toetages Bygning med Vinduer saa smaa og lave, at det maa være umuligt for Fangerne at staae opreiste; favnetykke Mure af raae, utilhugne Kalksteen, holdende paa

Kulde og Fugtighed, uhyre Jernstænger, der ved Ringe og Kjæder, ved Skruer og Bolte nittes og nagles til hverandre; jernbeslagne Døre med rustne Hængsler, rustne Slaaer og rustne Laase, der aldrig synes at kunne dirkes op — saaledes er et romersk Fængsel, og til dette styrede vi vor Gang.

Da vi naaede denne skjæbnesvangre Bolig, som ligger nær ved Byens Port, opstod der pludselig Betænkeligheder hos Kancellieren af en meget alvorlig Natur. Han havde glemt Varetægtsprotokollen hjemme og turde nu ikke gaae selv, dertil var hans Nærværelse for vigtig, ligesom han heller ikke turde sende Nogen efter den, dertil var Bogen for hellig. Den skikkelige Nino udløste ham imidlertid af hans Forlegenhed ved at hente dette vigtige Aktstykke, og nu fulgte der en lille Scene, som skulde males, ikke beskrives. Een for een blev Fangerne undersøgte, Lommerne vendte og Støvlerne eftersete. Hvergang der fandtes Penge, straalede Kancellierens Ansigt som en opgaaende Sol, og under det idelige Omkvæd: „Har Du Mere, saa frem med det!“ gjennemsøgte han paany Fangerne paa de mærkværdigste Steder. Guldet — og alle Fangerne havde Guld — blev derpaa talt og atter talt, og endelig indført i den hellige Bog, som Nino stadig holdt

paa, som kunde den faae Vinger og flyve fra ham. Endelig kom Touren til den sidste af Fangerne, den Mand, som jeg har omtalt. Kancellieren nærmede sig ham paa den samme brutale Maade og begyndte at løse hans Haandjern, der generede ham i at undersøge hans Ærmer. Ligesom Jernene faldt, gjorde Fangen et Skridt tilbage, rev med en lynsnar Bevægelse en Lommerevolver ud af Skjærfet og sigtede paa Kancellieren. Denne tumlede tilbage med et Brøl og et Ansigt, hvis Rædsel jeg aldrig nogensinde skal glemme, men i samme Nu fløj Revolveren, ramt af et kraftigt Sabelhug, ud af Haanden paa Fangen og foer klirrende hen ad Gaden. Kancellieren hævede sin tunge Stok og vilde styrte ind paa sin vaabenløse Modstander; men da sagde denne blot et Ord, et eneste — jeg kunde ikke høre hvilket — men det var, som Klangen af hans Stemme pludselig forstenede Kancellieren. Med aaben Mund og stirrende Øine blev han staaende med Stokken hævet til Slag; men pludselig var det, som en anden Indskydelse gjorde sig gjældende, Kniplen faldt ud af hans Haand, og under Raabet: „Hold ham fast, hold ham endelig fast!" styrtede han op ad Gaden, medens Gendarmerne sluttede tæt Kreds om den besynderlige Fange. Ti Minuter efter kom

Kancellieren tilbage, medførende Gubernatoren, som han af og til paa en forunderlig venskabelig Maade tog under Armen. En Officeer kom til, der blev vexlet et Par Ord imellem denne og Gubernatoren, og kort efter dannede Soldaterne paa Officerens Befaling en tæt Eskorte omkring Fangen for at føre ham op til Colonnaernes Borg, medens den hellige Bog som en anden Pagtens Ark bares foran ham af Gubernatoren, som paa denne sin Vandring følte sig øiensynlig generet af Byens mangelfulde Brolægning.

For mig var det hele Optrin en Gaade, og det Samme var Tilfældet med Signor Carnevale, som seent ud paa Aftenen kom vandrende hjem med en nedslaaet Mine for at nedlade sig hos Otto og mig ved den blussende Kjøkkenild; thi Nætterne her i Bjergene ere endnu baade fugtige og kolde. Hvilken Skuffelse for denne Hædersmand at faae sex Røvere istedetfor een Garibaldi! Han meddeelte os dette med et Hjertesuk, idet han forsikkrede, at han nu mistvivlede om Romerrigets Frelse; men da Otto tørt udtalte sin Forundring over, at man ikke havde fanget Garibaldi sammen med det andet Røverpak, foer Signor Carnevale op i voldsom Extase og gestikulerede saa heftig med en Brand, han snappede fra

Skorstenen, at Otto gav Kjøb og erklærede Garibaldi for en „Fribytter“, hvilket danske Ord han oversatte for Signor Carnevale ved „Frihedens Martyr“. Herved beroligedes Apothekeren saa meget, at han atter nedlod sig ved Ilden, og da Thomaso paa Ottos Befaling kort efter traadte ind med et bredfuldt Maal af Prokuratorens gamle Viin, dæmpedes Carnevales Bredesild saa meget, at han gav en lang Beretning over Eftermiddagens Begivenheder, hvoraf jeg i al Korthed skal meddele Dig Følgende. En Røverbande, som i lang Tid havde huseret længere sydpaa, var bleven sprængt over Grændsen ved Ceprano og havde som sædvanlig søgt Frelse paa Pavestatens Grund. Men de havde tillige gjort noget Mere. Uden at agte paa den Hensynsfuldhed, hvormed de pavelige Autoriteter behandlede dem, havde de ved høilys Dag omringet et Kloster, omtrent to Mile fra Gennazzano, og bortført Prioren fra selve Refektoriet, ligesom han nød en tarvelig Middag i Brødrenes Kreds. Men ikke nok hermed; man havde bundet og bastet den hellige Mand, taget hans Uhr og Ordenskjæde fra ham, og derpaa ført ham op i Skovene, der strække sig ned mod Olevano. Herfra havde man sendt Bud om Løsepenge til Rom, idet man havde taxeret ham til ti

Tusinde Scudi *), hvilket maa kaldes billigt for en Prior fra et rigt Kloster. Men i Rom havde man taget Sagen meget alvorlig. Vel var man „paa Hat“ med Briganterne og havde indrømmet dem Fortougsret ligeoverfor Englændere, Tydskere og andre protestantiske Sjæle, som have godt af at miste noget af deres jordiske Mammon. Men at fange en Katholik, en Præst, ja ovenikjøbet en Prior, at forgribe sig paa Klostrets Fred og fremfor Alt forstyrre over halvtredsindstyve Brødre i deres Madro, det var for Meget, selv St. Peter maatte gyse derved. Med en Energi, som maa have kostet det pavelige Politi en ganske usædvanlig Kraftanstrengelse, udsendtes en Kavalleridivision, bestaaende af Sbirrer og Karabinierer, to Kompagnier af Infanteriet og to af „Støverhundene“, altsaa en heel lille Armee, hvortil jeg endda ikke regner Gendarmerne tilfods. Skovene vare blevne omringede, Cirklen trukken snevrere og snevrere henimod Gennazzano, og endelig havde man fundet den ulykkelige Prior bunden til et Træ, men forresten uskadt. Omtrent hundrede Skridt derfra var den Kamp begyndt, hvortil jeg havde været Vidne. Briganterne, omtrent tredive i Tallet, havde forsvaret sig med udmærket Tapperhed, og

*) Omtrent 18,000 Daler.

som sædvanlig var det lykkedes Størstedelen af dem at undkomme. En Afdeling var imidlertid bleven afskaaren og havde efter en hidsig Modstand, der havde kostet tolv Soldater Livet, besat og barrikaderet en Vigne, hvorfra Beboerne vare flygtede. Soldaterne havde to Gange forsøgt at tage Huset med Storm, men vare begge Gange kastede tilbage med Tab. Den kommanderende Officeer havde da, opirret ved Modstanden, ladet Vignen skyde i Brand, og i en fortvivlet Kamp med Støverhundene, en Kamp, der blev ført med Kniv og Kolbe Mand mod Mand, vare Røverne paa syv nær flygtede, dræbte eller indebrændte. Støverhundene havde ved denne Leilighed indlagt sig udødelig Fortjeneste, og det er ikke saa underligt. Det er fortvivlede Karle, disse Mænd med de korte Rifler og røde Skjærf, Mænd, der næsten alle have drevet Røverhaandværket selv, og som kjende hver Sti, hvert Smuthul i Bjergene. De fleste af dem have været dømte til Galeierne eller staae i de sorte Bøger; men istedetfor at lade dem trække paa en Aare foretrækker man at lade dem skjære Aarerne over paa Andre. Det er ubetalelige Folk, rigtige gamle Rotter, som man har skaaret Halen af, og som man nu lader gjøre Jagt paa de andre. Hvad Optrinet med Kan-

cellieren angik, meente Signor Carnevale, at jeg havde seet feil eller misforstaaet Ordene. Man kunde jo neppe nære Tvivl om, at han var Bandens Fører og som Saadan en meget vigtig Person; derfor var han kommen paa Slottet for sig selv. Signor Carnevale fastholdt haardnakket denne Paastand; men da jeg rykkede frem med min Mistanke og forespurgte, om ikke denne Fører maaskee kunde være en Uskyldig, satte Signor Carnevale sin Hat paa og rystede sit farvede Hoved med en Overlegenhed, som fik Otto til at gribe efter Blyanten. Jeg vilde udspørge ham noget nærmere, men enten det nu var, fordi han druknede i sin Overlegenhed, eller fordi han Ingenting vidste, nok er det, at han drog sig tilbage til Farmaciets Helligdom med et vist slingrende Buk og en Mine, der tydelig sagde: „Statshemmeligheder, Signor! Troer De, jeg forraader Statshemmeligheder?"

Det var prægtigt Maaneskin, og Otto var søvnig. Egnen heromkring er, som Du vel kan see, ikke hvad man i Kjøbenhavn vilde kalde for sikker, og vi følges derfor bestandig ad. Men den Aften var Otto saa udmattet, at han ikke vilde gaae ud, og jeg vandrede da alene. Du gjør Dig ingen Idee om, hvor Maanen lyser hernede. Dens Skjær er saa blændende klart, at man kan læse den fineste

Skrift derved, og midt i dens kolde, blaalige Lys staae Slagskyggerne saa forunderlig skarpe, medens de virkelige Konturer flyde saa blødt over i hverandre, at Alt faaer et ganske andet Præg derved. En saadan Maaneskinsnat breder en underlig fantastisk Glands over de mørke, forrøgede Tage, de gamle Kirker og de hvide, i Maanelyset skinnende Loggiaer. Det er, som sank Middelalderens Aande ned over Byen og i et Nu henflyttede den til Keiser Otto den Førstes Dage. Paa Gaden ikke et Menneske — kun herreløse Hunde, snigende Katte og et Par Geder, som ballancere langs Ringmuren med sære, næsten dæmoniske Spring. Fra Husene ikke et Lys — kun lukkede Skodder, gitrede Vinduer og Porte, forsynede med Laase og Bolte af ét Omfang, som lukkede de Indgangen til ligesaa mange Fæstninger. Overalt Dødsstilhed — hører Du Noget, er det Ekkoet af dine egne Skridt, en pibende Flaggermuus eller Uglerne i Taarnenes Toppe. Af og til falder en Kat ind med, klagende og umelodisk, saa igjen denne store, øde, dybe Stilhed med Maaneglandsen, der spiller paa de takkede Ringmure, paa Colonnaernes gamle Borg, paa Bjergene, der snart glimte med lysende Sneetoppe, snart vise Dig de smaa Kasteller med de fiirkantede Taarne, som, opførte paa

deres øverste Tinder, vare Befolkningens sidste Tilflugt, naar Saracenerne kom. Og i Maaneglandsen, i de hvide Taageflor, der aandeagtig hæve sig op af Dalens Skjød og med Vinden bæres ind over Byen, var det, som saae jeg Østerlandets døde Krigere drage mig forbi paa deres dampende Heste. Turbanerne skinnede, de hvide Burnusser flagrede i Nattevinden, de krumme Sabler funklede som Maanestriber, og frem hvirvlede de over Byen, hævende sig op imod Bjergenes Toppe for endnu engang at kjæmpe og seire, for i selve Døden at fæste Profetens Halvmaane over de funklende Kors. Da klang pludselig et skarpt, skjærende Hornsignal lige foran mig. Jeg veg tilbage, thi det var, som om mine Drømme tog Liv, som hørte jeg Tubaens Klang og saae Østerlandets brune Sønner lige foran mig. Vagtbaalene skinnede rundt omkring, Vaabnene glimtede i Luernes Lys, men Ordene: »La passaporta!« hensatte mig hurtig i Virkeligheden. Uden at ane det, var jeg, vildledt af Taagen, kommen udenfor Byens Mure og midt ind i Støverhundenes Forposter. Det var ikke hyggelige Omgivelser, og Natten gjorde dem endnu mørkere og vildere; men et Pas er her i Pavestaten en vidunderlig Ting, og jeg bærer altid Trylleformularen hos mig. Det lod

ikke til, at Nogen forstod at læse den; men de korslagte Nøgler, den tredobbelte Krone, de mange Vaabener og Segl ere Formularens egenlige Ciffre, og de forstaaes af Alle. Jeg fik derfor en Støver med mig, som fulgte mig omtrent hundrede Skridt fra Forposterne, og derpaa overlod mig til mine egne Tanker og Drømme og til den klare, maanebeskinnede Vei, som fører forbi Klosteret S. Eustachio.

Jeg havde omtrent tilbagelagt Halvdelen af Veien, da jeg foran mig i Maanelyset saae en Skikkelse, som tildrog sig min Opmærksomhed. Det var en høi, tør, mager Figur, med Arme saa lange som en Abes, og en tynd, kjødløs Hals, hvorpaa der hvirrede et Hoved, som i Form havde mest Lighed med en Pære eller snarere med en kronraget Kokosnød. Den brune, side Munkekutte, der hang omkring ham som eu Sæk paa en Humlestang, de bare Fødder i de grove Sandaler fortalte ligesaa tydelig som Rosenkrandsen i hans Belte, at han maatte være en af Brødrene fra S. Eustachio, og jeg vilde ogsaa med Lethed have overtalt mig til at troe det Samme, hvis ikke hans Fagter og Manerer havde havt Noget ved sig, der mere mindede om Daarekisten end om Klostret. Snart stod han

stille, stirrede dybsindig ned i Jorden og udstødte høit nok til, at jeg kunde høre det, Ordene: »Bollo, bollo, bollo — postale!« men med en særegen Optakt og smadskende Lyd paa Endelsen »ale«, saa at jeg var nærved at briste i Latter derved. Saa lagde han sig plat ned paa Jorden, stillede Hovedet i skraa Retning og kiggede hen ad den. Derpaa sprang han atter op, gik hovedkulds ned i den dybe Grøft ved Siden af Veien, hvor han speidede og kiggede bag hver Busk og hvert Blad, medens han i afbrudte Mellemrum gjentog: »Bollo, bollo, bollo — bollo postale!«

Uagtet jeg vel neppe behøver at gjøre Dig opmærksom paa, kjære Søren, at det italienske »bollo« ikke er eensbetydende med det omtrent ligelydende danske Ord, var der dog i Navneklangen Noget, som vakte saa hjemlige Følelser hos mig, at jeg uden at tage Hensyn til Mandens underlige Fagter i den eenlige Nat nærmede mig ham for at spørge, hvad han søgte efter. »Bollo, bollo, bollo — bollo postale!« klang det som Svar nede fra Grøften, og lige i det Samme rettede Skikkelsen sig i Veiret, og nu kjendte jeg ham — det var Munken med Barbeerkosten, som havde purificeret mig og mit Værelse. Jeg troer ikke meget paa Undere, Søren; heller ikke

troer jeg, at en Postkasse kan tage en Munkekutte om sig, forsyne sig med Tonsur og Sandaler og derpaa løbe om paa Landeveien ved Midnatstider; men hvis man kunde tænke sig en fæl, afskrabet gammel Knark af en Postkasse, som efterat have gjemt paa rædselfulde og forbryderiske Hemmeligheder i sin Ungdom, havde faaet nogle Buler og Stød i sin Manddomsalder, for endelig at tabe det Meste af Lakeringen paa sine gamle Dage — hvis man, siger jeg, kunde tænke sig et saadant Under, saa var det det, der nu stod foran mig. Uvilkaarlig gik jeg et Skridt tilbage; thi Skikkelsen saae paa mig og saae dog ikke paa mig, fordi Øienlaagene hang slapt ned over Øiet, som vare de Overfalse paa Kassen. Næsen lignede en Hængelaas med to Nøglehuller, og Munden, der først stod paa vid Gab af Forbauselse eller Forskrækkelse, sattes pludselig i Gang ved Hjælp af en Deel Folder og Rynker, der gav den Udseende af en sammensunken Blæsebælg. Derpaa trak den sig op mod begge Øren i en lang, uforlignelig Postkassespalte, og hvæsede med stedse stigende Heftighed og betydelig Smadsk i Optakten: »Bollo, Signor, bollo, bollo — bollo postale!«

Uagtet jeg nu godt vidste, at bollo postale betyder et Frimærke, var det mig dog i Øieblikket ikke rigtig klart, om Skikkelsen vilde frankere sig selv eller mig til Galehospitalet, og jeg svarede derfor blot med en afværgende Haandbevægelse og Ordet: »niente«, som er den Afviisning, man giver de romerske Tiggere. »Niente, niente, niente — niente bollo postale!« blæste det med en sørgmodig klagende Lyd gjennem Mundspalten, og Overfalsene paa Laaget hævede sig saa meget, at jeg fik et Par matte graae Øine at see, fulde af Længsel og skuffet Forventning, og samtidig dermed antog Spalten et saa forunderlig bedende Udtryk og frembragte en saa mærkelig Mellemting af et Suk og et Smadsk, at jeg med en vis Deeltagelse spurgte, hvad det var, han ledte efter. „O Signor," svarede han, idet han med sin magre Haand fortvivlet purrede sig i de Totter af Haar, som Tonsuren havde ladet tilbage, „der er hændet mig en stor Ulykke. Jeg samler (her antog hans Ansigt et mærkværdig begeistret Udtryk) paa alle Slags bolli, saavel dem fra Kirkestaten som fra alle Jordens Riger og Lande. For en Time siden havde Kontoristaen givet mig to uhyre sjeldne fra den Provinds i Kongeriget Hamborg, som kaldes Danmark; men da jeg tog dem

frem her paa Veien for endnu engang at fryde mine Øine ved Beskuelsen, blæste Vinden dem fra mig, og det har ikke været mig muligt at finde dem. Jeg er meget ulykkelig, Signor! Danmark er et af de sjeldneste Lande i Tydskland, og der kan gaae Aar hen, inden jeg finder det igjen. Kjender De Danmark!

Jeg svarede ikke, men tog min Tegnebog frem, hvori jeg tilfældig havde to af dette vidunderlige Lands Fodpostmærker hos mig, og idet jeg gottede mig til hans Overraskelse bredte jeg de blaae Mærker ud for ham i Maaneskinnet.

„Ak, det er de blaae, det er Iispoften!" udbrød han og greb efter dem med rystende Fingre. „De ere ganske umaadelig sjeldne; jeg har kun seet dem een Gang i Rom, men de vare uægte. Ak, Signor, disse ere ægte! See Vandmærket, og see, det ene har tolv og det andet fjorten Hak paa Siden! O, Signor, hvem der eiede en saadan Skat, især hvis den havde de sorte Klatter."

Et Par Breve i min Tegnebog havde tilfældigviis en heel Kolonne baade af Mærker og af Klatter, og nu kjendte hans Henrykkelse ingen Grændser. Ja jeg troer, at hvis han ikke havde havt Munkekutten paa, havde han givet sig til at dandse af Hen-

rykkelse. Nu indskrænkede han sig blot til at lukke Overfalsene heelt op, smadske med den uhyre Mund og udbryde: „O, en lykkelig Stund er denne Nat. Jeg har bolli, bolli, bolli — bolli postali danesi!"

Vi vare komne til Indgangen ved Klostret, og her spurgte jeg ham, hvorledes han med saadan Iver kunde samle slige Bagateller.

„Bagateller!" udbrød han, og saae næsten forskrækket paa mig. „Bagateller? O, Signor, det maa De ikke sige. See," vedblev han, idet han traadte et Skridt frem og gjorde en Haandbevægelse ud imod det Fjerne, „see, Signor, derude langt bag Bjergene ligger en Verden, en stor, forunderlig Verden. Der ligge Grevskaber og Kongeriger og Keiserdømmer, langt flere end jeg stakkels Munk kan huske og erindre, og alle have de deres Sæder, deres Skikke og deres Folk, som jeg aldrig faaer at see. Jeg kan ikke komme ud i Verden, Signor; jeg har forsaget den, men jeg føler en hjertelig Glæde for hver Gang Noget af den brogede Verden kan finde Vei til mig, er det saa kun dens ulæselige Ciffre paa en broget Lap Papir. Jeg samler dem med Raseri; jeg sover hver Nat med dem under min Hovedpude, og fra dem gaae lyse Tanker og farverige Fantasier ind i mine Drømme. Prioren har forbudt mig at

samle dem; han siger, at det er Djævelens Opfindelse, ligesom Jernbanen, hvis Piben vi kunne høre, naar Vinden bærer paa. Jeg har aldrig seet en Jernbane; men jeg veed, at man skal kunne flyve paa den, som var man en Fugl. Jeg har Frimærker med Jernbaner paa, med Dampskibe, med Ansigter af store og berømte Mænd, og jeg elsker disse Mærker, fordi de fortælle mig Noget om Verden. Jeg har" — her sank hans Stemme ned til en sagte Hvisken — „jeg har fire italienske Mærker med Vittorio Emanuele, og eet fra Neapel med Garibaldis Portrait. Ingen maa see dem; jeg gjemmer dem som en Helligdom, og De vil ikke forraade mig. Ja, De stirrer paa mig! O, jeg er ikke gal, ikke affindig. Jeg er spærret inde her, jeg er fangen, og Prioren spiser den Formue op, som min Fader efterlod, som skulde have tilhørt mig, og saa vil man forbyde mig at samle Frimærker, tvinge mig til at skjule Garibaldi og Vittorio Emanuele. Signor, jeg hader Klostret! Hvis jeg kunde, vilde jeg løbe min Vei; thi her, herinde, klinger det: **Evviva la libertà! Evviva l'Italia unita! Evviva Vittorio Emanuele, il ré-galant'uomo, e Garibaldi, il liberatore!«**

Med disse Ord stødte han Klosterporten op, men hvilken forunderlig Forandring foregik der ikke i samme Øieblik med hans Ansigtstræk og hele hans Holdning. Der var et Øieblik, hvor hans Had og opblussende Frihedsfølelse havde givet ham et Sving, som løftede hans grimme Ansigt op i en høiere Sfære; men nu var han atter Postkassen, en gammel forknyt, forkuet og forsagt Postkasse, naglet til Klostermuren, og overseet af de Forbigaaende; thi i den aabne Klosterport stod Adele, bleg og klædt i Hvidt fra Top til Taa, og bagved hende stod hendes Skriftefader, den lumske Præst med de skulende Øine og det skinhellige, sandselige Blik. Vi maalte hinanden fra Top til Taa. Den gamle Munk neiede sig dybt, idet han gik Præsten forbi. Adele lod, som hun ikke kjendte mig; hun saae ud som en Søvngjængerske. Langsomt vaklede hun ud paa Veien, fulgt af sin Skriftefader saa langt, mit Øie kunde række. Hvad skulde Adele saa seent i Klostret? Havde hun været alene med denne Mand for at skrifte sine Synder, og havde han anvendt alle sine Kunster for at friste hende — og hvortil? Mit Blod kogte i mig, medens jeg ad en Gjenvei ilede hjem; nu begyndte jeg at forstaae, hvorledes man hernede bærer sig ad med at fange Sjæle. Vort

store Kjøkken, Forhallen i Palazzoet, var tomt, da jeg traadte ind, Alle i Huset sov, Adele var endnu ikke kommen tilbage. Jeg ragede op i Ilden, kastede et Knippe Riisbrænde paa den og fulgte med Øiet de løierlige Figurer, som den sorte Røg dannede, idet den væltede op. Jeg ventede et Kvarteer, endnu eet, hun kom ikke. Da hørte jeg lette, listende Trin paa Steentrappen, Klinken løftedes varlig, og ind traadte Adele, men hvor saae hun forandret ud! Hendes Kinder blussede, hendes Øine lynede, og hendes jomfruelige Bryst bølgede heftig, som havde hun løbet hurtig og langt. Hvor var hun smuk i den hvide Dragt, som Klostret havde foræret hende, og hvor kulsorte vare ikke de bløde Lokker, som i vild Uorden løst bølgede om hendes Hals. Hun stammede et »buona notte«, og vilde ile mig forbi, men jeg standsede hende og sagde: „Adele, er det sandt, at Du vil gaae i Kloster?"

„Aldrig!" svarede hun og slog Øiet mod Jorden; men der laa i dette „aldrig" en Klang, som fik enhver Tvivl til at forstumme.

„Saa vil Du altsaa gifte Dig," vedblev jeg.

Rødmen i hendes fine Kinder svandt og gav pludselig Plads for en dødelig Bleghed. Hun dæk-

kede med Haanden for Øinene, sænkede Hovedet, men svarede Intet.

„Ikke sandt?“ vedblev jeg opmuntrende. „Du vil ikke kaste Dig hen i et Kloster til Føde for Tiden og Kjedsommeligheden. I Klostret gaaer Sjælen tilgrunde, Adele.“

„I Klostret kan der dog være godt,“ sukkede hun sagte. „I Klostret er der Fred.“

Jeg forstod, hvad hun meente og sagde: „Du vil faae Friere, Adele, og Du vil ikke savne Venner. Ikke sandt, Du har Venner?“

Hun stirrede paa mig med et haabløst, fortvivlet Udtryk i sit Ansigt; men med Eet var hun ikke længere Herre over sin Bevægelse, hun brast i Graad, hulkede høit og udbrød lidenskabelig: „O, Signor, jeg har ikke en Ven, ikke en Beskytter mere i Verden. Jeg har jo ikke engang en Fader!“

„Men din Skriftefader? Er han da ikke din Ven?“

Hun saae paa mig med et Udtryk af vild Rædsel, rev begge sine Hænder til sig, og forsvandt uden at sige et Ord i den mørke Stue ved Siden af. Jeg hørte hende aabne Lemmen og atter lukke den forsigtig, stilfærdig, og Alt blev taust omkring mig.

Lidt efter kom Signor Carnevale hjem. Han var i et ungdommeligt Lune, thi han havde ført Proces med Prokuratorens Viin og vundet den. Efter nogle forgjæves Anstrengelser for at faae Mariettas Dør op — en tilgivelig Feiltagelse, thi den er ligeoverfor hans — spurgte han mig, hvad jeg syntes om Adele, og da jeg intet Svar gav, nævnede han Pater Eusebio og gjorde en Gestus, som fik mig til at gyse.

„Hun vil undgaae ham i Klostret," sagde jeg, „hvis hun gaaer i Kloster, og hvis ikke, vil hun finde en Mand, som vil vide at forsvare hende."

Signor Carnevale tog en Cigaret ud af sit Futteral og sagde: „Hvilket Kloster troer De er sikkert, og hvor vil De finde en Mand, som tør dræbe en Præst? Men hun vil vælge Klostret, det er jeg vis paa."

„Men hvorledes er det muligt at holde det ud?" spurgte jeg indigneret.

„Muligt?" svarede Signor Carnevale, og fæstede sine smaa, graagule og stikkende Øine stivt paa mig. „Jeg skal sige Dem Hemmeligheden. Klostrene hernede ere Præsternes Lupanarer, og over Indgangen kunde man skrive: „Lad her ethvert Haab blive tilbage". Hvorledes de holde det ud? Ganske simpelt.

Først Raabet om Medlidenhed, saa Fortvivlelsen, saa Sløvheden og saa —" Signor Carnevale gjorde en Grimace, der mindede mig om Mefistofeles, tændte sin Cigarrette og forsvandt ind ad sin Dør, medens en fiin tynd Røgstribe blev staaende i Luften som Udraabstegnet til det Ord, han ikke vovede at udtale.

Nu er det Morgen, næsten hele Natten er gaaet med til at sende Dig disse Linier, og dog har jeg, medens jeg nedskrev dem, ikke kunnet slippe Adele af Tanker et eneste Dieblik. Otto er heelt forelsket i hende og vil male hendes Billede; jeg haaber, at det skal give Dig en fyldigere Idee om hendes Skjønhed end de sorte Streger, som herved sendes Dig fra

Din hengivne osv.

Gennazzano, den 5te Juni 1863.

Bedste Funtus!

Det er idag Grundlovsdag, høilovlig Ihukommelse, og omtrent en Maaned siden, at jeg sendte Dig mit sidste skrækkelig lange Brev, som jeg haaber, Du har fordøiet, ihvorvel jeg ikke har modtaget

noget Svar. Grundlovsdag! Hvilken forunderlig Følelse at tænke sig den hernede. Nu staaer Bøgen grøn derhjemme. Skovens Marodeurer, Egen og Asken, ere komne med, Himlen er lyseblaa, og det lufter fra Stranden. Jens og Peter og Du i høisteegen Person rulle rimeligviis i dette Øieblik langs ad den støvede Strandvei for at holde Grundlovsfest paa Eremitageplainen, spise til Middag paa Bellevue og ende Aftenen i Charlottenlunds dæmrende Skygger. I lykkelige Mennesker! I have faste Priser paa Kaffemøllerne og paa Maden. I have Politi, ja Politik, saavel i Byen som i Skoven. I have Taler, Sange og rungende Hurraer; thi I have jo ikke alene Love, men endog en Grundlov, der aldrig kan rokkes. Hernede have vi hverken Grundlov eller Love eller Politi, undtagen forsaavidt det skal passe paa Politiken. Vi tage ikke i Skoven for at raabe Hurra, vi synge ingen patriotiske Sange, og fremfor Alt holde vi ingen Taler. At tænke, tale og skrive er aldeles forbudt, og da man er fri for at faae Noget trykt, have vi den største Trykkefrihed af Verden og mærke Intet til det Tryk, hvorover de Liberale klage. Iøvrigt ere vi os selv en Lov; men da Egenvillien undertiden yttrer sig paa en noget overgribende Maade, har Romeren Kniven

og den Fremmede Revolveren til at affige Høiesterets-kjendelse, og den bliver i Reglen ikke appelleret. Jo længere jeg imidlertid lever herude i disse vilde, halvt røveriske Omgivelser, desto bedre synes jeg om Naturen og Folkene. De Sidste have opgivet at betragte os som Maanebeboere eller Sydhavsinsu-lanere, og naar jeg undtager, at Otto undertiden har en lille Kamp med Byens Ungdom, der be-tragter Gaden som sin udelukkende Eiendom, gaaer Alt godt.

Iøvrigt har Byen siden Kampen den fjerde Mai antaget et vist krigerisk Udseende, som klæder den ganske godt. Broerne over Floden og det lille Aaleie ere blevne afbrudte og bevogtes af en Vagt, som meget omhyggelig trækker Brædtet tilbage, naar man er gaaet over det. Portene lukkes omhyggelig Klokken syv, og i Møgbunken er der anbragt to Ud-skjæringer, som ledte min Tanke hen paa Kanoner. Sprøiten paa Piazza imperiale er bleven tættet, og over Gubernatorens Balkon vaier der en vældig silkeguul Fane, som paa en heldig Maade kaster et Slør over Todbyernes Mængde. Fra Rom er der kommet fire Prokuratorer og to Dommere, som hver Dag ere ifærd med Synderne paa Municipiet, og jeg har i den senere Tid hverken seet Kancellieren

eller Kontoristaen uden i Form af Lastdyr, slæbende paa enorme Bunker af Akter, som til overordenlig megen Nytte blive baarne frem og tilbage imellem Gubernatoren og de Sex fra Rom.

Fangerne selv synes ikke at bryde sig det Mindste om disse morderiske Anstrengelser. Det er nogle gudsforgaaede Karle; de more sig hele den lange Dag med at synge, bande, fiske og spytte de Forbigaaende i Hovedet, ved hvilken sidste Idræt de lægge en forbausende Kraft og Sikkerhed for Dagen. Overhovedet er der noget Gemytligt og Fordringsløst ved det pavelige Fængselsvæsen, som ikke kan Andet end virke tiltalende. Der sidde nu disse sex Fyre, som mindst have slaaet det tredobbelte Antal Mennesker ihjel, og more sig ganske fortræffelig. Snart synge de en Chorsang, snart stikke de Arme og Been igjennem Gitteret og filtre sig ind i hverandre paa den utroligste Maade, snart fiske de, og dette er deres Hovedfornøielse. Paa Spidsen af et langt Rør, som de stikke ud imellem Jerngitteret, er der anbragt en tilsvarende Snor, som ender, ikke med en Medekrog, men med Noget, der efter min inderste Overbeviisning er Foden af en af Kancellierens Hosesokker. Maddingen bestaaer i søde Ord og siirlige Talemaader, saasom: „Ædle Sig=

nor! Giv en stakkels Mand, der uforskyldt og af den bittreste Nød er kommen i Lovens græsselige Kløer, en liden Understøttelse for den barmhjertige Madonnas Skyld!" eller: „Store Eccellenza! Du, som kan gaae frit omkring og uhindret kan beskue Solens Lys og det deilige Gennazzano, betænk en stakkels Fange, som, berøvet sin Frihed og henkastet i det dybeste Mørke, anraaber Dig om en lille Almisse i den hellige og barmhjertige Jomfrues Navn!" Samtidig med at disse Formularer fremsiges i et Slags Recitativ, der stærkt minder om den Tone, hvori Præsterne messe, svinges Hosesokken med et behændigt Kast lige henimod Dig, hvor den gjør nogle marionetagtige Hop for end yderligere at anspore din Gavmildhed. Mærker en af Fiskerne, at der er Bid, hales Fangsten øieblikkelig op og giver da ofte Anledning til de mest komiske Scener. En Dag var jeg ædelmodig nok til at kaste en halv Scudo i Posen, men jeg fortrød bitterlig min Gavmildhed. Først opstod der et saa rasende Slagsmaal, at man kunde høre det over hele Byen, og henad Aften drak Seirherren rimeligviis Forlig med de andre; thi der var en Skraalen og Brølen, en Støien og Hujen, som blev selv Kancellieren for stærk. Han opnaaede imidlertid kun til Løn for sine

humane Bestræbelser at komme hjem i en temmelig gjennembanket Tilstand og med et Udseende, som fristede mig til at spendere en Scudo eller to en af de følgende Dage.

Soldaterne ere forlængst dragne bort, og foruden de enkelte Gendarmer er Byen nu henviist til sine egne Kræfter. Hvorfor man ikke bringer Fangerne til Rom, er mig aldeles ubegribeligt; thi man har talrige Exempler paa, at Røverne i andre smaa Bjergbyer ved et pludseligt natligt Overfald have befriet deres Kammerater og handlet temmelig ilde med Beboerne.

Dette veed man meget godt her i Gennazzano, og derfor har der under Signor Carnevales Ledelse og med Gubernatorens allerhøieste Billigelse dannet sig et Slags Mobilgarde, som er noget af det Kosteligste, man kan see. Om Aftenen, naar den i smaa Afdelinger rykker igjennem Gaderne for at besætte Byens to Porte, Broerne, Fængslet og Indgangen til Gubernatorens allerhøieste Palads, skulde man troe, at man var i det fjortende Aarhundrede og saae en middelalderlig Landstorm drage gjennem Gaderne. Her er alle Vaaben, lige fra Morgenstjerner til Luntebøsser, alle Kostumer fra Læderkollerter og Rytterkapper til Brystharnisker og Kors-

bandolerer. En Antikvar vilde gjøre en brillant Affaire herude, og hvis Røverne skulde prøve paa at angribe, kunne de komme til at gjøre Bekjendtskab med Vaaben, om hvis Existens de vist neppe engang have drømt.

Iøvrigt nærer jeg en skummel Mistanke om, at Signor Carnevale har nogle forfærdelige Planer i Baghaanden. Naar han kommer med sin graae, bredtopkrampede Hat, hvori der nu er fæstet tre svaiende Hanefjer med en Kokarde af aldeles ubestemmelige Farver, naar jeg betragter det gamle Dragonharnisk, der blot mangler et Rør i Halsen for at være en komplet Selvkoger, naar jeg hører Jernsporerne paa hans Hjortelædersstøvler klirre imod Steengulvet, naar jeg endelig seer ham selv træde ind med denne militaire Aplomb, der faaer Heftet paa den lange Stikkaarde til beskedent at skjule sig under Armhulen, da synes det mig, at han seer saa diabolisk-revolutionair-hemmelighedsfuld ud, at selv Mefistofeles i hele sin Glorie bliver en daarlig Kopi. At Signor Carnevale uden Grund skulde hengive sig til Strabadser, Nattevaagen og andre Anstrengelser, der ligge ganske udenfor hans sædvanlige, apothekermæssige Dont, synes mig lidet troligt, og da jeg idag af de danske Aviser seer, at Garibaldi

samler Frisfarer baade i Nord og Syd, have Otto og jeg fundet ud, at Signor Carnevale tænker paa at støtte en garibaldistisk Bevægelse og allerede indøver sine Tropper. Du vil maaskee undre Dig over, at det er danske Aviser, der bringe os denne Efterretning, som naturligviis allerede er mindst en fjorten Dage gammel, men det er et godt Beviis paa Tilstanden hernede. De romerske Blade indeholde aldrig Andet end de vamleste Lovtaler over den hellige Fader, Lister over Messer, Processioner og Bidrag til den hellige Stols Underhold. Berøres de politiske Begivenheder, er det altid i en meget reserveret Form, og nævnes Garibaldi, er det kun for at fremstille ham som Ærkedjævlen, Antichristen, Morderen og Skamskjænderen af al jordisk Lov og Ret. Bladene i Napoli sang i samme Tone, inden Frants den Anden faldt; men da Garibaldi landede paa Yderspidsen af Sicilien for at give Bourbonernes Throne det svage Stød, som behøvedes for at rive den over Ende, da var det mærkværdig nok „Dagbladet", som bragte Indbyggerne i Messina Efterretning derom og fik dem til at reise sig en masse. Alle fremmede Blade blev gjennemlæste og tilbageholdte i Napoli; men paa Grund af Italienernes store Ubekjendtskab med vort kjære Moders-

maal, gik det Nummer af „Dagbladet“, som indeholdt Telegrammet om Garibaldis Afreise fra Genua, igjennem Censurens Forpostkjæde, og en dansk Kjøbmand slog Allarm i Leiren. Hvorvidt vi denne Sommer skulle have eu garibaldistisk Reisning, veed jeg naturligviis ikke; men Meddelelsen i vore Blade har gjort mig opmærksom, og da jeg viste Signor Carnevale Stedet og oversatte det for ham, lukkede han sig en heel Time inde i Farmaciet og skrev meget ivrig. Idag er Artiklen klippet ud af Bladet, og Marietta forsikkrer paa det Høitideligste, at hun har seet Carnevale luske omkring hele Formiddagen med en Papirsax i Baglommen. Lægger Du hertil det Faktum, at der er opstaaet en vis Spænding imellem Gubernatorens Stormægtighed og den revolutionaire Farmaci, vil Du indsee, at min Formodning ikke er ugrundet. Den Første har nemlig i de sidste Dage befalet, at Sprøiten skulde trækkes væk og Mobilgarden opløses, da man ikke længere kunde nære nogen begrundet Frygt for, at Røverne vilde vende tilbage for at befrie deres Kammerater. Signor Carnevale gjør derimod Alt for at ophidse Indbyggernes Fantasi og holde Mobilgarden vedlige. Snart holder han offenlige Taler fra Disken i Apotheket, snart disker han op hos Prokuratoren med de

gyseligste Beretninger om, hvad Briganterne have gjort her eller der, snart exercerer han aabenlyst med Tropperne paa Pladsen foran Gubernatorens Vinduer og fløiter Garibaldi-Marschen, naar Mørket falder paa. Følgen af det Hele er, at Borgerne ikke have villet nedlægge Vaabnene, men endog ved en energisk Henvendelse til Gubernatoren have forlangt Krudt og Bly udleveret fra den nærmeste Station, en Henvendelse, hvorpaa Gubernatoren har svaret ved at gjøre sig fuldkommen usynlig, hvorimod Kancellieren hver Aften lusker om efter Patrouillerne, for derpaa i al Stilhed at luske til Pallazzoet og endelig seent om Aftenen at komme tilbage til os for at spise Salat, tygge paa sine Negle og bag det blaatærnede Lommetørklæde at belure Signor Carnevale, naar denne mindst aner det.

Vi have nemlig, hvad jeg endnu ikke har fortalt Dig, faaet vort Kjøkken ombannet til en Slags Vagtstue, og her tilbringe Apothekeren, Kancellieren og Byens øvrige bedste Borgere mangen en behagelig Aften sammen med Otto og mig. Vi komme sjeldent iseng før over Midnat, og at Prokuratorens Viin ved disse Sammenkomster spiller en ligesaa væsenlig Rolle som Historier fra Nord og Syd, behøver jeg vel neppe at fortælle Dig. Den

gamle Anna Maria, gaaer nyslende om og sætter en Kridtstreg paa Væggen for hver Gang, Thomaso kommer med et Indlæg fra Prokuratoren. Vittoria falder isøvn paa Huggeblokken og styrter saa ned af den paa de mest umotiverede Steder i Fortællingen. Marietta drikker hemmelig af Carnevales Glas, kommer Gløder i hans Patrontaske eller hengiver sig til andre ligesaa uskyldige og lattervækkende Løier, samtidig med at hun koketterer med Alle med Undtagelse af Kancellieren og den blinde Musikant fra Byen, som paa sin Mandolin snart fortæller sit ulykkelige Livs Historie, snart akkompagnerer Kontoristaen, naar denne synger en af sine bløde Elskovssange, som utvivlsomt gjælde Adele. Naar han hengiver sig til denne Idræt, skeler Kancellieren paa en saa gruopvækkende og fortvivlet Maade, at man maa kjende Fundatserne i Madonnalegatet for at forstaae Grunden dertil, og samtidig dermed slaaer han Takten med sin tykke Knortestok i Steengulvet paa en saadan Maade, at Ingen kan tvivle om, at han helst ønskede at forlægge den til Kontoristaens Rygstykker. Hvad Adele angaaer, da synes hun ikke at give Faderen Anledning til nogen Bekymring. Naar Kontoristaen henaander de blødeste, mest brændende Sonnetter, sidder hun stille og beskeden med Hovedet

bøiet over det simple Sytøi og med Blikket fæstet paa Naalen, der rastløs farer frem og tilbage. I sin fattige, sorte Dragt (jeg troer, at hun kun eier den ene Kjole, thi den hvide var et Laan fra Klostret), kun iført de Prydelser, som Naturen har skjænket hende, seer hun saa forunderlig sød og barnlig uskyldig ud, at man maa være mere end af Steen for ikke at røres deraf. Hver Aften indtager hun stille og ydmyg den samme Plads, hver Aften ile de samme smaa Fingre den samme rastløse Gang, men aldrig har jeg seet hende sye paa Noget, der hørte hende selv til; hun har jo to smaa Brødre og en Fader at sørge for. Stille og alvorlig sidder hun med det stille, alvorlige Blik fæstet paa sit Arbeide, som var det en Livssag, der skulde forrettes. Kun naar Otto eller jeg taler om vort fjerne Hjem, naar vi for de forbausede Tilhørere skildre Nordlysets Blinken, Isens dumpe Suk under Skøiteløberens Fod og Vinterdagens styrkende Klarhed, naar Solen i regnbuefarvet Straalepragt bryder sig i Riimdiamanternes Facetter, kun da hæver hun undertiden Hovedet og sender os et langt, usigelig veemodigt og længselsfuldt Blik, som vilde hun sige: „Der er skjønt i Norden! Kom og tag mig med, jeg visner i Syden.“ Men træffe da disse mørke,

melankolske Øine de uheldsvangre Blink, der skyde sig frem som listende Snoge under Faderens graae, buskede Øienbryn, da slukkes deres Glands, hun synker hen i Drømme som før, og kun jeg aner Drømmen og veed, hvad der skjuler sig under dette tilsyneladende forsagende Ydre.

Madonnaen, Madonnadyrkelsen og Madonnaprocessionerne udgjøre en stor Deel af Samtalens Emner og med Rette. Den lille By er stolt af sin Madonna, og den har Grund til at være det, thi hun forsørger den over en Sjettedeel *) af Aaret og har bragt dens Ry til de fjerneste Egne af Italien. Naar disse Historier fortælles, drager Signor Carnevale sig enten tilbage til de indre Gemakker eller giver sig til at rulle Maccaroni eller stiller sig i den aabne Dør med Armene overkors og et haabløst Blik til Stjernerne, som gaae deres evige Gang over hans Hoved. Jeg kan da paa hans Læbers Bevægelser see, at han fløiter Garibaldi-Marschen indvendig, men videre tør han heller ikke drive det; thi bagved ham sidder Kancellieren, og imorgen sidder han hos Gubernatoren, hvor den silkegule Fane vaier

*) Disse Processioner finde nemlig ogsaa Sted i September.

over de forslagte Røgler, som forstaae mere end den Kunst at lukke op.

Det var en Aften i den gamle Brandstue, som Otto kalder det. Der havde været noget Mundhuggeri først imellem Kontoristaen og Kancellieren, derpaa imellem denne og Carnevale, og der var indtraadt en af hine Pauser, som ere lige ubehagelige, hvad enten de indtræffe ved en Papegøiefest paa Skydebanen eller ved en Kjøkkenild i Sabinerne. I det Samme viste Thomaso sig i Døren med fire Foglietter af Prokuratorens „Røde“, og samtidig dermed væltede Signor Carnevale ned over sig hele den store Kobberconcha, som Marietta havde stillet paa en saa underfundig Maade, at Katastrofen var uundgaaelig. Begge Ting syntes at paavirke Kancellieren i lige Grad; han „laante“ et Glas Viin hos Thomaso, en Gløb hos Marietta og et Blik hos Apothekeren, og medens han svang det store blaatærnede Lommetørklæde og forresten deelte sine Øine imellem Kontoristaen og Adele, sagde han med den belønnede Troes overbevisende Stemme, særlig henvendt til Otto og mig: „Mine unge Venner! I, som jeg sætter saa megen Priis paa, skjøndt I ere fra et Land, hvor den hellige Madonnas naaderige Undere ikke agtes saa høit som her iblandt denne

ringe Byes eenfoldige Indvaanere, vide I ogsaa, hvorledes det er gaaet til, at Madonna har ladet sin særlige Naade hvile over det rige Billede, som staaer i Kirken S. Maria del buon' consiglio?"

Her reiste Carnevale sig op og hældte med Anna Marias Hjælp Vandet ud af sine stor Rytterstøvler og forsynede sig med Tøfler, hvorpaa han sendte Kancellieren et arrigt Blik og indtog sin Yndlingsstilling ved Vinduet. Da baade Otto og jeg tilkjendegav vor fuldstændige Uvidenhed, tog Kancellieren et langt Drag, først af Cigaren, derpaa af Vinen og fortsatte saaledes:

„Mine unge Venner! Siden I ikke vide det, skal jeg fortælle Eder vor hellige Madonnas første Historie, saameget mere som jeg selv til en vis Grad var indviklet i den og kjendte den Mand, hvem Madonnaen viste sit første naaderige Jertegn."

Her hørte vi en kvalt Lyd fra Signor Carnevale, en Mumlen og en Eftersætning, der syntes at ende med Ordet „Galeislave"; men da den værdige Kancelliere tilsyneladende intet Hensyn tog dertil, fandt vi det passende at følge hans Exempel, og efterat have „laant" Ottos Cigarfuteral, som fandtes tomt næste Morgen, fortsatte han saaledes:

„Jeg boede dengang i Norma sammen med min første salig Kone, som . . .“

„Jeg bankede ihjel!“ lød det ganske tydelig henne fra Vinduet.

Marietta fniste, Kancellieren rømmede sig som en Orne, der grynter, men Adele sendte Apothekeren et mat, sorgfuldt Blik, som først fik ham til at knibse i Luften med Fingrene og derpaa til at forsvinde i sit Værelse. Baade Otto og jeg lod, som om vi aldeles ikke havde forstaaet de affides Repliker, og da vi uden at forandre en Mine havde udholdt Kancellierens skulende Øiekast, fortsatte denne i en noget lavere Tone:

„Mine kjære Venner! Jeg boede dengang i Norma, en By, som er bleven berygtet som et Opholdssted for Tyve, Mordbrændere og Røvere; men med Urette, i høieste Grad med Urette, saa sandt hjælpe mig Madonna. Byen har ingen Haver, ingen Vigner, ingen Agre, thi den ligger paa en Klippe, der er saa bar som min Haand. Den har heller ingen Handel, ingen Omsætning, thi Klippen er for fast, den lader sig ikke sætte om. Byen har heller ingen Haandværk eller Kunst eller Industri, thi hvor der ikke er noget Agerbrug, ingen Handel, ingen Omsætning, der kan der jo ikke være nogen Industri,

og hvad skulde man ogsaa med Industri, naar Byen hænger som en Svalerede, klistret til Klippen, der er saa brat, at kun Æslet, Gederne og Mennesket forstaae at finde Veien derop? Der var kun een Haandværker i Byen, en skikkelig Mand, en Ven af mig — kort sagt en Ligkistesnedker; thi begraves skal man jo, og Ligkiste maa man have, det fordrer Loven, Religionen og Ligkistesnedkeren. Nu var det netop det Aar, takket være Madonna, et mærkværdig sundt Aar. Der døde slet Ingen, og Furio, saaledes hed min Ven — De veed nok ham, Ligkistesnedkeren — var nærved selv at gaae i Graven derover. Hans Kone svandt hen, hans Børn svandt hen, og han selv vilde aldrig have været istand til at tømre en Ligkiste mere, hvis han ikke havde søgt Raad hos mig; thi Raad kunde jeg give ham, ikke Penge — jeg er kun en stakkels, gammel Kancelliere.

Nu traf det sig, at min salig Kone gjerne vilde besøge nogle Slægtninge i Gennazzano, og da jeg af hende havde hørt, at der her i Byen skulde være et gammelt Billede af Madonna, som havde gjort store Undere i Saracenernes Tid, sagde jeg til ham: „Gaa med, Furio! Hun har hjulpet de gamle Røvere i gamle Dage, hvorfor skulde hun saa ikke hjælpe de— en hæderlig, skikkelig

Mand som Dig, der sidder med Kone og uforsørgede Børn? Madonna har selv havt Børn, hun veed nok, hvad det vil sige."

Saa reiste vi da og kom her til Byen netop i Begyndelsen af Mai Maaned for henved en sexten Aar siden. Dengang var der hverken Processioner eller Klokkeringning eller Hornmusik paa Piazzaen, og det gamle Madonnabillede hang ligesaa eensomt i Kirken som en Kramsfugl i en Done om Efteraaret.

Furio gik hen og saae paa det, men kom tilbage og sagde til min Kone og mig, at det var ogsaa Noget at gjøre saa lang en Reise for. Billedet var saa bruunt som en Paddehat og saa ormstukkent som en Skriftestol, det kunde vist aldrig hjælpe at bede det om Noget. Nu kunde jeg huske, at jeg havde læst i en gammel Krønike, at de Saracenere, som vare blevne omvendte, valfartede til Madonnaen ved Midnat paa den tredie Dag i hendes Maaned, og da vi netop havde den anden, raadede jeg ham til at forsøge sin Lykke og tale med Sakristanen den næste Dag, thi Kirken blev som sædvanlig lukket Klokken Ni. Men Furio, min Ven, vilde slet ikke have Noget med det gamle Billede at gjøre. Derimod havde han i Kirken seet en deilig pyntet Figur af den hellige Jomfru, den samme, som vi nu bære

i Procession under den store Baldakin, og den vilde han hellere tale med, „thi den saae mere godgjørende ud“, sagde han. Jeg lod ham da have sin Villie, skjøndt jeg holdt mere paa den gamle, og min Kone ogsaa. Furio talte altsaa med Sakristanen, og efterat have fastet hele Dagen fra om Morgenen af og kun drukket et ganske lille Glas Viin henad Aften, gik han imod Midnat med bævende Hjerte til Madonnaen for at anraabe hende om Hjælp. Furio har tidt fortalt mig, at Kirken var bælgmørk, dengang han traadte ind; men i det sorte Mørke dannede der sig for hans Øine endnu sortere Ringe, som tog fat i og løb over i hverandre, saa han syntes, at der dannedes et heelt Gitterværk imellem ham og det hellige Billede i Choret, foran hvilket der kun brændte en ganske lille, matlysende Helgenlampe. Men Furio var ikke bange; han krøb lige hen til det Sted, hvor han syntes, at de sorte Ringe stødte imod Gulvet, og der blev han liggende med Huen i Haanden og uden at sige et Ord, thi efter gammel Skik skulde han tilbringe en Time i Bøn og Andagt, inden han vovede at anraabe Jomfruen. Det gjorde han da ogsaa; det ene Paternoster løb af efter det andet, og hvergang han var færdig, skjævede han til Jomfruen for at see, om hun ikke vilde begynde. Men Billedet

stod ligesaa stivt og rankt som før, og heller ikke var der noget Synderligt at see paa det; thi dengang havde det hverken Glorie eller Silkekjole eller Kniplingstørklæde i Haanden, men var en ganske simpel Dukke af Træ med et Hoved af Marmor, som var blevet fundet i Tibers Villa, og som Nogle sagde var et gammelt Venushoved fra Grækenland. Det Sidste er nok sandt, thi siden kom der en Englænder, som kjøbte det, og gav os det kjønne Voxhoved istedet, som Jomfruen nu har. Da Furio laa i den fattige Kirke, foran det fattige Billede, som kun blev halvt oplyst af et eneste fattigt Blus, medens det nu straaler som en Sol, da tænkte han paa, at han vist havde givet sine Penge ud for Ingenting, og at det var bedre, om han var bleven i Norma. Men ligesom han tænkte det, slog Klokken Tolv, og ligesom Klokken slog Tolv, begyndte Orgelet at bruse, først svagt som en Sommerluftning, saa stærkere og stærkere, indtil han syntes, at Hvælvingerne maatte revne derved. Det var nu meget mærkeligt, at Orgelet spillede; thi først var der Ingen her i Byen, som kunde spille saaledes, og dernæst var der slet intet Orgel, dertil var Kirken dengang altfor fattig, og det vidste Furio meget godt. Men Orgelklangen vedblev at suse og bruse,

den voxede og larmede som Bølger, der bryde sig ind imod en klippefuld Kyst, og det forekom Furio, som blev han baaren og reven med af Tonestrømmens Magt, indtil han som en ulykkelig Skibbrudden kastedes hen for Madonnas Fødder. Da standsede Orgelklangen, Alt blev saa tyst og stille som i en Grav, og der hørtes ikke en Lyd uden Furios Hjerte, der hamrede i hans Bryst, som var det det store Uhrværk oppe i Kirketaarnet. Furio vilde bede, men han var saa beklemt og forskrækket, at han ikke kunde faae Andet frem end: „Hellige Jomfru, forbarm Dig over mig!", og ligesom han sagde det tredie Gang, gik Lampen ud, og der blev bælgmørkt. Nu vilde Furio løbe sin Vei, thi i Mørket forekom det ham, at de sorte Ringe paany trillede ned fra Hvælvingen, gled over hverandre, formede sig i hverandre og lagde sig som Lænker om hans Arme og hans Been. Jo mere han stred for at reise sig, desto tungere blev Ringene, desto fastere knugede de ham til Jorden, og midt i denne Vaande udbrød han høit: „Søde Madonna, frels og forløs mig! Du kan jo godt, naar bare Du vil!" Da sitrede det i Kirken og i Gulvet, hvorunder de Døde laae. Det kom ham for, som sang de dernede dæmpet og tyst: »Ave Maria, ora pro nobis!«, og ud fra

Jomfruens Billede gik der Straaler saa rene og klare som Stjerneblink, og alle kom de fra Glorien om hendes Hoved og fra Halvmaanen, hvorpaa hendes Fod hvilede.

„Hvad vil Du mig?" spurgte Jomfruen, og Glandsen blev endnu stærkere herved.

Furio havde aldrig vidst, at Billedet kunde tale, og han blev derfor saa forfærdet over dette Jertegn, at han slet ikke svarede paa hvad Jomfruen spurgte om, men korsede sig den ene Gang efter den anden.

„Hvad vil Du mig, Furio?" spurgte Jomfruen anden Gang og traadte langsomt ned fra Alteret, hvorpaa hun stod.

Men heller ikke denne Gang kunde Furio svare Noget, skjøndt han fik mere Mod, da han mærkede, at Jomfruen kjendte ham personlig.

„Hvad vil Du mig, Furio?" gjentog Jomfruen for tredie Gang, og nu blev Lysglandsen saa varm og saa stærk, at Furio blev angst for, at der skulde gaae Ild i hans Klæder.

„Helligste Jomfru!" udbrød han forskrækket. „Undskyld, hvis jeg kommer til Uleilighed, men jeg har Kone og sex Børn ovre i Norma, og der er ikke en Sjæl mere, som vil lægge sig til at døe.

Kald nogle af de Ældste til Dig, og saa sandt Du hjælper mig, skal jeg hjælpe Dig en anden Gang."

Da rystede Jomfruen sørgmodig paa Hovedet og sagde: „Furio, din Stakkel, hvad skal jeg hjælpe Dig med? See Dig om i denne Kirke! Den tilhører mig, men den er øde og tom, selv i Kirkeblokken er der ikke en Bajocco. Jeg vilde gjerne hjælpe Dig, thi jeg har selv været fattig og veed, at det er haardt. Bliver jeg engang rig som mine Billeder i Tivoli eller Frascati, da skal jeg sikkert hjælpe Dig. Men først maa Du hjælpe mig. Gaa ud, forkynd den ganske By det Jertegn, jeg har viist Dig inat, og naar de samle sig her imorgen ved samme Tid,. vil jeg gjøre et andet. Naar da Gaver og Rigdomme strømme ind som til mine Billeder i Rom, da skal jeg ogsaa tænke paa Dig. Men Du skal lade dem vide, at de skulle bygge et Sanktuarium af Jern med mørke og gyldne Ringe, saaledes som Du saae dem lyse for dine Øine inat, og de skulle kalde mig Madonnaen for de gode Raad, thi dem agter jeg for Fremtiden at give."

Da Jomfruen havde sagt dette, svævede hun langsomt og som i en lysende Sky atter op paa Alteret. Orgelet tonede, og alle Kirkens Klokker

klang af sig selv. Men Furio styrtede som et galt Menneske ud paa Gaden, vækkede Indvaanerne med sine Raab, og fortalte dem, hvad han havde seet, og de, som kom tidsnok, kunde endnu see Lysningen fra Billedet og høre Klokkerne tone svagere og svagere, indtil de endelig taug. Men da Præsterne kom, var Kirken øde og mørk som før, og der var ikke en Lyd at høre.

Ikke destomindre blev det besluttet, at der den næste Midnat skulde holdes en høitidelig Messe til Ære for Madonna, og naar den var endt, skulde Lysene slukkes, og Furio anraabe Jomfruen om at vise Menigheden Miraklet. Rygtet foer afsted som en Raket, og da Aftenen kom, var Kirken propfuld af Mennesker, ikke alene fra Gennazzano, men fra Cavi, Palestrina, Valmontone og endnu længere bortliggende Byer. Messen blev holdt med den dybeste Andagt, Lysene slukkedes, og Furio begyndte at anraabe Jomfruen om Underet; men neppe havde han begyndt, førend man hørte en forfærdelig Knagen og Bragen over hele Kirken. Kvinderne raabte: „Nu kommer Miraklet! Nu kommer Miraklet!" Det var et høitideligt Øieblik. Hele Kirkens Gulv bævede under vore Fødder, som rystedes det af et Jordskjælv, Børnene skreg, Kvinderne besvimede, og

lige i det Samme gik vi Alle igjennem Kirkegulvet ned i Gravhvælvingerne, medens Stene og Jord og Gruus regnede ned over os. Der blev en Skrigen og en Jamren. Hver eneste Sjæl troede, at den var slaaet til Krøbling for Livstid, og i Hvælvingerne var der en Luft, saa at vi vare nærved at kvæles. Det varede længe, inden Folk kom ilende til med Lygter og Stiger, thi næsten Alle havde været i Kirken den Nat. Jeg troede, at idetmindste Halvdelen var lemlæstet eller død, men da man fik dem op Een efter Een, og da man fik tændt Lysene i Choret og paa Sidealtrene, viste det sig, at ikke Een var lemlæstet eller saaret, og det var det største Vidunder, Madonna havde kunnet gjøre. Alle vare de styrtede en otte Alen ned over Marmorkisterne imellem splintrede Bjælker og Fliser; kun hendes Billede stod urokket, og den Eneste, som ikke var falden ned, var Furio, som laa foran det.

Fra det Øieblik af fik Jomfruen Navn af Madonna del buon' consiglio. Kirken fik et nyt Gulv, og Billedet blev flyttet ind i det Sanktuarium med de sorte og gyldne Ringe, som De nok har seet. Hvert Aar valfartede Flere og Flere hertil, hvert Aar skete der Undere og Jertegn, og fem Aar efter var hun den rigeste Jomfru i hele Egnen; men

Furio blev egenlig lige fattig for det; thi vel fik han en lille Gave af Kirken, men den var snart forbrugt, og han levede i Nød og Fattigdom ligesom forhen.

Saaledes forløb Tiden, og der var snart gaaet ti Aar, siden Furio gjorde sin første Valfart til Gennazzano. Da døde hans Kone, hans Datter og hans ældste Søn, saa at Furio fik Arbeide nok uden at faae Noget for det. Han alene blev tilbage med sine Børn, der baade skulde fødes og klædes, uden at han havde saa Meget som en halv Bajocco i Huset; Begravelsen havde spiist Alting. I denne sin Nød tænkte Furio atter paa den hellige Jomfru og huskede, at hun havde lovet at hjælpe ham, naar hun blev rig. Denne Tanke blev saa levende hos ham, at han hverken havde Rist eller Ro, førend han atter kom over til Gennazzano.

„Jomfruen skylder jo mig Alt," sagde han, da han drog afsted, „hun kan ikke være Andet bekjendt end opfylde sit Løfte."

Tre Dage efter kom han tilbage med saa mange Guldstykker i en rød Silkepung, at han neppe kunde bære dem. Nu flyttede han fra Norma og kjøbte sig en Vigne nede i Dalen og nye Kjoler og Huer til Børnene; der var ingen Ende paa al den Her-

lighed. Selv laante jeg hundrede Scudi hos ham, thi han var bleven saa rig, at han ikke kunde nægte mig det, og jeg havde jo givet ham Raadet."

Her kom Signor Carnevales Hoved tilsyne i Døren, prydet med Noget, som almindelige Mennesker vilde have anseet for en Bomuldsnathue, og medens Kancelliraaden, uden at bemærke hans Nærværelse, fortsatte sin Fortælling, bevægede Kvasten paa Nathuen sig i Takt og Forhold dertil, og under den vrængede Apothekerens Mephisto-Ansigt med et saadant Udtryk af skadefro Glæde, at Otto fik Skizzebogen frem bag Kancellierens Ryg, medens denne sluttede sin Fortælling saalunde:

„Nok sagt, der var ingen Ende paa den Herlighed, og dog kunde der være kommet en brat Ende derpaa, hvis ikke Madonna ogsaa havde hjulpet ham tredie Gang, som De nu skal faae at høre. Ligesom Furio gav et stort Gilde i den nye Vigne for alle sine gamle Venner i Norma, kom der en Vagt af Karabinierer og Soldater ind i Stuen og lagde uden videre Haandjern paa ham. „I skulle ikke være bange for mig," sagde Furio, da de trak af med ham. „Madonna hjælper mig nok med et godt Raad; jeg har ikke hjulpet hende for Ingenting, men nu maa jeg til Rom en lille Tour." Og da han

sagde det, lo han og raslede med sine Haandjern og var nok saa fornøiet. Den næste Dag tog jeg over til Gennazzano, og der fik jeg Nyt at høre. Principessa Colonna havde foræret Jomfruen et prægtigt Diamantsmykke, fordi hun havde givet hende et godt Raad, da hun ingen Børn kunde faae. Furio havde anden Gang faaet Lov til at være i Kirken alene med Jomfruen, og den næste Dag havde en Jøde i Ghetto kjøbt et Diamantsmykke af ham for to Tusinde Scudi og snydt ham for otte Tusinde. Der laa et Huus med Kardinalvikaren i Rom, men Furio sagde i alle Forhørerne: „Monsignore, hvad skulde jeg vel gjøre? Madonna sagde til mig: „Min kjære Furio, jeg har selv været fattig. Du er ogsaa fattig, og jeg vil gjøre Dig rig. Jeg har nu langt Mere, end jeg behøver; jeg er pyntet som en Prindsesse og har egenlig slet ingen Brug derfor. Tag Du kun det Diamantsmykke, jeg bærer paa Brystet, det er Dig vel undt“ — og saa tog jeg det; hvad skulde jeg vel gjøre?“ Kardinalvikaren indberettede Sagen til Kollegiet, Kollegiet raporterede den til den hellige Fader, og den hellige Fader kaldte alle Kardinalerne sammen for at høre, hvad de meente om den Sag. De sendte atter Bud til Præsterne i Gennazzano og Munkene i S. Eustachio,

og nu fik Alle at vide, hvorledes Furio havde gjort Jomfruen rig, og hvilket stort Mirakel denne havde viist ham. Og da der ikke var en eneste af Monsignorerne eller Kardinalerne, end sige den hellige Fader selv, som vovede at sætte sig op imod den hellige Jomfrues Ønske og bestemte Villie, blev Furio løsladt af Fængslet og fik Lov til at beholde, hvad han havde faaet. Men den sidste Dag besøgte Kardinalvikaren ham i Fængslet og sagde ved Afskeden: „Min gode Furio! Vi vide Alle, at Du har været meget fattig, men at Du trods din Fattigdom har ført et redeligt og skikkeligt Levnet, og at den hellige Jomfru i Betragtning deraf har viist Dig en stor og mærkelig Naade. Gaa ud og forkynd dette for dine Venner i Norma og Gennazzano, og fortæl dem ogsaa det sidste nye og store Under, der er vederfaret Dig. Men, husk vel paa een Ting. Hvis Du atter skulde blive saa fattig, at Du bliver nødt til at anraabe Madonnaen endnu engang, da kan Du tage imod hendes gode Raad, men ikke imod hendes Gaver. Tilbyder hun Dig endnu engang Noget, da husk paa, at god Opdragelse fordrer, at man siger Nei, hvis ikke . . .“

„Kommer Du paa Galeierne!“ klang en skjærende Stemme. Der kom han tilsidst, thi det var

Betydningen af de Ringe og Lænker han saae i Mørket."
Vi saae mod Døren, men kunde ikke opdage Andet end Kvasten af Apothekerens Nathue, som var bleven siddende iklemme. Kancellieren rømmede sig, svang det blaatærnede Lommetørklæde, som vilde han forjage de profane Ord, pudsede sin Næse og sagde: „Signor Carnevale har et sørgeligt Hang til Vantro, mine Venner. Han er et af Tidens saakaldte oplyste Børn; baade Gubernatoren og den ærværdige Pater Eusebio have bemærket det — ja de have bemærket det. Godnat mine Venner!" Og Kancellieren tømte Resten af sit Glas i eet Drag og reiste sig med et lidt usikkert, men velvilligt og yderst humant Smiil. Dog var der i det Sideblik, han kastede til Apothekerens Dør, og i den Maade, hvorpaa han stødte den tunge Stok imod Steengulvet, Noget, som sagde: „Tag Dem iagt, Signor Carnevale, imorgen taler jeg med Gubernatoren!"

Adele reiste sig for at følge. Hun gaaer altid punktlig ned sammen med Faderen, men den Aften syntes endog hendes Lydighed at mishage ham, thi han raabte i en vrippen Tone: „Hvad skal Du nu snuse efter! Bliv her i Kjøkkenet, siger jeg — jeg skal skrive!"

Hun svarede ikke et Ord, men vandrede atter automatmæssig tilbage til sin lave Stol for paany at tage fat paa Synaalen og Traaden. Lidt efter knaldede Kjælderlemmen i; vi hørte ham rumstere og skjænde paa Børnene underneden, og derpaa blev Alt stille — den store Drage rugede over sine Regnskaber, vistnok den vanskeligste Deel af hans Embedsgjerning. Oppe i Kjøkkenet blev der en lille Pause. Det var, som om Alle følte, at Byens Helligdom var bleven profaneret ved Kancellierens plumpe Fortælling; man vilde søge at oprette det, men hvordan? Imellem Trifoglio paa Torvet og Bageren, der boede ligeoverfor Kirken og selvfølgelig maatte ansees for en Autoritet, udspandt der sig en Ordvexel om, hvad der maatte ansees for at have den mest undergjørende Kraft, enten den af Kancellieren omtalte Madonnadukke eller det lille, men ældgamle Billede, som jeg alt har omtalt. Bageren paastod, at Madonnadukken utvivlsomt var den, som egenlig gjorde Undere; thi det var en heel Figur, der baade kunde klædes af og paa, og som havde langt nemmere ved at gjøre et Mirakel end et Billede, der var fladt. Desuden var Dukken engang bleven stjaalen af to Søstre der i Byen, efterat den havde været ude i Procession. Men det vare de komne meget galt fra;

thi om Morgenen, da de vilde klæde Madonna-figuren af for at dele dens Silkekjoler og Kniplinger imellem sig, vare de pludselig blevne ligesaa stive som Stene, hvorimod Billedet var blevet levende og var vandret tilbage til Kirken igjen, hvor det med sine Træfingre havde banket paa Kirkedøren, saa at Munkene havde hørt det heelt ind i Refektoriet. Trifoglio derimod holdt paa det ældgamle Billede. Først var det saa gammelt, at Ingen kunde sige, naar det var blevet malet, dernæst var det til det, at de omvendte Saracenere havde valfartet, og endelig var det udenfor al Tvivl, at det havde gjort et stort Mirakel, hvoraf der endnu fandtes Relikvier i Kirken, medens Furios Historie endogsaa efter Bagerens Mening maatte henregnes til Apokryferne.

„Har De ikke seet, Signor," henvendte Trifoglio sig endelig til mig, „at der under det hellige Billede findes et krumbøiet Saracenersværd af det fineste Arbeide og omvundet med hentørrede Lilier, samt at Gulvet foran Billedet er ganske besprængt med Pletter af Blod, som aldrig lade sig vaske af?"

Jeg tilstod at have seet det omtalte Sværd og de visne Blomster, hvorimod jeg ikke havde lagt Mærke til Blodpletterne paa Gulvet. Dette var af

hvide Marmorfliser, og i disse var der røde Aarer, men Blod kunde det umulig være.

„Det er Blod," sagde Trifoglio med Overbeviisning. „Blod, som nu snart er over ni Hundrede Aar gammelt, og et mærkværdigt Jertegn var det, som synlig viser, at det er til denne Madonna, man bør valfarte."

„Hvorledes var det Mirakel?" spurgte jeg nysgjerrig.

Trifoglio saae paa Bageren med et Blik, som vilde han spørge ham, om han nu vilde fortælle, og da denne af gode Grunde ikke begyndte paa Historien, sagde han:

„Fortæl Miraklet, Adele! Du skal jo snart konfirmeres og gaaer hver Dag til Pater Eusebio. Min Hukommelse kunde svigte mig. Det er saa længe siden, jeg hørte det."

„Pateren har sagt, at hun ikke maa fortælle de hellige Mirakler, naar de Fremmede høre derpaa," sagde Marietta. „Signor Ottone gjør Nar ad Munkene og Madonnaen."

„Ja, saa bør hun jo adlyde," bemærkede Otto ironisk.

Adele sendte først Otto og derpaa mig et Blik, som vilde hun sige: „Jeg afskyer Pateren!" Derpaa

lagde hun sit Sytøi sammen, foldede sine Hænder og begyndte med bløb, velklingende Stemme:

„Dengang da Saracenerne oversvømmede Italien, hvilket er mange, mange Aar siden, blev ogsaa Gennazzano indtagen efter tapper Modstand af en Emir, som hed Habin ben Assar. Han var en af de stolteste Høvdinge, som havde kjæmpet baade paa Sicilien, i Napoli og i Roma, og hvor han kom, steg Halvmaanen op og vuggede sig paa Kirketaarnenes Tinder. Men da han naaede Gennazzano, var han allerede gammel og træt af saa mange Aars forbitrede Kampe, og han havde netop ved at stride mod de Christne faaet mere tilovers for dem og deres Lære, end han maaskee vilde indrømme. Alt, hvad Colonnaerne nu har, besad dengang han, og selv naar han steg op paa den øverste Spids af rocca di Cavi kunde han neppe øine, hvor hans Naboes Grændseskjel begyndte. Han hørte nu ganske op med Krigens blodige Haandværk, og da han havde reist den Borg, som Colonnaerne senere stormede og lod ombygge, trak han sig tilbage i stille Eensomhed, grublende over Profeten og hans Ord. Der var nemlig kommen stor Splid og Uro i hans Sind; thi en berømt Astrolog af hans eget Folk havde læst i Stjernerne og forudsagt, at ligesom Maanen fødes af Intet, voxer

og tiltager, indtil den bliver den mest lysende Stjerne paa Nattens Himmel, saaledes skulde ogsaa Profetens Halvmaane tage til i Storhed og Glands; men da skulde den ligesom hiin svinde og tage af, indtil den blev til en neppe synlig Ring, som ganske opløste sig og forsvandt i Christendommens opgaaende Sol. Saa meget som denne Tanke plagede ham, saa lidet kunde han skjule den hos sig selv, og for at faae at vide, hvad Christendommen egenlig tilsigtede, læste han ligesaa ofte i den hellige Skrift som i Alkoranen, og søgte gjerne Selskab med Byens Geistlige, for at raadføre sig med dem. Saaledes gik det til, at han lidt efter lidt mere og mere blev dragen over til Christus, og at der endelig kom en Dag, hvor han lod sig og de Fleste af sit Huus døbe. Jeg siger udtrykkelig de Fleste; thi der var af hans Nærmeste Een, som ikke vilde svigte sine Fædres Tro, som sørgede dybt og bittert over, at den gamle Kriger til Slutningen havde ladet sig overliste af sine Fjender, og denne Ene var hans eneste Datter Subia, som han elskede over Alt i Verden. Men saa dybt led hun under Faderens Frafald, at hun besluttede at drage bort fra ham, for atter at forene sig med sine Frænder i Napoli og paa Sicilien. Men inden hun fik bragt denne

Plan til Udførelse, døde den gamle Emir, og Subia saae sig pludselig indsat til hans eneste Arving med Ret til at herske og byde over Alt, hvad han havde efterladt sig. En anden Kvinde vilde maaskee have gyst tilbage herfor, og søgt sig en Husbond, med hvem hun kunde dele Regjeringens Byrder og Besværligheder, men for Subia var det en Lyst at blive Herskerinde. Hun trængte til at byde, og Mange paastod, at hun var mere Mand end Kvinde. Neppe var Faderen død, før hun lod Korset nedrive af alle Kirker, alle Munke og Præster udjage, og alle Viinstokke omhugge baade fjernt og nær. De christne Præster æggede Folket til Oprør, Kampen rasede i Gennazzanos Gader, og i Spidsen for de Kjæmpende fløi Subia, den skjønneste Maurerkvinde, som dengang fandtes i Italien. Fod for Fod maatte hun og hendes lille Skare vige, og havde hun ikke kunnet afkaste den Bro, som førte fra Borgen over Bjergkløften til Capranica, var der ikke kommen en levende Sjæl tilbage. Nu derimod naaede hun den lille By paa Bjergets Tinde, hvor hendes Faders bedste Mænd vare, og i Forbindelse med dem anlagde hun Volde og Skandser, saa at „Gedebyen“ øverst paa Klippen blev aldeles uindtagelig. Selv lod hun bygge et cirkelrundt Taarn, Jomfrutaarnet,

hvis Mure vare tre Favne tykke, og hvis Indgang var saa snever, at den kunde forsvares af en eneste Mand. Derpaa sendte hun Bud til de andre Byer, som Saracenerne havde i deres Vold, og lod udraabe, at hun søgte Mænd med stærke Arme og modige Hjerter for at gjenvinde sin tabte Arvelod. Rygtet om hendes Skjønhed og Tapperhed lokkede Hundreder af Ynglinge hid, og en Dag viste der sig et selsomt Syn langs Capranicas Mure. Tusinde af kridhvide Telte skinnede i den rødmende Morgensol, og mellem dem bevægede sig mørke Skikkelser, med blanke Skjolde og skinnende Hjelme, med hvide Burnusser og krumme Sabler, der funklede som Høstsegle, da Skaren i bugtet Slangelinie bevægede sig ned ad Bjergets skovbevoxede Skraaninger. Folkene i Gennazzano saae dem, men de kunde Intet gjøre derimod. Som en uhyre Staalorm bugtede Krigerskaren sig ned ad Bjerget, og det var Subia, som førte dem. Som en Lavine, der knuser Alt i sit Fald, Kirker og Palazzoer, Skyldige med Uskyldige, saaledes væltede Kampen sig gjennem Gaderne, Luerne lyste, og Dødsskrigene gik som en Stormvind foran den seirende Hær. Da Solen gik ned, var Himlen og Jorden farvet i Blod, og der var ikke een Christen mere, som kunde ringe til Ave. Paa

Kirkens øverste Trin stod Subia og fæstede selv Halvmaanen, som hun havde taget af sin Hjelm, over det gyldne Kors, hvis Grene hun lod afhugge. Fra den Dag af var al Tanke om Modstand hos de Christne brudt, og for hvert et Tog, som Subia gjorde, lagde hun flere Byer til sit Herredømme og sendte Hundreder af Christne i Martyrdøden.

Subia var, som Folket sagde, mere Mand end Kvinde. Medens ellers Kvinderne hos Saracenerne førte et stille, tilbagetrukket Liv og tilhyllede deres Aasyn for Mændenes Blikke, saa foer Subia frem paa sin skummende Ganger og red med aabent Hjelmgitter, naar Faren var størst og Fjenden talrigst. Alle bøiede sig for hende; hun var jo Emiren Habin ben Asfars Datter. Snart havde hun indtaget saa mange Byer og samlet saa mange Saracenerstammer under sit Banner, at hendes Hær talte fem Tusinde Mand Fodfolk og tolv Hundrede velbevæbnede Ryttere, uden at regne deres Væbnere og Svende. Mange Emirer havde beilet til den skjønne Jomfrues Haand, og haabet at blive den, der skulde bringe hende hele Italien som Morgengave. Men, hvergang Nogen havde beilet, havde hun spurgt ham om, hvormange Christne han havde lagt for sin Fod, og naar han da nævnede Tallet, rystede hun

paa sit Hoved og sagde, at det ikke var nok for den, der vilde ægte Emiren Habin ben Assars Datter.

Men selv nærede hun ganske andre Planer. Øverst i Jomfrutaarnet ved Capranica havde hun ladet indrette et Kammer, hvis otte Vinduer vendte mod Øst og Vest, mod Nord og Syd og de Himmelegne, som ligge derimellem. Herfra kunde hun, naar Solen stod op, see milevidt omkring, men altid vendte hendes Blik sig imod Vest, og altid dvælede hendes Tanke ved det samme Syn. Langt ude paa Sletten laa, skinnende og lysende som et Hav, en uhyre By. Kupler og Taarne, Spire og Fløie tegnede sig skarpt mod den klare Morgenhimmel; men alle bare de Korsets, Frihedens og Forløsningens hellige Tegn. Rundtom Staden gik der en taarnbesat Ringmuur; hun kunde tydelig see Harniskerne blinke og tælle de svære Blider, som stod rede til at møde enhver fremrykkende Fjende. En skinnende Flod skjød sig i mangfoldige Krumninger og Bugter gjennem Staden, og paa Floden vuggede sig bredbugede Galeier, fulde af vaabenføre Mænd. Naar Morgensolen steg, kunde hun staae timeviis og stirre paa dette Syn, medens tusinde dristige Planer fore gjennem hendes Hoved; thi Staden, der lyste i Morgensolen, var Roma selv, og Mændene paa

Skibene og paa Voldene tjente Grev Alberich, som nylig havde slaget hendes Fædres Folk og drevet dem fra Romas Mure tilbage lige til Ostia.

At hævne dette Nederlag, at befrie de tusinde Saracenere, der nu sukkede indenfor Romas Mure, at erobre Staden og lade de slanke Minareter træde istedetfor de firkantede Klokketaarne, dette var hendes høieste og mest brændende Ønske, derpaa grublede hun baade Dag og Nat, men navnlig blev Tanken mægtig hos hende, naar hun i de stille Aftener sad eensom ved Vinduet i Jomfrutaarnet og sendte Blikket ud over Roma, som svøbte sig i Rosenskyernes Guld, inden den lagde sig til Hvile. Allerede havde hun holdt Raad med de vigtigste af sine Høvdinge, allerede stod Krigsmaskinerne fuldt færdige, baade Skjoldtage, Steenblider og Stormbukke, som skulde løbe deres pantsrede Hoveder mod Romas Mure, allerede var Planen lagt lige indtil de Porte, som skulde stormes, da den gamle Astrolog, hendes Faders mest fortrolige Ven, lod sig melde og udbad sig Audiens, inden hun rykkede frem mod Roma. Subia vilde først ikke modtage ham, da det bares hende for, at han vilde raade fra Toget mod Roma, men da hun saae hvor gammel, svag og affældig han saae ud,

smilede hun ad sig selv, og lod ham træde ind for at høre hans Tale.

Da Oldingen traadte ind, vendte Subia sig rask imod ham og sagde paa sin kolde, bestemte Maade: „Nu, Achmir ben Isrek! Fat Dig i Korthed, og siig mig, hvad der ligger Dig paa Hjertet. Altid spaaede Du min Fader ilde, vil Du nu ogsaa knække Kraften og Modet hos hans Datter, i Sandhed da siger jeg, det skal ikke lykkes Dig. Tal frit, men husk paa, at Subia aldrig tøver længe."

Achmir ben Isrek foldede Armene over Brystet, bøiede Hovedet og sagde: „Hil Dig stormægtige Subia, Habin ben Asfars Datter, og bøi dit Øre til en Røst, som snart vil lyde blandt de Døde; thi fra dem har jeg i Nat faaet Varsel og Budskab."

Da vinkede Subia, Høvdinger og Krigere forlod Teltet, og hun blev alene med den gamle Stjernetyder — det var, som om det blomstrende Laurbærtræ og den udgaaede Eg stod Side om Side i Bjergdalens Eensomhed.

„Ikke altid spaaede jeg din Fader ilde, mægtige Subia, men altid spaaede jeg ham rigtig," sagde Achmir ben Isrek, og saae fast paa den unge, stolte Pige, der stod hjelmklædt foran ham, støttende sig til Landsen, hun bar i Haanden.

„Det veed jeg," sagde Subia rolig, „bærer Du nu ilde Spaadom ogsaa til mig?"

„Det veed jeg ikke," svarede Stjernetyderen og rystede tankefuld paa Hovedet. „Hør, hvad jeg har seet, og Du vil kunne indrette dine Handlinger derefter. Da jeg i Nat laa uden at kunne sove og talte Stjernerne, som funklede udenfor mit Vindue, blev jeg pludselig forundret ved at høre en selsom Lyd, der klang udenfor Døren til mit Sovekammer. Den lød snart som Vintervindens skarpe Suus i Piniernes Toppe, snart som Bjergelvens styrtende Væld, snart som Ørkenvinden, naar den farer henover Sletten, jagende de skarpe Kiselsteen foran sig som henveiret Løv. Du veed, at jeg boer alene, hvor Bjerget er bart og goldt, og hvor intet Træ giver Skygge mod Middagssolens Straaler. Jeg reiste mig da op og traadte udenfor, men Du vil selv kunne dømme om min Forbauselse, naar jeg fortæller Dig, at Alt omkring mig var som en Edens Have, rigt og deiligt, fuldt af sjeldne Blomster, af Frugter, som duftede af Friskhed og Sødme, og med høie slanke Træer, hvori Fuglene sang. „Saaledes kunde Jorden være!" lød en Stemme gjennem Træerne. Da susede det atter i Skoven, og to Mænd kom vandrende hver fra sin Side. Den ene var rigt

smykket, skjøn af Ydre, med kulsorte Øine og Haar, og hundrede deilige Kvinder fulgte i hans Fjed. Den anden var fattig, barfodet og uden Tegn paa jordisk Værdighed. Hans Haar var lyst som Solglands, hans Ansigt mildt og veemodigt, og nogle enkelte Mænd fulgte i hans Spor; men de vare fattige og ringe, som han selv. Begge nærmede sig mere og mere til mig, og da saae jeg, at den Mørke var Abul Kasem Ibn Abdallah, Profeten for vort Folk. Han bar en farverig og duftende Plante i sin Haand, og ud af dens Frugtgjemme tog han et enkelt Frø, som han lagde i Jorden. Da bøiede den Anden sig ned, skrev nogle Ord i Sandet med sin Finger, og hør nu, hvad der skete. Der, hvor han havde skrevet, bølgede og bevægede Jorden sig, og frem af dens Indre skjød sig en Palme, hvis Mage jeg aldrig havde seet. Dens Stamme var som lagt med jublende Tunger, dens Blade blev en Skjærm, der skyggede over Jorden, og øverst i dens Krone var der Plads til en heel By, større end Roma selv. Men frem ved dens Fod skjød der sig et andet Træ af det Frø, som Profeten havde lagt. Hvert Blad var krumt og spidst som en Sværdklinge, hver Blomst var en skinnende Hjelm med vaiende Fjer, og naar Vinden bevægede dens Grene, skjar de i

Palmens Krone, og der dryppede Blod til Jorden. Men for hver Blodsdraabe, som faldt, spirede der nye Palmer op, og Skoven blev saa tæt og Rø- sterne saa utallige, at jeg næsten døvedes derved. Da greb Profeten pludselig en heel Haandfuld af Underblomstens Frugter og kastede dem ind, hvor Skoven var tættest. De spirede op som før med Sværd til Blade. Hver Blomst bar et skjægget Krigerhoved, og der gik en Stormvind gjennem Sko- ven, som skulde Jorden forgaae, og paa hver af de forunderlige Blomster saae jeg et Navn, snart et, snart et andet, og dit, Subia, var ogsaa derimellem. Det Træ, som bar det, bestræbte sig for at bort- skjære den største og ældste af Palmerne i Skoven, hvis Blade blinkede som Guld i Solstraalernes Glands. Men pludselig, Subia, var det, som om en Skjælven gik igjennem det. Dets Blade foldede sig sammen og tabte den skjærende Odd, dets Stamme blev slank og smekker, ja saa veg, at den ikke kunde bære sig selv, men som en ydmyg Ranke snoede sig omkring Palmens Stamme. Da visnede trindt om Profetens Blomster, de faldt sammen og blev til Intet, men Palmerne lyste og blinkede over mit Hoved, og en Stemme raabte: „Hvo sig selv ophøier, skal fornedres; men hvo sig selv fornedrer, skal ophøies!“

Da betoges jeg af en unævnelig sød og salig Følelse. Det var, som om alt Ondt, alt Ureent var forsvundet, som var jeg kun til i Kraft af den inderligste Harmoni af alle forhen stridende Lidenskaber. Jeg foldede mine Hænder og bad andægtig: „Allah er stor, og Stjernerne vandre paa hans Veie" — da vaagnede jeg ved Klangen af min egen Stemme; jeg laa paa mit Leie, og Allahs Stjernehær blinkede til mig gjennem mit Vindue."

„Og hvad betyder saa dette Syn, Achmir ben Isrek?" spurgte Subia, som i dyb Taushed havde lyttet til Oldingens Tale.

„Du veed det saa vel som jeg," svarede Stjernetyderen; „thi alt engang før har jeg kundgjort din Fader det. Det betyder, at Islam er en frodig Plante, skjøn at see til og hurtig til at sætte Frugt; men den er som Vandmelonen, hvis Stængel ikke kan udholde Sommerens Hede. Vogt Dig derfor, Subia, og betænk Dig trende Døgn, inden Du drager mod den Stad, som med Rette bærer Navn af den hellige. Indvi trende Dage til Eftertanke og Bøn og drag først ud, naar den fjerde Dags Morgen lyser over Bjergene; thi bedre er det at handle langsomt end at handle ilde."

Uagtet Subia med hele Ungdommens opbrusende Heftighed helst var rykket lige mod Maalet, kjendte hun dog Achmir ben Isrek for godt til at hun vilde undslaae sig for at følge hans Raad, naar det kun gjaldt en Udsættelse. Hun gav derfor Høvidsmændene Befaling til at holde sig rede paa første Vink; men selv drog hun uden Følge eller nogen Ledsager op til den befæstede Borg paa Bjerget; thi her vilde hun efter Stjernetyderens Raad tilbringe de tre Døgn i Faste og Bøn, inden hun rykkede mod Roma.

Tvende Dage vare alt forløbne, og af den tredie var der ikke meget tilbage. Solen hældede mod sin Nedgang, de lette Aftentaager svævede som Spindelvæv henover Campagnens Dale — men ude mod Nord glimtede og lokkede atter den hellige Stad, og her fra Høiden saae dens mægtige Mure kun ud som en tynd Ring, der let og uden Vanskelighed lod sig bryde. Subia sad atter ved Vinduet i Taarnet uden at kunne faae sit Øie bort fra det fristende Syn. Den strenge Faste havde mattet hende; men i Bønnen til Allah havde hun søgt Styrke og Opreisning. Intet var der hændet, som kunde rokke hendes Plan, Intet skeet, som kunde bøie hendes dristige Beslutning eller fylde hende med Frygt, og nu,

da Solen sank, just som det tredie Døgn var tilende, følte hun sig endnu mere end nogensinde før fristet til at gribe Seierens Krands og slynge den om sin Pande. Endnu den samme Nat skulde Opbruddet skee, og selv vilde hun være den, som bragte de forskjellige Høvdinger Underretning derom. Altsaa lod hun sin Hest sadle, sine Vaaben hente, og klædt i Staal og Guld traadte hun ud foran Borgporten, hvor hendes Ganger vrinskende hilste hende. Men idet hun, støttet til Saddelknappen, vilde svinge sig op paa dens Ryg, faldt hendes Blik langt udover Egnen, og aldrig syntes hun, at hun havde seet en skjønnere Solnedgang. Langt ude i Horisonten glimtede Havet som et bredt Sølvbaand, og ned i dets rødlige Vande gled den store lysende Solskive, farvende hele den vestlige Himmel med Purpur og Guld. Subia tænkte paa Christendommens Sol, og med en Følelse af vild Glæde saae hun den synke dybere og dybere, indtil der kun var en ganske svag Strimmel af dens Rand over Havspeilet. Men Subia vilde see den synke heelt, og derfor blev hun staaende med Haanden paa Sadelbuen og Blikket skarpt fæstet paa den svage, lysende Rand, som endnu var tilbage. „Nu synker den!“ sagde hun ved sig selv, idet hun støttede sig fastere til Spydet og med

Falkens Øine stirrede mod den purpurrøde Ring, der ligesom svømmede paa Bølgerne. Da sloges hun paa een Gang af Rædsel og Angst, thi den yderste funklende Kant af Solen sank ikke; den voxede tvertimod til en stærkere lysende Bue, saa at det saae ud, som Solen imod Naturens sædvanlige Orden vilde stige op i Vest og gjøre Aftenglandsen til sin Morgenrøde. Forfærdet stirrede Subia paa dette forunderlige Syn; røde og grønne Skikkelser dandsede for hendes Øine liig Dæmoner fra en ubekjendt Verden, og over den lysende Solrand, som nu kastede en dobbelt saa stærk Aftenrøde fra sig som før, saae hun et hvidt skinnende Lys, som var der en Aabning i Himlen selv, hvorigjennem hun kunde see lige ind i Uendelighedens Rige. Men over og omkring denne laae de straalende Aftenskyer i rig, spillende Mangfoldighed, og for Subias Øie saae det ud, som var det lysende Engleaasyn, der skuede ned mod Jorden, hvilende sig paa purpurfarvede, solgyldne Vinger. Mere og mere tiltog Synet i Klarhed og Styrke, stærkere og stærkere blev Subia greben af den ubestemte Gru, der gjennemisnede hende til Hjertet, og dog vilde hun ikke give tabt. Med Fortvivlelsens Mod svang hun sig paa Hesten. Skjoldet funklede i Aftensolen, Vaabnene klirrede, og hendes

Ganger sprængte afsted, som gik det til Kamp; men i Skjoldet saae hun de skinnende Englehoveder, som bredte deres Vinger, og i Aftenvinden, der susede forbi hendes Øren, sang og klang det, som hørte hun Hymner fra en stor, usynlig Kirke. Men nedad Bjerget gik det i fnysende Fart; overalt, hvor hun kom frem, stod Folk paa Veien og stirrede paa Aftensolen, der ikke vilde synke, og saaledes naaede hun aandeløs og forpustet Campagnens udstrakte Slette. Her syntes hun at være Synet nærmere. Den lyse Plet tog Form og Omrids, den dannede sig til en klar skinnende Skikkelse, og henover Havet saae hun en Mand komme vandrende, hvis Lige hun aldrig før havde seet. Haaret hang i lange, lyse Lokker ned over hans Skuldre, Morgenstjernens Glands lyste over hans Pande, og i hans Ansigt var der et saadant Udtryk af mild Fred og stille Veemod, at Subia følte Strænge bæve i sit Hjerte, som hun havde været stolt af ikke at besidde. Forfærdet, betaget, greben af Angst for det Overnaturlige og dog med en hemmelig Lyst i Hjertet, som hun ikke kunde forklare, holdt hun sin Hest an, og stirrede ud mod Havet, mod hvis Bølger Skikkelsen tegnede sig skarpere og skarpere. Hvor den satte sin Fod, lyste Havet som i Maaneglands, og dets

Bølger blev haarde som Steen, hvergang hans Fod berørte dem. Nærmere og nærmere kom Skikkelsen for Subias undrende Blik, og tilsidst syntes det hende, at det ikke saameget var den, der nærmede sig hende, som hende, der droges den imøde. Pludselig svandt Skinnet og Glandsen og Lyset. Hun holdt paa en øde Vei ved en ringe Hytte; men frem ad Veien kom den samme Skikkelse vandrende, som hun havde seet i Skyerne og paa Havet, men han skred frem, som var han en ringe Vandrer, og dog syntes Subia aldrig at have seet noget saa Deiligt.

„Hvor drager Du hen, Fremmede?" spurgte den unge Maurerkvinde, da den Ubekjendte nærmede sig hende.

„Jeg drager til Roma for at kjæmpe for mit Rige," svarede Skikkelsen.

„Nei, aldrig skal det skee!" raabte Subia og rev med et heftigt Ryk det krumme Damascenersværd fra sin Side. I et Nu lynede det over hendes Hoved, men da det kom indenfor Straaleglandsen, som udgik fra Skikkelsens Hoved, brødes det som Glas, saa at Subia kun beholdt det tomme Fæste i Haanden.

„Vi sees igjen, Subia!" sagde Skikkelsen og forsvandt.

I det Samme følte Subia en kold, gysende Fornemmelse, som havde Døden lagt sin Haand paa hendes Hjerte. Hun stirrede omkring sig og vilde ikke troe sine egne Øine; thi hun stod ved Jomfrutaarnets Fod og støttede sin rystende Haand imod Saddelbuen, medens hendes Ganger skummede og dampede, som havde den redet en milelang Vei. Hun saae sig omkring. Alt var som før, Maanen stod høit paa Himlen, bleg og klar, den skinnede paa nogle blanke Metalstumper, som laae spredte foran hende. Hun bøiede sig ned og greb et af dem. Det var hendes Sværd, det samme, hendes Fader havde baaret i saa utallige Kampe — nu laa det brudt og splintret foran hendes Fødder.

Den næste Dag lød intet krigerisk Kampraab, ingen Slagmasser bugtede sig i staalklædte Linier henover Campagnens Høider, ingen Fane udfoldedes, Alt var stille og øde som i en Grav. Men henimod Aften brød Uveiret løs i Gennazzanos Gader. Man beskyldte Subia for Svaghed og Vankelmod, for at have ladet sig bestikke af romersk Guld, ja Nogle ymtede endog om, at den før saa stolte Kvinde var bleven grebet af et pludseligt Vanvid, der gjorde hende blød og svag som et Barn. Kun Faa vidste Sandheden, og iblandt dem var den gamle Achmir

den Isrek; thi ham havde Subia strax ladet kalde, og i Raadslagning med ham havde hun tilbragt den største Deel af Natten. Da hun endelig traadte ud og viste sig for Høvdingerne, var hun som forvandlet. Det var, som om en usynlig, men mægtig Haand havde bøiet hendes Hoved og paa een Nat udviskket alle Storhedens og Ærgjærrighedens Drømme. Uden Vaaben og Smykker, klædt næsten ringere end hendes Terner, traadte Subia frem og forkyndte sin Beslutning. Hvo, som kun vilde tjene hende i Leding og Kamp, kunde frit drage bort og modtage hundrede Denarer hver for deres Tjeneste og gode Villie. Hvo, som vilde lyde hende i Fred, kunde faae Borg eller Fæste, hver efter sit Vilkaar. Der gik en Mumlen af Uvillie og Harme gjennem de brune Krigeres Række, da Subia havde endt sin Tale, og om Aftenen blinkede den nedgaaende Sol paa meer end fem Tusinde Landsespidser og krumme Sabler, som ad forskjellige Veie svandt bort tilligemed de Mænd, der bare dem. Den samme Aften ringede Klokkerne i Gennazzano for første Gang til Ave Marie, og paa to af Byens Kirker veg Halvmaanen Pladsen for de gjenindsatte Kors. Men i Jomfrutaarnet lod Subia Vinduerne tillukke med svære Skodder, og det Kammer, der før havde været hendes

Yndlingstilflugt, blev hende nu imod; thi med den stærke, modige Kvinde var der fra den Dag foregaaet en stor' Forandring. Hun, der havde elsket Krigen som en Leg med Døden og Skjæbnen, hun, for hvem kun Jagten paa de vilde Bøfler og de fraadende Vildsviin havde havt Tiltrækning, hun brød sig nu paa een Gang hverken om Tubaens eller Jagthornets Klang, men gik stille og ene omkring enten i Bjergenes Kløfter eller i de dybe, vidtstrakte Skove, som dengang mere end nu dækkede Landet vidt og bredt. Men led det mod Nat eller tydede den røde, vestlige Himmel ved Solnedgang paa Storm og Uveir, da drog hun sig tilbage til Gedebyen paa Bjerget, hvor hun ofte tilbragte flere Dage i Rad enten ene med sine Tanker eller i Selskab med den gamle Achmir ben Jsrek, som hun nu havde skjænket hele sin Fortrolighed.

Men nede i Gennàzzano rørte der sig et nyt og fyldigere Liv. De Christne kom lidt efter lidt tilbage. Kirkerne fyldtes paany, og var der end ofte Ufred mellem dem og Muselmændene, saa vare Vilkaarene nu mere lige; thi Schah Jlam ben Amir, der havde Byen som Lehn, var en Mand, som veiede Christen og Muselmand paa den samme Vægt.

Schah Ilam var en Mand paa henved tredive Aar, høi, velskabt, smuk og dertil ærgjerrig, herskesyg, men klog som Profeten selv. Han hadede de Christne af sit inderste Hjerte og havde gjerne spiddet hver Eneste paa Palisaderne foran Byen; men han vidste, at Subias Sind siden hiin mærkelige Aften havde bøiet sig, og han bøiede sig med; thi han elskede Subia, eller maaskee rettere, den Magt, hun besad. Ofte red han op til Byen paa Bjerget, og endnu oftere traadte hans Fod over Subias Tærskel. Alt, hvad hun tænkte, talte eller handlede, var vel tænkt, vel talt og vel handlet, og selv var han veltalende som Faa. Men hvergang han trængte dybere ind og forsøgte at løbe Storm mod Subias Hjerte, smilede hun blidt og bad ham ride ned til Gennazzano for at paasee, at de Christne ingen Overlast led.

Saaledes var der gaaet et Aar. I Roma bar den fromme Agapetus den tredobbelte Krone, og Alberich bar Kongekronen, fordi han havde befriet Byen fra Saracenernes Vold. Største Parten af disse havde forladt Landet, og vare fra Ostia dragne tilbage til deres Hjemstavn, men nu udbredte der sig det Rygte, at Kong Alberich med ti Tusinde Mand vilde drage mod Gennazzano for at fordrive Saracenerne fra Bjergene og lægge Byerne under

de pavelige Nøgler, som fra ældgammel Tid havde været vant til at aabne deres Porte. Det var Schah Ilam, som bragte Subia dette krigeriske Rygte, og hans Haand knyttede sig uvilkaarlig om Krumsabelen, medens han fortalte det. I dyb Taushed og med sænket Hoved lyttede Habin ben Assars Datter til Schahens krigeriske Fortælling, men alt som han talte, farvedes hendes mørke Kvinder med en Strøm af Purpur, og i hendes Blik kom der en Ild, som frydede Ilam ben Amirs Hjerte. Et Aar var forsvundet, og hvad var der ikke svundet med det? Hun havde staaet stolt og mægtig med en Hær, stærk nok til at sønderbryde Romas Mure og knuse hver Modstand, den maatte træffe paa sin Vei. Hun havde vaklet i det afgjørende Øieblik, og hvad bød Skjæbnen hende nu? Enten at bøie frivillig sin Nakke under Pavens forhadte Aag, blive en Vasal og Frafalden fra sine Fædres Tro, eller at samle sine Mænd, sit Mod og sin Kraft for endnu engang at lade de Christne føle, at der i Saracenernes Hænder lynede Sværd, som tørstede efter at slynge sig om Angribernes Nakke.

Saaledes talte den snilde Schah, og hvert Ord var som et sviende Hvepsestik i Subias Hjerte. „Du vil kun trolove Dig med ham, som har lagt

det største Antal Christne for sine Fødder?" sluttede Schah Ilam. „Nu vel! Lad dine Mænd forene sig med mine, lad Byerne brænde, Brøndene tilkaste, Klippeveiene spærres af Stene og Træer, og jeg sværger Dig til, at ikke fem Hundrede af Kong Alberichs Mænd skulle vende tilbage."

Subia grublede i Taushed, men i hendes Indre fødtes der Tanker og gjærede Planer, dobbelt stærke, fordi de havde hvilet saalænge. Hun bad Schah Ilam ruste alle sine Mænd, og svimlende af Glæde og Stolthed forlod han Borgen; thi for første Gang havde Emirens Datter talt Ord, som det var hans Livs høieste Ønske at høre. Selv steg hun op ad den snevre Vindeltrappe og aabnede for første Gang efter saa mange Dage Døren til det gamle Taarnkammer; thi her vilde hun udfærdige sine Befalinger og samle sine Mænd. Men hvor forandret syntes hende ikke Alting, da hun traadte ind i sit fordums Lønkammer! De svære Skodder stængede Lyset ude, hendes Vaaben og krigeriske Prydelser hang dækkede med Støv og Spindelvæv — Luften var tung, kvalm og trykkende som i en Grav. Det var hende, som havde hun levet et Aar i Sygdom og Afmagt, som vaagnede hun først nu op af en Søvn, hvori en fjendt-

lig, dæmonisk Magt havde tryllet hende. Hun trængte til Lys, Frihed og Luft, og heftigt forsøgte hun at aabne de tunge Skodder, som stængede Blikket ude fra Verden. Men alle sad de som naglede til Muren; kun et lod sig rokke, det gav efter for hendes Anstrengelser, og idet det faldt, skjød Aftensolens Straaler sig som en bred, rødgylden Strøm frem imod hende og farvede hele Værelset med sin Glands. Subia studsede — atter laa foran hende den samme bløde, bakkede Slette, hvorfra de lette Aftentaager hist og her begyndte at hæve sig iveiret, atter glimtede langt ude det rødblaae Hav, og atter sank Solen som dengang ned i dets Vover.

„Vi sees igjen, Subia!" hviskede det pludselig dybest i hendes Sjæl, og fuld af Angst og Uro bøiede hun sig langt ud af Lugen for at see, om Solen vilde synke; thi hun fik en ubestemt, hemmelig Gru for, at den atter kunde staae stille, at det frygtelige Syn kunde vende tilbage. Men den sank — først halvt, saa heelt, og idet den dukkede under Vandet, glimtede Bølgerne som Blod, og fra det Sted, hvor den var forsvundet, skjød funklende Striber sig iveiret som en Straaleglorie. Den sank dybere, Straalerne slukkedes en for en, Aftenskyerne tabte deres Farve og Glands, Skumringen

svøbte Bjerge og Byer, Dale og Sletter, Land og Hav ind i sin bløde fløielsgraae Kappe, og Subia aandede friere i den kjølige Luft — Synet var jo ikke kommen tilbage. Længe stod hun ved Vinduet og stirrede tankefuld ud i Nattens dæmrende Stilhed, Maanen steg op og udfoldede sit krumme, blinkende Horn — det var Profetens Maane, den tiltagende Maane med Barndomsmindernes Glands, og hun bøiede Hovedet, foldede Armene over Brystet og knælede ned for at fremsige den Bøn, hendes Moder havde lært hende. Da faldt hendes Blik ved en Sidebevægelse ind i det maanebelyste Taarnkammer, og hvad saae hun? Paa Maanestriben, der som en klar, sølvblinkende Flod strømmede ind gjennem det aabne Vindue, svævede en Kvinde, ung og rank, med gyldent Haar og med et Ansigt af en høi og forunderlig Skjønhed. Barnets Uskyld og den unge Piges Reenhed, Moderens Kjærlighed, Ømhed og Smerte var paa en forunderlig Maade tegnet i disse bløde, fine Træk og i de sorgfulde og dog saa straalende Øine, som hun ufravendt fæstede paa Emirens Datter. Hendes Dragt var lys og klar, som var den vævet af Maanestraalerne selv, paa Hovedet havde hun en Krone, der funklede med tusinde Ædelstenes Glands, og ned over den

slanke Hals og Nakke bølgede et Slør, fiint og gjennemsigtigt, som var det Aftentaagerne fra Campagnen.

„Hvo er Du?“ spurgte Subia og stræbte at give sin Stemme den gamle Haardhed og Styrke — men hun følte, at hun rystede derved. Skikkelsen svarede Intet, men i Maanestriben lysnede det, glitrede og glimtede, og nu saae hun, at den var fuld af usynlige Aander, som snart svævede ned mod den unge Kvinde, snart op mod Nattens tindrende Stjernehimmel, under et tusindstemmigt Chor af blide, jublende Stemmer.

„Hvo er Du?“ spurgte Subia for anden Gang og greb fat i Lugens Karm; thi hun følte, at hun var nærved at segne.

Da strakte Skikkelsen Haanden ud, og i Nattevinden klang det som Harpetoner, som Fuglenes Sang i Skoven, naar Vaaren er kommen. Ja det var, som blev Tonerne synlige, som var hver Tone et Englehoved med forslagte, regnbuefarvede Vinger, og i Tonerne hørte hun tydelig, hvorledes det klang: „Hellige Moder! Forbarm Dig over hende!“

„Hvo er Du, Kvinde!“ raabte Subia for tredie Gang. Men skjøndt hun havde stræbt at give sin Stemme dens fulde Kraft, lød Raabet kun som en

mat Hviſken, og Subia ſank paa Knæ, thi hun ſyntes, at det faſte Kvaderſteenstaarn ſmeltede bort under hende, at hun ſtod paa en uhyre Høide, men i Luften ſelv, og foran hende ſvævede den unge, blide Kvinde, ſom bedrøvet vedblev at betragte hende. Under ſig ſyntes hun at ſee Bjerge og Byer, Dale og Floder, lyſende Søer og mørke Skove, men trindt omkring hende blev Sangen og Klangen ſtærkere, og den klare, ſkinnende Stribe, der ſom en lyſende Skygge ſprang ud ved Synets Fod, bluſſede op ſom i Flammer rundtomkring det og ſtrakte ſig lige op til Himmelbuens øverſte Hvælving.

„Kjender Du mig ikke? ſpurgte Skikkelſen og rakte Haanden imod hende; men ſkjøndt Subia havde en Følelſe, ſom ſmeltede hele hendes Sjæl hen i en unævnelig ſalig Fryd, ryſtede hun dog paa Hovedet — hendes trodſige Villie vilde ikke bøie ſig.

„Saa kjend mig nu!“ ſagde Skikkelſen og hævede Blikket op imod Himlen, medens hun med den høire Haand vinkede ad Maanen, der ſom en gylden Segl ſvømmede paa Nattehimlens Dyb.

Da ſkete der et ſtort og forunderligt Jertegn. Maanens krumme Horn løſte ſig fra ſin Plads, ſkjød ſig ſom et Stjerneſkud ned ad Himmelhvælvingens Bue og lagde ſig ydmygt under den unge

Kvindes Fødder. Men det var ikke alene Maanen, som droges ud af sit Løb. Karlsvognen, Orions Bælte og den blanke Sirius løste sig fra den vante Stilling paa Himlen og dannede en funklende Krands, som slyngede sig om den unge Kvindes Pande. Ja selv Mælkeveien blev ikke rolig; den bøiede sig ned under hendes Fod, og paa dens funklende Fodstier saae Subia Aander svæve ned fra det Høie og stille sig som himmelske Hærskarer trindt omkring den straalende Kvinde.

„Kjender Du mig nu?“ spurgte Skikkelsen og smilte blidt til den unge Pige.

Da smeltede den sidste haarde Trods i Subias Hjerte som Sneen fra Bjergene, naar Sommersolen kommer. Hun bedækkede sit Ansigt med begge sine Hænder, styrtede ned foran den unge Kvinde og raabte: „Hellige Jomfru, forbarm Dig over mig!“

Da bøiede Skikkelsen sig ned og rørte ved hendes Øienlaag. Subia slog Blikket iveiret og vilde neppe troe de Syner, hun saae; thi paa Mælkeveiens Bro, der nu forbandt Himmel og Jord, svævede utallige Engle langsomt ned, og alle bøiede de sig for et deiligt, straalende Barn, som sad paa Jomfruens Arm og smilende strakte Hænderne ud imod dem.

Men Jomfruen tog Barnet i sin Favn, hævede det iveiret og rakte det hen imod Subia, idet hun sagde: „See her Ham, som Du har hadet!“

Det gjøs i Subia ved disse Ord — aldrig havde hun følt sig saa sønderknust som i dette Øieblik, da det smilende Barn rakte Hænderne ud ogsaa mod hende. Hun vilde bede om Tilgivelse, men Stemmen svigtede hende, og den unge Kvinde sagde: „Du vilde kun elske ham, Subia, som havde lagt det største Antal Christne for sin Fod. Nu, vel an, saa see ned imod Jorden!“

Og Subia stirrede ned i Dybet under sine Fødder. Der laa al Jordens Slægt, Unge og Gamle, Kvinder, Mænd, Oldinge og Børn, men Alle bøiede de sig for det straalende Barn, medens Psalmer og Hymner i mægtige Tonebølger, som af et uhyre Orgel, tonede op imod dem.

Men Subia kunde ikke udholde Synet længere, Alt svimlede og svandt for hende; det var, som svandt hun selv hen i Klarhed og Lys, og idet hun greb en Flig af Jomfruens Klædebon for at fæste sine Læber derpaa, raabte hun henrykt: „Jeg vil elske din Søn, den Eenbaarne, og holde mig til ham alene!“

Da lød der et uhyre Brag. Himmel og Hav og Jord styrtede sammen i et glimtende Lyn — Subia greb for sig, og i samme Øieblik var Alt forsvundet. Hun laa paa sit Ansigt paa det kolde Gulv i Jomfrutaarnets Kammer. Alt var som før, men lette, lyse Skyer drog som utydelige Skikkelser forbi Maanen og dæmpede dens Lys.

Hvor forbausedes Schah Ilam, da han den næste Morgen i Spidsen for fem Hundrede Ryttere holdt udenfor Jomfrutaarnet og hørte Subias Befaling. Den lød paa fri Indmarsch af Alberichs Landsknegte, paa frivillig Underkastelse og paa Afvæbning af alt vaabenført Mandskab. Schahen vilde ikke tro sine egne Øren; hans brune Kinder blev guulblege af Harme, og han tvang sin vælige Ganger tilbage med et saadant Ryk, at den nær var styrtet ned af Fjeldskrænten med ham. Dog sagde han Intet, thi Schak Ilam var en klog Mand, som vidste at tie. Selv fulgte han Subia op i Taarnkammeret for at modtage de Brevskaber, der skulde bringes den fremrykkende Kong Alberich, og her meddeelte Subia ham sit Syn. Schahen hørte paa hendes Ord i ærbødig Taushed, og da hun havde endt, strøg han sig om Skjægget og sagde: „Allah er stor, og hans Villie uransagelig! Hvad han

sender, kommer fra ham selv, og Ingen tør modsætte sig hans Villie. Men er det din Mening, Fyrstinde, at bøie Dig for den himmelfarne Jomfru, vel an, saa bøier jeg mig med og finder mig i Det, som ikke kan være anderledes. Jeg kan skifte min Tro paa Profeten og hans Lære; men aldrig den Tro, jeg har svoret Dig."

Subia svarede vel Intet dertil; men der var i hendes Blik og det taknemmelige Haandtryk, hun skjænkede Schahen, Noget, som fyldte den stolte, ærgjærrige Mand med en triumferende Glæde. Han havde elsket Subia, da hun fri og stolt kjæmpede mod de Christnes Skarer og tænkte paa at indtage Apostlenes Stad. Nu syntes hun ham som en svag og lunefuld Kvinde, der lod sig bøie af Syner og Drømme, som det ikke var værd at lægge Mærke til. Nu elskede han hendes Rigdomme, hendes Land og de Krigere, hendes Fader havde efterladt hende, og medens han langsomt red ned ad Bjerget, svor han ved sig selv, at den Dag nok skulde komme, da disse atter sleb deres Sværd og pudsede deres Skjolde — men han var klog og talte ikke.

I Roma vakte det stor Overraskelse og Forundring, at Subia uden Sværdslag havde overgivet sig og alt Sit til den fremrykkende Alberich,

men endnu større Forbauselse blev der, da hun og Schah Ilam kort efter afsvore deres Tro, og lod sig døbe af Agapetus den Anden, som i høitideligt Optog drog ud til Gennazzano. Han forlehnede derpaa Emirens Datter med Gennazzano og omliggende Byer, imod at hun lod sine Folk christne og sendte otte Hundrede Ryttere, naar Paven drog i Leding. Men selv lod hun den gyldne Halvmaane tage ned af alle Kirkerne i Gennazzano og selv indviede hun med egen Haand den største af dem til den hellige Jomfru for de gode Raad og lod hendes Billede male af en af de gamle Mestre, som hun lod hente fra Roma selv.

Men paa Kong Alberich havde den unge Maurerdronning gjort et stærkt, forunderligt Indtryk, og ligesaa hurtig som han med sine staalklædte Mænd var rykket frem imod hende, ligesaa langsom var han med at trække sig tilbage. Naar han stirrede i hendes store, sorte Øie, saa Rødmen tændtes paa hendes jomfruelige Kind, naar han hørte hendes Røst saa fuld og saa melodisk ved Ottesangen i Kirken, naar han saae hende tumle sin hvide fjerlette Ganger eller løse Falken fra sin Haand for at lade den følge Heiren høit oppe mellem Skyerne, da følte han vel, at han var Herre over Roma,

men ikke over sit Hjerte. Subia læste i hans Blik, i hans Miner og hans Adfærd, og en ny, forhen ukjendt Følelse fyldte hendes Hjerte, hver Gang hun fornam hans Røst eller hørte Lyden af hans Skridt i det Fjerne. Hun havde aldrig elsket Schah Ilam; hun havde overhovedet ikke vidst, hvad det var at elske, før Jomfruen viste sig for hende, og hun takkede hende hver Morgen og hver Aften derfor. Nu forekom Schahen hende ikke alene ligegyldig, men ofte endogsaa hæslig og frastødende, og hun undgik ham paa sin Vei, saameget som hun kunde. Schah Ilam mærkede det, og han blev noget blegere derved — men han sagde Intet.

Saaledes led det ud paa Sommeren. Campagnens hede Dunster, som dengang vare langt stærkere og langt usundere end nu, havde bredt Feber og Død mellem Kong Alberichs Tropper, som laae i Leir nedenfor Byen. Han besluttede derfor at sende de fleste tilbage til Romao, men selv tog han med en udvalgt Skare af Riddere og Svende Leirplads paa Ryggen af Bjerget, tæt ved det Sted, hvor nu Capranica ligger. Man sagde almindeligt i Gennazzano, at det var for at undgaae Feberen; men der var Andre, som sagde, at Kongens Leir kun laa tusinde Skridt fra

Jomfrutaarnets Fod — ja Nogle, som havde gode Øine, forsikkrede endog, at de havde seet den hvide Fjerbusk paa hans Hjelm forsvinde i Porthvælvingens Mørke. Schah Islam hørte det, og han bed sig i Overlæben, saa Blodet randt ned i hans Skjæg; men den, der bragte ham Budskabet, lod han henrette.

Fra Jomfrutaarnets øverste Tinde havde man en vid Udsigt over Campagnen og Havet, og herfra saae Kong Alberich en Aften et høist mærkeligt Syn. Langt ude paa det mørkeblaae Hav kom hvide Pletter frem, de steg og svandt som Maager, der dykke efter Fisk. Men lidt efter lidt bredte Maagerne deres Vinger ud, de voxede og tog Fart, de hævede deres krumme Halse iveiret, rovbegjærlige Skrig klang henover Bølgerne, og nu kunde han ikke længere tage feil — det var tyrkiske Galeier, som for fulde Seil nærmede sig Land, fulde af bevæbnede Mænd. Ja, selv om han endnu havde kunnet tvivle derom, vilde han ved at see ned mod Gennazzano have faaet den fulde Vished derom; thi her glimtede allerede Glædesblus rundt om i Byen, bevæbnede Skarer med Halvmaanen over den grønne Fane drog hylende gjennem Gaderne, og Glædesblussene vare de christne Kirker, som gik op i Luer tilligemed de Christne selv.

Kong Alberich var en tapper Mand, men dog bævede hans Hjerte, da han saae Galeierne lande og udspye Skarer af Saracener, der som en bred Malstrøm bugtede sig frem over Campagnens Sletter. Han havde otte Hundrede Riddere og Svende, og Subia raadede over lige saa Mange; men den næste Morgen før Daggry vilde Saracenerne fra Havet have forenet sig med dem i Landet, og kunde han vel stole paa hende, som for ikke mere end et halvt Aar siden havde sat Profeten og Koranen over Madonna og den hellige Skrift? Overmagten var knusende, Hjælpen fra Roma umulig; der var ikke Andet for, end at falde med Hæder midt i Barbarernes Klynger.

Just, som han overtænkte dette, traadte Subia op til ham, og aldrig havde denne underfulde Kvinde forekommet ham saa deilig, som i dette Dieblik. Paa Hovedet bar hun en gyldenblank Hjelm, hvis lyseblaae Fjedre flagrede for Vinden. En Fløiels Purpurkaabe med herlige Hermelinsbræmmer hang i bløde Folder ned fra hendes Skuldre, og under den glimrede et gyldent Brystharnisk i Aftensolens Gløb. Men langt mere end ved al denne ydre Pragt fængsledes Kong Alberich ved det begeistrede, overjordiske Udtryk, der straalede i hendes

Aasyn. De sorte Øine lynede, hendes brune Kinder brændte af Begeistring og Kamplyst, og med skjælvende Læber udbrød hun, idet hun greb om Korsfæstet paa sit Sværd: „Vi ville kjæmpe, Kong Alberich! Vi kunne døe, men aldrig overgive os."

„Ja," sagde Kongen mørk, „vi ville kjæmpe og falde; anden Lod gives der ikke."

„Nèi, Kong Alberich!" udraabte hun lidenskabelig og rev Sværdet fra sin Side. „Vi ville kjæmpe og leve, og vor Lod kan blive herlig endnu."

Ved disse Ord følte Kong Alberich en Glæde, som aabnedes Portene for ham til Salighedens Land. Han tog hende i sin Favn, saae dybt ind i hendes Øine og sagde: „Subia, elsker Du mig?"

Da skjælvede den modige Kvinde i Kongens Arme, og hun hviskede: „Alberich, gjør mig ikke svag! Forvandl mig ikke til en Kvinde nu, da jeg trænger til at være Mand. Lad os kjæmpe og seire. Madonna vil sende os Lønnen saaledes, som hun behager."

Da drog Kongen sin Arm tilbage, og hver gik til sine Mænd for at ordne Alt, og i Fællesskab at oppebie Fjenden.

Den næste Morgen laa Taagen tykt og tæt

henover Campagnen. Oppe fra Bjerget, hvor Subias Borg laa, kunde man Intet see, men en forvirret Larm af Stemmer, Klang af Vaaben, blandet med Hestenes Brinsken og Tubaernes Klang trængte sig som en Bisværms Summen op over Høiderne og forraadte, at Fjenden var i Anmarsch. Kong Alberich og Subia stod ved Foden af Jomfrutaarnet og stirrede ud gjennem Morgentaagen, og bag ved dem stod Høvdingerne med Alberichs Banner. Da dukkede Morgensolen som en blodrød Orange frem langt ude i Horisonten og farvede Morgentaagen med sit Skjær. En Luftning fra Havet gik indover Land, og Taagetæppet foldede sig sammen, rullede frem foran den og hævede sig derpaa iveiret som blegrøde, svævende Morgenskyer, hvoraf den største blev hængende lig et Slør om Capranicas Top, skjulende Jomfrutaarnet i sin Midte. Men snart svandt den ogsaa bort herfra, og nede paa Sletten viste der sig nu et Syn, som fyldte selv Alberichs modige Hjerte med Bæven. Ved Foden af de Høider, hvorpaa Gennazzano ligger, i Byen selv og langs Skovene over den, vrimlede det af saracenske Ryttere, hvis hvide Burnuser og krumme Sabler skinnede i Sollyset, medens de tilligemed Schah Ilams Fodfolk ordnede sig til Angreb. De kunde

vistnok være henved fem Tusinde, og den Styrke, hvorover Alberich og Subia tilsammen raadede, var neppe otte Hundrede Riddere med fire Hundrede Bueskytter og ligesaa mange Landseknægte. Alberich foreslog at lukke sig inde i Borgen for at forsvare denne, indtil der kom Undsætning fra Roma, og de fleste af hans erfarne Krigere deelte hans Mening. Men da traadte Subia, som hidtil Intet havde yttret, pludselig frem og sagde: „Ville I handle som Kvinder, da lukker Eder inde i Borgen; men vil I være Mænd, da lyt til en Kvinde, som ikke er ukjendt med, hvorledes Saracenerne kjæmpe, og hvad de frygte. Fordeler Eder ad mange Veie og i smaa Hobe i de skovgroede Kløfter, som beherske Bjergveien, der fører op til Capranica. Lader dernæst Saracenerne uhindrede drage forbi, men naar I have seet den sidste Rytter forsvinde, gjører da et pludseligt og kraftigt Anfald fra forskjellige Sider. Naar da Uorden og Forvirring har grebet deres Rækker, vil jeg tilligemed mine Mænd styrte mig over dem fra Høiderne, og vi ville kaste dem ned i Dalen og Floden saa let, som Efteraarsstormen hvirvler de visnede Blade derned. Borgerne i Gennazzano ville gribe til Vaaben, naar de see den flygtende Fjende, og med Madonnas Bistand

skal ikke Halvdelen naae deres Skibe igjen, naar Solen lægger sig til Hvile."

Planen var dristig og kunde let føre til Christenhærens fuldstændige Undergang, hvis de smaa, adsplittede Baghold ikke indgjød Saracenerne den Rædsel, som var nødvendig, og dog bifaldt selv de ældste Høvdinge hendes Raad, saa stolt og dristig forekom den unge Kvinde dem, medens hun talte. Alberich og hans Riddere drog da nedefter, medens Subia og hendes Mænd lagde sig i Baghold i de tætte Kastanieskove, som dengang beklædte Bjergenes øverste Top, og nu var det, som om Madonna selv vilde tage sine Børn i Beskyttelse. Morgentaagen, der alt havde lettet, sænkede sig igjen, og spændte sit graae, tætte Spindelvæv over Kløfter og Skove, Dale og Afgrunde, saa at Saracenernes Hær kun langsomt og med stort Besvær kunde rykke fremad.

Allerede havde dens Fortrav naaet næsten lige til Capranicas Porte, da man hørte et forfærdeligt Krampraab, forvirrede Skrig og modstridende Befalinger længere nede paa Bjerget. Det var Alberich og hans Riddere, der som en Staallavine var rullet midt ind i Saracenernes Flok, udbredende Død og Ødelæggelse til alle Sider. Taagen gjorde Ti af Een, og idet de christne Riddere fore ud af de mørke

Kløfter som jernklædte Bjergaander, styrtedes mangen Saracenerhøvding af Sadlen, inden han endnu havde tænkt paa at fælde sin Landse. Skræk og Forvirring gjennemfoer Rækkerne; hyllet i Taagen og ukjendt med Veie og Stier, antog Saracenerne deres egne Afdelinger for Fjender og kastede sig rasende over dem. Forgjæves søgte Schah Ilam at bringe Orden tilveie og at standse Forvirringen. En Piil ramte hans høire Skulder, ligesom han rev Profetens Fane ud af Hænderne paa den haardtsaarede Bannerfører, og nu vendte Kampen sig afgjort til Fordeel for de Christne. I det Samme hørte man mauriske Seirsraab og saracenske Signaler høiere oppe fra Bjerget. Schah Ilams Hjerte bævede af Henrykkelse, og rask sporede han og hans Mænd deres Gangere frem mod den forventede Undsætning. Det var ogsaa Saracenere, der kom, men det var Subia, som førte dem. Som en Stormvind foer de ned ad Bjerget, og Maurerdronningens Ord gik i Opfyldelse: det tørrede Løv hvirvles ikke hurtigere afsted af Efteraarsvinden, end hun kastede de brune Skarer foran sig ned mod Gennazzano. Her, hvor Taagen ikke længere laa, fik Saracenerne baade Undsætning og Mod. Kampen blev staaende og drog sig fra Gade til Gade, fra Huus til Huus, og, da

Borgerne kæmpede med, fra Stokværk til Stokværk. Saaledes skete det da, at Kirken S. Maria del buon' consiglio blev et Brændpunkt for Kampen, idet den flere Gange blev tagen af Saracenerne, og atter tagen tilbage af de christne Riddere. Her var Kampen hedest; dens Chor og Skib strømmede af Blod og dækkedes af slagne Venner og Fjender, og midt under Kampens frygtelige Rædsler tindrede Lysene fra Madonnas Alter og straalede hendes Billede — hun den Rene, den Ubesmittede, midt imellem vantro Hedninge, der havde besmittet deres Hjerter og Hænder værre end Jordens vildeste Dyr. Endelig kunde Schah Islam ikke holde Kirken længere. Med Krumsablen i den venstre Haand havde han kjæmpet som en saaret Tiger, og mangen en christen Ridder havde dyrt maattet bøde for hans Vaabenfærdighed og ustyrlige Mod. Nu, da han skummende af Raseri gav Befaling til at rømme Kirken, fæstede hans Øine sig med glødende Hævntørst paa det skjønne Madonnabillede, som Subia havde skjænket Kirken, og som urørt straalede i al sin Pragt paa det smykkede Alter.

„Fordømte Troldkvinde!" raabte han ude af sig selv, „Du Bolerske fra Nazareth, som gav Verden en Hund af en Horeunge til Afgud, tag nu

din Løn!" Og med disse Ord stødte han sin Krumsabel indtil Fæstet gjennem Madonnaens Hjerte. Da gik der et hvinende, skjærende Skrig gjennem den halvmørke Kirke. Blodet sprang og piplede frem af Billedet, som var det et Menneske, og hvor Blodperlerne faldt, voxede hvide Lilier frem, hvis Blomsterduft opfyldte Kirken. Schah Islam tumlede tilbage med stive, stirrende Blik, og medens Fraaden skummede om hans Mund, forsøgte han forgjæves at drage Sværdet tilbage — det havde vundet og krummet sig, som det endnu den Dag i Dag hænger i Kirken. Da gav han Slip; Skjoldet trillede ud af hans Haand, hans Lemmer rystede, han brast i en vanvittig skraldende Latter og krøb som en Hund henad Kirkegulvet, indtil han blev dræbt ved et Kølleslag af en af de fremtrængende Landsknægte. Med hans Fald kom der en stor Angst og Rædsel over de øvrige Saracenere. I vild Hast trængte de sig fra Kirken ud i Byen, og derfra i uordnet Flugt udover Campagnen. Men da saae man fra Høiderne et underligt Syn. Taagen fra Bjerget drog sig sammen til en sort, uveirsvanger Sky, som Mange paastod havde Lighed med en kronet Kvinde, der traadte paa en Halvmaane. Fra Skyen udgik Lyn i alle Retninger, Tordenen rullede og gav Gjenlyd

mellem Bjergene, og medens Saracenerne flygtede over Campagnen, drog Skyen bag dem, og dens Lyn spredte tifoldig Død og Ødelæggelse i deres Rækker.

I Udkanten af Byen stod Subia tilligemed sine Mænd og betragtede dette forunderlige Skuespil, der samtidig saaes af alle Byens Borgere. Da dundrede Hestenes Hove gjennem Byens Gader; det var Kong Alberich og hans Riddere, som vilde forfølge den slagne Fjende, og om muligt afskjære dem Tilbageveien til Skibene. Subia bønfaldt ham indstændig om at lade det være, idet hun mindede Kongen om, at Hævnen ene hører Herren til; men Alberich var ubønhørlig, og med et tungt Hjerte saae Subia ham og hans Riddere forsvinde gjennem Huulveien; thi det var, som om en Stemme tilhviskede hende, at hun saae ham for sidste Gang.

Om Aftenen, da Solen sank, var der ikke en Saracener tilbage. Subia havde draget Omsorg for de Saarede og Faldne, og nu sad hun ene paa et fremragende Fjeld, speidende ud over Egnen og ventende Kong Alberichs Tilbagekomst — men han kom ikke; Mørket kom istedetfor ham. Da afførte hun sig sin Hjelm og sin Rustning, slog en vid., mørk Kaabe omkring sig og bød en af sine Tjenere at

sadle den hurtigste af hendes Heste. Hun medtog hverken Væbner eller Følge, og heller ikke vilde det have hjulpet noget; ingen Hest i Gennazzano kunde maale sig med den, Subia red.

Veien udover Campagnen var ikke svær at finde, thi Lig laae ved Lig, og der, hvor man ikke kunde see dem, hørte man Ravnenes Vingeslag suse. Subia red langsomt videre, og hvo, som havde mødt hende, vilde have sagt, at hun red som i Drømme, og dog saae hun hvert Lig og hver falden Kjæmpe paa sin Vei, men Kongens var ikke derimellem. Hun red over Campagnens Dale og Høie, hun red over Aaer og Floder, hun red lige ud — frem mod det skinnende blinkende Hav, hvis Bølger vuggede sig i Maaneglandsen, som vare de flydende Sølv. Endelig laae den sidste Række Høie mellem Havet og hende; men endnu havde hun ikke seet en eneste saaret eller falden christen Ridder. Hendes Hest stod i eet Skum; den pustede og stønnede, og det trofaste Dyr steg kun langsomt op ad det steile Høidedrag, hvorfra hun vilde faae Udsigt til Strandbredden og Havet. Maanen var kommen op og den kastede en bred Lysstribe henover de evig vexlende Bølger, og langt ude i Horisonten glimtede den paa de flygtende Galeiers kridhvide Seil. Subia holdt Haanden for

Øiet og stirrede ud mod det Fjerne. Hvor var Kong Alberich og hans Mænd? Gik de som Fanger i den lyse Nat over det urolige Hav for at slagtes som Martyrer blandt hendes grusomme Landsmænd? En Skjælven greb hende, og fuld af Smerte søgte Blikket nedad mod Strandstokken under Klinten, hvor Dønningen i langsomme, eensformige Takter brød sig mod Land. Men hvilket frygteligt Syn traf her hendes Øie! Krumsabler og Stridsøxer, Staalbrynier og Burnusser, Christne og Saracenere laae Side om Side, som vare de kastede op af det graadige Hav, og Blodet farvede Sandet og Havskummet, hvergang Bølgerne brød sig ind imod Kysten. Her havde Saracenernes sidste fortvivlede Kamp staaet, her havde de værget sig, som Ulven værger sig, naar den finder sin Hule stoppet, og her fandt Subia Kong Alberich. Mellem Dynger af Lig, halv begraven under styrtede Heste og forhuggede Rustninger, laa den stærke Kriger med Haanden trykket mod sit Bryst, som vilde han udrive den Landseodd, der havde gjennemboret det. Subia kjendte ham i det blege Maanelys, og hun kastede sig ned ved hans Side, omfavnede ham og kyssede den blege Mund; men Kong Alberich var død, og ingen af hans Mænd øinedes i Nærheden. Da tog Su-

dia Vand fra Havet, vadskede det størknede Blod af Kongens Bryst, toede hans Hænder og Ansigt, og satte sig saa maalløs af Smerte ved sin Elskedes Side. Hun stirrede ud over Havet, og det forekom hende, som var Bølgernes mumlende, vuggende Sang Vigilien, der læstes over den Døde. Hun knælede ned, bad brændende og andægtig for hans Sjæls Frelse, og alt som hun bad, svævede Blikket ud over det store, urolige Hav, hvor de enkelte Bølger kom og forsvandt, som Menneskene paa Jorden. Men for hver Bølge, der brødes og gik til Grunde mod Kysten, lysnede det op og blinkede det i Sandet, som var det Bølgens Sjæl, der skiltes fra den og stræbte opad mod Lyset. Og Bølgetoppene i Maanestriben, som dukkede op og dukkede ned, syntes hende at blive til lysende Børneansigter, der sang en stille, al Smerte dæmpende Sang, som gjød en salig Fred i hendes Hjerte. Men yderst ude, hvor Maanestriben tilsyneladende endte, saae hun endnu et af de hvide skinnende Seil, og hun bad om Naade og Tilgivelse for dem, som havde overfaldet hendes Landsmænd og dræbt det Kjæreste, hun eiede paa Jorden. Men da hun hævede Hovedet efter denne Bøn, undrede hun sig saare; thi Seilet var blevet større og mere skinnende, og da hun ret betragtede det, saae hun, at

det var en Mand i hvide Klæder, og han vandrede henad Maanestriben, som var den en Bro, der førte mod Land. Men denne Gang kjendte Subia Synet, og hun strakte begge Hænder ud imod det og udbrød: „Herre og Mester, tag mig til Dig!"

Men Skikkelsen hævede Haanden iveiret og sagde: „Ingen tages, før hans Tid er omme. Drag tilbage til Gennazzano, og vent mig, indtil jeg kommer!"

Da tog Subia sin prægtige Kaabe og lagde den over Kongens Lig. Saa steg hun tilhest og red Fod for Fod tilbage over den blodige Valplads. Men fra den Dag af var Kong Alberich og Alt, hvad der hørte ham til, dødt for hendes Hjerte. Hun skiftede Borg og Fæste mellem sine Mænd og beholdt kun saameget tilbage, at hun kunde stifte det Kloster, hvori hun endte sine Dage. Der tilbragte hun Tiden i Bøn og Andagt, indtil hendes Tid var omme, og Forløseren kaldte hende til sig. Men om det Kloster, hun havde stiftet, reiste der sig lidt efter lidt en lille By, som senere voxede og blev stor. Og endnu den Dag i Dag hedder Byen Subiaco, fordi Subia var den, der gav den første Spire til dens Liv."

Her taug Adele og saae op med dette forun-

derlig blide, melankolske Blik, som jeg ikke kan beskrive Dig, men som er hende saa eiendommeligt. Der blev en almindelig Taushed rundt om i Stuen, som endelig afbrødes af vor gamle snaksomme Værtinde, der paa sin sædvanlige godmodige Maade kredentsede os Vinen, idet hun sagde: „Drik kun, drik! Det er det Samme med hvad den koster!“ Jeg tog et Glas og rakte det til Adele; men hun gjorde en afværgende Bevægelse med Haanden, og nu først saae jeg, at hendes store, deilige Øine stod fulde af et Taarevæld, som truede med at strømme over. Otto bemærkede det ikke; han greb sit Glas, svingede det henimod hende og sagde meget paa urette Sted: „Naa, Adele! Vil Du være lige saa taalmodig som den skjønne Subia, der gik i Kloster for at sørge over sin dræbte Elsker, eller vil Du være saa fornuftig at løbe Din Vei, naar Prioren kommer med Saxen for at klippe dine deilige Haarfletninger af?“

Det gav et Ryk i den unge Pige. Jeg saae tydelig, at hun skjælvede fra Isse og til Fod, og med en uvilkaarlig Bevægelse førte hun Haanden op imod Sølvpilen i Nakkehaaret, som for at forvisse sig om, at det sad der endnu.

Anna Maria smaalo og sagde: „Adele vil

faae det godt derinde. Det er et rigt Kloster og et godt Kloster. Alle Nonnerne der blive fede som Duer, naar de have været der et halvt Aar. De kunne spise saa meget de ville, det koster lige meget."

Her faldt Vittoria ned af Huggeblokken og saae sig om med forvildede Blikke, men med et ubeskrivelig saligt Smiil. Adele rullede sin Strikkestrømpe sammen og sagde med kvalt Stemme, men dog fast og bestemt: „Jeg gaaer aldrig i Kloster, mamma!"

„Aldrig i Kloster!" gjentog Anna Maria og fæstede sine Øine truende paa den unge Pige. „Aldrig i Kloster? Hvad er det for Snak, om jeg maa spørge? Hvem, troer Du, ægter en fattig Tøs som Dig? Vil Du nægte at give Din Fader en Haandsrækning, saa han kan betale sin Huusleie og blive et skikkeligt Menneske? Og dine smaa Brødre, Dodo og Luigi, skulle de løbe om paa Landeveien, istedetfor at komme til Rom og lære Studeringer? Ikke i Kloster! Har man hørt Mage?"

„Jeg gaaer ikke i Kloster!" gjentog Adele bestemt og reiste sig op.

„Bravo, benissime!" udraabte Kontoristaen og snappede Mandolinen ned fra Væggen. „Gid alle alle unge Piger talte som Adele! Stærke i Villie —"

„— Og svage i Livet!" afbrød Signor Carnevale, som i dette Øieblik kom tilsyne i sin Dør, iført en Nathabit, der næsten var lige saa fantastisk, som hans Uniform. „Fanden ivold med Præsterne, med Gubernatoren og Kancellieren! Gid Pokker tage den skeløiede Pater Eusebio, som faaer de unge Piger til at skrifte mere, end Dyden tør høre; men leve Vinen og Kjærligheden og hver en Pige, som veed, hvorfor Mændene ere skabte!"

Med disse Ord tømte Signor Carnevale først sit eget og derpaa Kontoristaens Glas, og skjelede saa paa en høist underfundig Maade hen til Marietta, der slog en Skoggerlatter op og erklærede, at han var gal.

„Lad os nu faae en Sang!" raabte Signor Carnevale og slog ud med Haanden, saa Kvasten paa hans Nathue slog ud med det Samme. „Stem Mandolinen, Signor Carlo, og lad os faae den, som De sang forleden Dag nede i Vignen. Den vil glæde den ærværdige Kancelliere paa sit eensomme Leie og maaskee faae ham til at stikke sit Hoved op gjennem Kjelderlemmen.

„Nei, ikke den, Signor Carnevale," sagde Kontoristaen og sendte Adele et smægtende Blik. „Skjenk

mig et Glas Viin, Marietta, og jeg skal synge en, som jeg digtede igaar; den passer bedre."

Marietta sprang til og fyldte Glasset for den unge smukke Mand, idet hun behændig undgik et Favntag, som Signor Carnevale havde tiltænkt hende men som nu kostede ham den Ubehagelighed ikke at faae sit Glas fyldt.

Kontoristaen satte Plekteret paa sin Finger, præluderede med nogle lokkende Løb og Triller, og sang derpaa særlig henvendt til Adele:

„Den unge Nonne stirrer fra Cellens trange Buur,
— Smaaskyerne drive for Vinden —
Hun følger Svalens Flugt over Klosterhavens Muur,
Og Solstraalens Spil gjennem Linden.

Hun følger Svalens Flugt over Klosterhavens Træer,
— Smaaskyerne drive for Vinden —
Maaskee den bygger Rede hos ham, hun havde kjær,
Og Solstraalen lyser i Linden.

Men alt som Fuglen svinder i Luftens klare Hav,
Hvor Skyerne drive for Vinden,
Hun tænker: Nu flyver den maaskee til hans Grav,
Og Solstraalen slukkes i Linden.

Ja, Fugl tør bygge Rede og Træet sætte Frugt,
Og Skyerne drive for Vinden,
Men Nonnen skal aves under Klosterlivets Tugt
Og blegne som Straalerne i Linden.

Den sødeste Attraa med den høieste Begjær
Skal spredes som Skyerne for Vinden.
Hver Tanke, hvert Minde om ham, hun havde kjær,
Skal falme som Bladene paa Linden.

Og saadan skal hun sidde Aar ud og Aar ind,
Mens Dagene skifte som Vinden,
Til Døden engang kysser den blegnende Kind,
Og reder hende Seng under Linden.

Og Nonnen seer veemodigt langt ud i Aftenens Stund
— Skyroserne splittes af Vinden —
Der staaer et bittert Smiil om den bævende Mund,
Og tungt gaaer der et Suk gjennem Linden."

Den unge Mand lod Mandolinen synke og kastede et smerteligt Blik til Adele; men der kom intet Gjensvar fra hende, Øielaagene vare lukkede, tunge Taarer trængte sig frem og hang som klare Dugdraaber i de fløielssorte Øiehaar. Kontoristaen lagde Mandolinen fra sig med et Suk, dybere og mere betydningsfuldt end den bløde Melodi med dens klagende Ord. Da reiste Adele sig op og kastede sig hulkende om Halsen paa den gamle Anna Maria, som pludselig gav sig til at skjælde ud paa Præster, Munke og Nonner, ved hvilken sjeldne Leilighed hun ivrig understøttedes af Signor Carnevale, hvis daarlige Vittigheder jeg ikke skal gjentage. I det Samme bankede det paa Døren — tre korte,

bestemte, afmaalte Slag, og Adele foer ud paa Gulvet med et Skrig, som var hun blevet bidt af en Tarantel. Vi studsede Alle, og Signor Carnevales Ansigt antog et mindre determineret Udtryk — en Revolutionsmands Hoved sidder jo altid løst. Under alt dette var der imidlertid Ingen, som lukkede op, og først da det bankede paany, tillod Apothekeren sig den svage Bemærkning, „at dette var meget mærkværdigt.“ Dog mest mærkværdig forekom Adele mig at være. Hun blev snart rød, snart bleg og gjorde en Bevægelse, som vilde hun flygte ud af Stuen; men pludselig foer hun hen til Døren, løftede den svære Jernstang fra, aabnede trods Anna Marias Indsigelser Skodderne, og raabte ud i Nattens Mørke: »Chi è?« »Amici!« svarede en dyb Stemme udenfor. »Avanti!« *) svarede Adele, men denne Gang var hendes Stemme saa svag, at hun neppe kunde faae Ordene frem.

Vi hørte faste Trin udenfor paa den høie Steentrappe. Signor Carnevale saae mere end ulykkelig ud, medens han med Lyset i Haanden samlede

*) Hvem der? — Venner! — Kom ind! — Er det sædvanlige Feltraab selv om Dagen; det giver en god Kommentar til Retssikkerheden.

sin temmelig fantastiske Natdragt omkring sig, og det var heller ingen Spøg. At blive arresteret i Nathue og Slobrok, hvor ydmygende maatte det ikke være for en Mand med Signor Carnevales Stolthedsfølelse! Og hvis det nu var Røvere? Han, som havde dannet Byens Municipalgarde, øvet den i Vaaben, og hærdet den til krigerisk Bedrift, han skulde tages i Underbuxer? Frygtelige Tanke!

Det virkede derfor meget beroligende paa os Alle med Undtagelse af den stakkels Apotheker, da vi saae en høi Skikkelse træde ind indhyllet i en Uniformskappe, og bærende den store trekantede Hat med de brede Guldgaloner og den pavelige Kokarde, en majestætisk og ærefrygtindgydende Hat, som jeg aldrig havde seet paa noget andet Hoved end Gubernatorens, og det undertiden løst nok.

»Il gubernatore!« udbrød den gamle Anna Maria og neiede næsten lige til Jorden.

»Il gubernatore!« sekunderede Kontoristaen og bukkede ydmygt for den Indtrædende.

»Il gu-ber-na-tore!« stammede Signor Carnevale yderlig besippet, og klemte Slobrokken fastere mellem Knæene med hele den onde Samvittigheds urolige Angst.

Gubernatoren traadte langsomt ind i Stuen, idet

han kastede et inkvirerende Blik rundt om sig. Det var mig paafaldende, at han holdt Kappefligen næsten heelt op under Dinene, og at han ligesom var i Tvivl om, hvem han skulde tiltale; men jeg antog ham for drukken som sædvanlig. Længst dvælede hans Blik paa Adele, som i yndig Forvirring søgte at dække den Tilstand, hvori hendes sorte Kjole befandt sig; men pludselig vendte han sig om og stirrede saa fast paa den ulykkelige Apotheker, at denne tog Nathuen af og med en ærbødig Haandbevægelse pegede paa Døren til sit Værelse, medens Otto paa Dansk bemærkede, at han nok helst vilde tage sine Prygl i Eenrum.

Neppe havde Døren lukket sig bag ved dem, før en Strøm af sagte hviskende Spørgsmaal krydsede sig fra alle Kanter af Stuen. Anna Maria beklagede, at hun nogensinde havde leiet sine Værelser ud til en saadan Statsforbryder og Atheist, Vittoria foreslog at vække Kancellieren, Kontoristaen spaaede tre Maaneders Fængsel, men Marietta var den Fornuftigste. Hun lagde Øret mod Døren, og lurede med et Udtryk af Nysgjerrighed og Angst, som fik Vittoria til at gjøre den skumle Bemærkning, at hun vist havde Lyst til at følge Signor Carnevale, naar han skulde i Fængsel.

Efter en fem Minuters Samtale, hvorunder Marietta flere Gange hviskende beklagede, at hun Intet kunde høre, gik Døren atter op, og Gubernatoren traadte ud, fulgt af Apothekeren, der stadig havde Nathuen i Haanden. Men der var paa Signor Carnevales Ansigt et saadant Smiil af skadefro Glæde, og hans guulgraae Øine spillede med et saadant Udtryk af mættet Ondskab, at det Mefistofeliske hos ham næsten blev uhyggeligt. Gubernatoren gik usædvanlig sikkert paa Benene, og idet han naaede Døren, gjorde han med Haanden en hilsende Bevægelse, hvorved Kappen et Øieblik gled bort fra hans Ansigt. Du veed, jeg er nærsynet, bedste Top; men det slog mig dog, at jeg ikke kunde see den røde Næse, som pleier at lyse selv i Mørke. Lige i det Samme følte jeg Noget falde tungt over mod min Skulder; det var Adele, som fik Ondt, og medens vi hver for sig foer i forskjellige Retninger for at hente Vand og Oplivningsmidler til den dødblege Pige, forsvandt Gubernatoren ned ad Trappen. Lidt efter hørte jeg Hovslagene af en Hest, som i rask Galop sprængte hen ad Veien, hvor Lyden tabte sig i det Fjerne.

Hermed troede jeg Aftenens Eventyr endt, men nu skal jeg fortælle Dig, kjære Funtus, hvad Ende det

tog. Jeg stod i Begreb med at gaae tilsengs, da jeg pludselig hørte et skrækkeligt Spektakel paa Gaden, blandet med høie for mig uforstaaelige Raab, som snart efterfulgtes af en Trommehvirvel og en voldsom Dundren paa vor Port. Da vi jo leve i en bestandig Frygt for, at noget Usædvanligt skal hænde, kastede jeg i en Hast Klæderne om mig og ilede ud i Kjøkkenet, hvor Ilden endnu brændte mat og døsig, oplysende Alt med et ubestemt Skjær. Her samledes i en Fart Familiens Medlemmer, rigtignok i Dragter, som vare endnu mere negligerede end Signor Carnevales, og medens Skrigene, Forvirringen og Trommehvirvlerne stadig tiltog, hørte vi tydelig disse Raab: „Gubernatoren er fanget! Gubernatoren er spærret inde! Hvor er Kancellieren? Kald paa Kancellieren!"

Havde man nu raabt: „Brand!" „Røvere!" eller noget Lignende, kunde man endda have forstaaet det; men at Gubernatoren, den samme Gubernatore, som vi nylig havde seet gaae ud ad vor Dør, var spærret inde og sat i Fængsel, det forekom os Alle saa urimeligt, at vi vare meget villige til at følge Signor Carnevales Raad, at gaae i Seng og lade det drukne Pak skraale, saameget det vilde. Da hørte vi en ny Trommehvirvel og Kon-

toristaens Stemme, som raabte lige ved Døren: „Kald paa Kancellieren! Gubernatoren sidder paa Slottet og kan ikke komme ud! Gubernatoren er fanget af Røverne! Til Hjælp, til Vaaben! Til Hjælp, til Vaaben! Kald paa Kancellieren!“

Kancelliere Felice maatte imidlertid have kaldt paa sig selv; thi inden Adele, som var den sødeste, forvirrede og mest undseelige lille Skabning af Verden, kunde komme ud af at faae sin Kjole hægtet og Kjælderlemmen aabnet, hørte vi hans tunge Skridt og hæse Stemme nede i Dybet, hvoraf han snart dukkede op som en Drage fra Tartarus. Regnskabsvæsenet og de dertil hørende Forretninger syntes imidlertid at have taget stærkt paa ham; thi ikke alene sad Hatten temmelig meget bagud, men hans Stemme var bleven ligesaa tyk som hans Stok, og uagtet han med høitidelig Værdighed støttede sig fast til denne med Lygten i den anden Haand, var de i hans Bevægelser noget vist Seilende og Buggende, saa at han lignede en gammel Gallonsfigur med Lanterne paa den Styrbords Boug.

„Dio mio, cancelliere Felice! Gubernatoren er fangen og sidder paa Slottet!“ raabte den gamle Anna Maria og vred sine Hænder.

Men Kancellieren stod stiv som en Pind og

støttede sig til Stokken. Kun aabnede han sine sløve, taagede Øine med et Udtryk af stupid Forbauselse og satte Lygten lige i Ansigtet paa Anna Maria, som vilde han see, hvor den Snak kom fra.

„Gubernatoren er fangen og spærret inde paa Slottet," brølte Signor Carnevale i Øret paa ham fra den modsatte Side.

„Naa saa det er han," sagde Kancellieren med lallende Stemme og et venligt Smiil. „Slottet er fanget og sidder paa Gubernatoren! Meget vel, for mig gjerne! " Og Kancellieren vedblev at gjentage sit „meget vel" den ene Gang efter den anden, medens han svingede sin tykke Knippel frem og tilbage som en Perpendikel, og dybsindig stirrede ned i Gulvet.

„De maa hjælpe Gubernatoren, De har jo Nøglerne!" brølede Signor Carnevale igjen.

„Nøglerne til Gubernatoren?" lallede Kancellieren. „Ja prøv at dirke ham op! Han er et gammelt Skab; men jeg kjender hans Bagklædning. Jeg kjender hans Bagklædning, den har en Revne."

Efter at have udtalt disse meget gaadefulde Ord, tog Kancellieren Stokken op under Armen, aabnede Døren paa Lygten og pustede meget betænksomt Lyset ud.

„Kald paa Kancellieren!“ lød det atter udenfor. „Gubernatoren kan ikke komme ud.“

Det var som om disse Ord, der raabtes med Stentorstemme øvede en magisk Indvirkning paa Signor Felice; thi han samlede sig pludselig sammen og svinglede hurtigere, end Nogen af os kunde formode, henimod Døren, som han aabnede, hvorpaa han kastede et lurende Blik til Folkehoben, der begyndte at trænge op ad Trappen.

„Skynd Dem og kom!“ raabte Kontoristaen og greb ham ved Armen. „De maa lukke Gubernatoren ud.“

„Hvad maa jeg!“ vrissede Kancellieren, øiensynlig irriteret ved Kontoristaens befalende Tone. „Maa jeg lukke ham ud? Sikke noget Sludder Han kan jo lukke sig selv ud.“

„Men han er jo fangen paa Slottet!“ skreg Signor Carnevale og ruskede i ham, „Røverne have taget Nøglerne med.“

„Naa, saa det har de?“ sagde Kancellieren og slog pludselig paa en ubegribelig Maade Hjul med Stokken uden at falde. „Røverne have sat Gubernatoren fast og taget Nøglerne. Meget fornuftigt af dem, meget fornuftigt. Han sidder fast, meget vel.“

„Men for Pokker, saa kom da og luk ham op," brølede Kontoristaen og tog ham under Armen.

„Lukke op?" mumlede Kancellieren og langede med Stokken ud efter den unge Mand, der behændig veg tilside. „Lukke op for Gubernatoren? Hi, hi, hi, nei jeg er en gammel Ræv. Lad ham sidde, hvor han sidder; han behøver ikke at komme ud til de andre Røvere, der er nok i Forveien."

„Men det er jo Gubernatoren," hviskede Signor Carnevale og puffede ham i Siden.

„Ja det er Gubernatoren, det er Gubernatoren!" vrængede Kancellieren, idet han vendte sig mod Apothekeren. „Troer De ikke, jeg kjender Gubernatoren og veed, hvad for en Kjeltring han er? Har De seet ham saadan i Kortene, som jeg, hvad? Du troer maaskee, jeg er fuld, hvad Plastersmører? Det er jeg ogsaa, men jeg snyder ikke Municipiet, uden naar jeg er ædru. Han er en Kjeltring, seer I, som fører dobbelt Regnskab. Han er en Spidsbub og Ærkegavtyv, som snyder en stakkels gammel Kancelliere! Ham skulde jeg lukke op? Nei, aldrig i Verden! Lad ham sidde til imorgen, eller til Dommedag, hvis han vil. Hi, hi, hi! Han er sat i Fængsel! Meget vel, meget vel, lad ham sidde!"

Her vare gode Raad dyre. Saavel Signor Carnevale som Kontoristaen forsøgte endnu et Par Gange at forklare Kancellieren, hvad der egenlig var i Veien, men da denne den ene Gang erklærede Kontoristaen, at han var en drukken Hund, og derpaa gav sig til at brøle Garibaldihymnen og slog Lygten i Hovedet paa Trommeslageren, fandt man det rigtigst at ledsage ham tilbage til Dybet, hvortil han i høi Grad viste sig villig. Apothekeren, Kontoristaen og jeg begav os derpaa op til Slottet, i hvis eensomme Gaard vi traf nogle Gendarmer i ivrig Konversation med Gubernatoren, som brølede ud ad et Vindue i fjerde Etage. Kontoristaen gik da op og meldte, at Kancellieren var upasselig, og at Nøglerne vare forlagte, hvilket kun havde tilfølge, at Gubernatoren sparkede Resten af Ruderne ud og under en Række af Forbandelser forsvandt fra Vinduet. Af Gendarmerne fik vi kun den Forklaring, at Gubernatoren var gaaet over til Fangen omtrent Klokken Elleve, og at han havde forladt Fængslet lidt før Tolv. Hvorledes han nu var kommen ind igjen, vidste de ikke, men lod et Par Ord falde om, at Gubernatoren vist maatte have været meget upasselig den Aften. Slutteren havde man fundet med en Knevl i Munden og et Reb om

Halsen; han var halv død, og hans Nøgleknippe borte. Den dristige Fange var saaledes undsluppet, efter at have pudset Signor Carnevale for halvtredsindstyve Scudi. Apothekeren syntes ikke meget ulykkelig over at være kommet af med disse Penge og forsikkrede mig gjentagende Gange om sin fuldkomne Uskyldighed. Han havde talt med Fangen og leveret ham Pengene i Mørke, idet han ligesom alle os Andre havde taget ham for Gubernatoren, hvem han fuldkommen lignede, og som han oftere havde forstrakt med Laan. Jeg troer imidlertid ikke min gode Apotheker. Der er Noget under hele denne Historie, som jeg ikke kan komme efter, og som han ikke vil ud med. Da Adele var kommen sig efter sin Besvimelse, havde han en lang Samtale med hende paa sit Værelse, og hun kom forgrædt og hulkende ud. Da jeg undrede mig over, at hun pludselig var bleven upasselig, omgik han mit Spørgsmaal, idet han svarede: „Hvem, troer De, vil være mest upasselig imorgen, enten Gubernatoren, som har gjort Skandale for den hele By, eller Kancellieren, som kun har gjort det for den halve?"

„Det veed jeg ikke," svarede jeg.

„Ja, jeg heller ikke," sagde han og tændte sig en Cigar; men i den Maade, hvorpaa han pustede

Røgen fra sig, sagde han tydelig: „Jeg veed meget godt, hvorledes Adele har det; jeg veed ogsaa, hvem Fangen er, men jeg siger det ikke. Jeg er en fiin Politiker, en stor Mand; jeg har baade Gubernatoren og Kancellieren i min Lomme."

Hermed, kjære Søren, maa Du lade Dig nøie for idag. Jeg haaber, at Du ikke vil ærgre Dig over, hvad dette tykke Brev vil koste Dig i Porto. Du vil til Vederlag have faaet et dybere Indblik i Helgenlæren, Mirakeltroen og Maaden, hvorpaa Politimyndigheden udøves i den hellige Stat. Leilighedsviis skal jeg kun tilføie, at Marietta imorges fortalte mig, at Dødsdommen over de fangne Røvere alt var fældet og sendt til Rom for at bekræftes af Paven. Ogsaa her har man et snildt Exempel paa, hvorledes man i den katholske Verden hjælper sig ud af de smaa Kollisioner, som Christi Statholderskab og den verdslige Magt uundgaaelig medføre. Paven kan som Christi Statholder ikke afsige nogen Dødsdom, ja ikke engang bekræfte den. Dommen sendes derfor tilsyneladende ulæst tilbage fra Vatikanet. Er den da omvundet med et hvidt Baand, betyder det Naade, bærer den derimod et rødt, fuldbyrdes Dommen med blodig Strenghed. Marietta haaber nu ganske vist paa det røde, og

glæder sig umaadelig til „Festen", som hun kalder det. Virkelig saae jeg imorges nogle Artillerister komme kjørende med tre sorte Vogne, som man sagde indeholdt Guillotinen. Jeg haaber imidlertid, at dette blodige Skuespil ikke kommer istand, og at man, som i Neapel, nøies med at skyde dem tidlig om Morgenen. Men, hvorledes det nu gaaer, skal Du snart igjen høre fra

Din hengivne osv.

Gennazzano, den 23de Juni 1863.

Kjære Funtus!

Vi have nu en ulidelig Hede. Sommersolen stiger hver Dag høiere og høiere, Skyggerne trække sig ind i Krogene, og naar man om Formiddagen spadserer ad de kridhvide Bjergveie, ligger Campagnen som et uhyre lyseguult Straatæppe, svedent og brændt af Solen. Jorden slaaer Revner, Bjergkilderne have standset deres Løb, det lille Aaleie ved Foden af Byen ligger tørt med Millioner af døde Muslinger, og Sommerfuglene, som før i tætte Skarer drak af hver fugtig lille Plet paa Klippernes Sider, ere gaaede samme Vei; jeg kan ikke øine en

eneste mere paa sin flagrende Flugt. Til Gjengjæld knalde og tromme Cicaderne oppe i Træerne, saa at man ikke kan høre Ørelyd. Græshoppernes og Jordfaarekyllingens skingrende Triller gjenlyde overalt fra Dal og fra Vigne, og rundt om i det tørre Græs myldrer det af Spøgelser, disse forunderlige Insekter, der ganske see ud, som om det tørre Græsstraa havde faaet Been og nu spadserede afsted for at søge sig friskere Opholdssteder. Alle Blomster, alle grønne Planter ere svedne bort. Olivenlundene krølle deres kjedelige graae Blade, og selv Maisen begynder at gulnes; kun Druerne have et rigtig lysegrønt Løv, og under dette seer man de tunge Klaser begynde at hvælve sig — hvem der blot kunde holde ud, til de blive modne! Men det er ingen let Sag; thi jeg kan forsikkre Dig om, at det slet ingen Fornøielse er at træde sin egen Skygge paa Skuldrene, Bakke op og Bakke ned, navnlig naar Siroccoen blæser. Heller ikke kan man holde nogen rolig Siesta i Huset, thi foruden Fluer har Varmen udklækket en saa utrolig Masse af sorte Springfyre, at Alverdens Insektpulver Intet forslaaer derimod. De drukne sig i Blækhuset og spidde sig paa min Pen, naar jeg skriver; de springe Otto i Øinene, naar han maler, og sætte sig som Skjøn-

hedspletter i Ansigtet paa hans Figurer; de røve vor Søvn om Natten og vor Taalmodighed om Dagen — kort sagt, de ere Plageaander, over hvis Liv og Bestemmelse Otto og jeg har anstillet de mest dybgaaende Reflexioner.

Af disse blev jeg forleden Dag udreven ved dit elskværdige Brev, som paa een Gang tryllede hele den milde danske Sommer frem for mit Syn. Som sædvanlig begav jeg mig op til den forladte Eremitgrotte for i al Magelighed at nyde din Epistel. Jeg nægter ikke, at jeg blev lidt overrasket ved at see, at den gamle Hule havde faaet en ny Dør med et sort Kors, som i Pestens Tid; men endnu mere overrasket blev jeg, da denne Dør aabnede sig, og der for mit Syn viste sig en fuldstændig, ærværdig Eremit, saa god som hvilkensomhelst af dem, der nogensinde havde paraderet i en Roman eller paa et Theater. Naturligviis havde han et langt, graat Skjæg, det har jo Eremiterne altid; endvidere havde han paa Hovedet en af disse store, bredt nedfaldende Hatte med Jacobsmuslinger istedetfor Baand, i Haanden holdt han en afbarket Pilegrimsstav, og den side, brune Kutte, der sammenholdtes af en simpel Snor med Krucifix, faldt i brede folderige Læg omkring en høi og kraftig Skikkelse, som snarere

syntes skabt for de pavelige Dragoner end for at tjene Kirken. Hans Ansigt var ædelt og smukt, men solbrændt og veirslagent, som havde han vandret en lang Vei, hvad han vel ogsaa har, siden han siges at være kommen fra Loretto. Hans Blik var klart og roligt, hans Udtryk blidt og vindende; men det slog mig, at han trods sin Alder havde bevaret saa friske, ungdommelige Træk, og at hans Haar endnu var mørkt og lokket.

Jeg beskriver Dig denne Figur saa omstændelig, deels fordi jeg gaaer paa Jagt efter gode Modeller til Otto, deels fordi han her paa Egnen har erhvervet sig et Ry for Hellighed og gode Gjerninger, som er aldeles mærkværdigt. Han kom en Aften til Gennazzano for omtrent en fjorten Dage siden, nærmest, sagde Anna Maria, for at bestille Herberge til elleve andre Pilegrimme, der alle komme fra Loretto, hvor de have tilbedt det hellige Huus, medens de nu agte sig til Rom for at tilbede den hellige Stol. At de ikke kan lade en saadan Raritet som Madonna del buon' consiglio gaae upaaagtet forbi, er en Selvfølge, og man fortæller her i Byen, at de tolv Pilegrimme, hvoraf den Ene skal være helligere end den Anden, ville foranstalte en særegen Procession til hendes Ære; derpaa ville de gaae til Rom til Pe-

tersfesten for end yderligere at forøge deres Glorie. Vort ringe Hus havde det første Besøg af denne hellige Vandrer, og det var mærkværdigt at see al den Forstyrrelse, han afstedkom. Signor Carnevale satte et Ansigt op som Djævelen, da han faldt i Vievandskarret, og forsvandt skyndsomst i sit Kammer. Adele blev syg og maatte lægge sig. Kancellieren blev tre Gange saa human som ellers, og den gamle Anna Maria brasede saaledes op for ham, at vi nær ingen Aftensmad havde faaet, medens Marietta in gloriam domini undlod at kysse Thomaso, mens hun vimsede om ude i Kjøkkenet. Kun Vittoria hævdede uvægerligt sin Stilling paa Huggeblokken, hvor hun med mikroskopisk Nøiagtighed skeletterede et Andeskrog, som kom tilbage fra Eremiten i haabløs Tilstand. Derhos var hun den Eneste, som drog hans Hellighed i Tvivl, medens vi Andre vare saa overbeviste derom, at Nino ligeledes in gloriam domini maatte rømme sit Soveværelse, for at Eremiten kunde faae den bedste Seng, som fandtes i Huset. Kun Otto var fanatisk protestantisk, og undrede sig over, at han ikke raabte med Muslinger. Den næste Dag blev han installeret i Klosteret S. Eustachio, og nu begynte Rygtet at faae travlt med ham. I en lille Bjergby, som vor, kan der ikke

komme en Kat gaaende, uden at man veed, hvorfra den kommer, og hvor den gaaer hen, og om den hellige Eremit vidste man snart meget mere. Min Ven Postkassen, der in paranthesi sagt, er nær ved at gjøre mig gal, og som hver Dag har løbet mig paa Døren for at sluge dine Frimærker, meddeelte mig øieblikkelig under en Strøm af Ord, at Fra Severino var saa hellig, at han kunde gjøre Mirakler. Han havde helbredet utallige Syge med nogle smaa, sorte Kugler, som han gjemte i et Relikvieskrin fra Jerusalem; han havde givet Almisse efter en Maalestok, hvortil Klostret slet ikke var vant, og forleden Middag, da han var hensunken i Bøn og Betragtning i sin eensomme Celle, havde der høit oppe paa Himlen viist sig et lille Punkt, som derpaa havde forvandlet sig til en hvid Due, der tre Gange havde kredset om Klostrets Tag uden at sætte sig. Men neppe havde Fra Severino fløitet, før Duen havde sat sig paa hans Haand og ganske roligt ladet sig fodre med Lindser. Over dette Jertegn vare alle Brødre saa betagne, at Prioren, den ærværdige Pater Ruli, havde tilbudt ham en Plads som Æresmunk i Klostret, med Ret til at være fri for de Bodsøvelser, som de Andre paalagde sig for deres Synders Skyld; men Fra Severino har kun udbedt

sig den ringe Eremitbolig, som han nu beboer, istandsat, og her opholder han sig tilligemed Duen, der noget nær bliver anseet for ligesaa hellig som han selv. Iøvrigt er det sandt, at han har gjort nogle ret heldige Kure her i Egnen, især paa Feberpatienter, og at han giver Almisse med en Rundhaandethed, som viser, at Eremiterne i Italien ikke kunne være fattige. Een god Gjerning har han virkelig gjort, og jeg er ham meget taknemlig derfor. Han har fortrængt Pater Eusebio som Adeles Skriftefader, og hun vandrer nu hver Dag op til Eremitboligen for at blive underviist af ham. Det er mærkeligt at see, hvilken Forandring dette har bevirket i hendes Væsen. Hun, som før var frygtsom, sky og ofte ulykkelig, naar det gjaldt om at vandre op til den blege Præst med det skinhellige Væsen og det hæslige Sideblik, hun er nu fortrøstningsfuld og glad, ja der er kommen en Farve paa hendes Kinder og en Glands i hendes Blik, som gjør hende dobbelt henrivende og yndefuld. Selv Kancellieren synes at have en stor Respekt for Pilegrimmen fra Loretto, og hans Opførsel mod Adele har i mange Henseender forbedret sig. Hun sover ikke længere i den hæslige Kjelder hos den fordrukne Fader, men oppe i en anden Etage hos den gamle

Anna Maria, der har givet hende et lyst og hyggeligt lille Kammer. Selv Klostret fylder hende ikke længere med den Gru som før, og taler man til hende om det, leer hun og svarer med uforligneligt Skjelmeri: „Signor, Fuglen er ikke fangen endnu!“ Maaskee tænker hun paa at trodse Faderen og gifte sig, og i saa Tilfælde vil hun have Beilere nok. Dag for Dag bliver hun skjønnere; mere end een Nat har jeg hørt Serenadens bløde Cithartoner bølge foran hendes Vindue, og om Morgen er ofte den lille Steentrappe, der fører op til hendes Værelse, besaaet med røde, duftende Rosenblade. Kun naar man taler om hendes smaa Brødre, drager der sig et tungt Træk over hendes ungdomsglade Ansigt, men lidt efter smiler hun paa sin eiendommelige, veemodige Maade, og siger med en Overbeviisning, som jeg misunder hende: „Gud lever; han hjælper Alle!“

Da jeg den Morgen kom slentrende op til Eremithytten med dit Brev i Lommen, havde jeg imidlertid den Fornøielse ikke alene at træffe den ærværdige Fra Severino men ogsaa min værdige Ven Postkassen, som den Dag syntes at være i en mere end sædvanlig fornuftig og menneskelig Tilstand. Ikke nok med at han saae dit Brev uden

at forlange de fristende Otteskillings Frimærker, men han afslog dem endog, da jeg tilbød ham dem, og følgelig er han vel paa Veie til at gjenvinde sin Fornuft. Han synes nu at have kastet hele sin Interesse paa Fra Severino og betragter ham som et eneste, stort, nyslaaet Frimærke fra Loretto, det sjeldneste i hele hans Samling. Med uendelig Iver og megen Smadsken præsenterede han mig for Pilegrimmen, som gav mig et Helgenbillede og et Par af de sorte Kugler til Brug for kommende Tilfælde, idet han meddelte mig den Oplysning, at de indeholdt Jord fra den hellige Grav, hvorfor jeg skal tage mig vel iagt for at spise dem. Iøvrigt blev jeg i høi Grad slaaet over denne Pilegrims værdige Holdning og fornuftige Maade at yttre sig paa. Her var ikke som ellers Tale om barnagtige Helgenkrøniker eller Tilløb til keitede Omvendelsesforsøg — ja, da jeg slog paa den Opsigt, han havde vakt i Omegnen, sagde han, at man gjorde ham formegen Ære. Heller ikke underholdt han mig med de smagløse Lovtaler over Pius den Niende, som ellers er et Særkjende for de romerske Geistlige. Tvertimod syntes hans Holdning ligeoverfor den hellige Stol at være meget reserveret, og om Gubernatoren udtalte han sig med ligefrem Foragt. Da jeg fortalte ham,

at jeg var fra Danmark, og at vi havde Religionsfrihed, udbrød han med en pludselig Iver: „Jeg veed det. Frihed i Religionssager, Frihed i Skrift, Ord og i Handlinger. Ja, Danmark er et lille Land; men det er rigt og lykkeligt, derfor ville Tydskerne eie det." Jeg studsede ved disse Ord, som jeg mindst havde ventet af en Pilegrim fra Loretto; men endnu mere, da han tilføiede: „Lad Frederik den Syvende leve; lad Victor Emanuel leve, og vi ville faae at see. De ligne hinanden; de ere Mænd af Folket og for Folket; de ville holde ud, men de maae ikke døe."

Medens Fra Severino med ærværdig Ro udtalte disse Ord, stirrede Postkassen paa mig med et Blik, som vilde han opsluge mig og klappede den store Mund sammen med et Smadsk som Krokodilen, naar den fanger Fluer. Derpaa forsvandt de begge i Retningen af Gennazzano, og jeg kastede mig ned under det nærmest staaende Kastanietræ i Mangel af Hytten.

Lidt efter fik jeg Øie paa Adele, som tankefuld kom vandrende op ad Klippeveien med sin Messebog i Haanden. Hun lagde ikke Mærke til mig, og jeg, som var fordybet i Læsningen, lod hende gaae forbi, uden at forstyrre hendes Gang. Lidt

efter flagrede Noget over mit Hoved; jeg saae op, det var noget Hvidt — et Papir, der tumledes om af den kaade Siroccovind som en kjæmpestor, flagrende Sommerfugl. Pludselig forlod det sin Plads oppe mellem Kastaniens Grene, gjorde en Svingning og faldt lige ned ved Siden af mig. Jeg greb det; det var et Brev, og da slige luftige Skrivelser altid have en vis Interesse, lagde jeg mig selv som Brevpresser paa dit og gav mig til at stave Himmelbrevet. Døm nu selv om min Overraskelse, kjære Juntus, da jeg læste: „Min kjære, min elskede Adele! Snart maa jeg forlade denne Egn, der for mig indeslutter Minder, som kun Du forstaaer og kan dele. Bliv ikke urolig, men vent — — ja her havde Brevet faaet en Rift af Kastaniekvistene, og medens jeg var ifærd med at udbedre denne, blev Brevet med et heftigt Ryk snappet ud af min Haand — det var Adele, som i et Par Spring naaede Hytten, hvor hun forsvandt. I et Nu var jeg efter hende, men hun var ikke at formaae til at aabne Døren, og trods al min Veltalenhed maatte jeg vandre alene tilbage til Gennazzano. Om Aftenen kom hun ned til mig i Vignen og bad mig med en Mine og en Stemme, hvis Uro hun forgjæves søgte at skjule, om »per gratia di dio« ikke at omtale Brevet til

nogen levende Sjæl. Jeg har heller ikke sagt Noget til Otto, og Du forraader vel ikke min Hemmelighed. Den hele Aften var Adele adspredt og urolig, og da jeg kom hjem fra Prokuratoren, stod hun ved Vinduet og græd. Hun græd naturligviis „for Ingenting", saaledes som alle unge Piger gjøre, og da jeg spurgte hende, hvorfor hun sukkede, sagde hun: „Jeg sukker ikke; jeg trækker blot Veiret dybt." Men hvad er det nu for et Brev, og hvad er det for en Eremit? Thi han, og ingen Anden havde skrevet Brevet; jeg kjendte strax den brede, markerede Skrift, som ogsaa findes under mit Helgenbillede. Skulde han være en forbedret Udgave af Pater Eusebio? Er hun falden fra Scylla i Charybdis? Det er det, som piner mig.

Jeg sender Dig disse Par Linier indeni Ottos Brev; thi det er for varmt til at jeg gider skrive mere. Priis dit kjølige Kammer, Funtus, og vær hilset fra

Din hengivne osv.

Gennazzano, den 4de Juli 1863.

Vise Søren!

Af alle Omsvøbsdepartementer i Verden, og vi have vel udviklede Exemplarer derhjemme, ere de romerske dog vistnok de mest indviklede og bedst udviklede, ja en Romer har endog betroet mig, at hans Fødestad har faaet Tilnavnet „den evige", forbi den simpleste Sag fordrer en Evighed for at sættes igjennem. Du vil derfor kunne forstaae vor Forbauselse, da Signor Carnevale igaar stadfæstede, at Sagen mod Røverne var afsluttet, Dommen fældet, sendt til Vaticanet og vendt tilbage med det røde, skjæbnesvangre Baand. Man har villet statuere et Exempel, og Henrettelsen skal finde Sted. Allerede er man bag ved Colonnaernes Borg ifærd med at opreise den historiske og til Pavedømmet saa lidet svarende Guillotine — jeg kan høre Hammerslagene og Øxehuggene, medens jeg skriver dette. Imorges gik jeg forbi den bratte Bjergskrænt, der var saa fuld af Alpevioler og Anemoner, da vi kom herud, og som senere prangede med Gyvel og duftende Roser. Nu blomstrer der ikke Andet end den tornede Marietidsel i et Hav af blodrøde Valmuer, og fra Skraaningens øverste Top hæve de sorte trekantede Bjelker sig i

Veiret, kronede foroven med Faldøxen, hvis skarpe Egg blinker i Sollyset. Man har valgt Rædselens Skueplads godt; thi baade fra Slottet, fra Klostret S. Eustachio og fra den underliggende Vei vil man kunne see den mindste Enkelthed, og Blodet vil, som Kancellieren bemærkede, tage sig prægtigt ud paa de kridhvide Kiselsteen. Der er noget Vildt og Grusomt, noget Neronisk hos Italienerne, som tidt dukker op mod deres Vidende, men som jeg aldrig har sporet saa fuldt som ved denne Leilighed. Hele Byen glæder sig som til en Fest. Man betragter Henrettelsen som et Skuespil, og der er Noget i Luften, som hvisker om de Tider, da Gladiatorerne betraadte Arenaen, hilsende op til Cæsarens Loge med de Ord: »Morituri te, Caesare, salutamus!« *) Selv Marietta og den lille Vittoria omtale de fangne Briganter paa samme Maade, som de spanske Donnaer Tyrene, der drives ind paa Arenaen. „De komme ikke i Helvede," sagde Marietta til mig; „thi de have faaet Prioren til deres Skriftefader, men — poveretti — det maa gjøre ondt!" Og med disse Ord satte hun Hakkekniven, hvormed hun bearbeidede Kjødet, over sin stærke, solbrændte Nakke og blev i samme Øieblik ganske bleg. „Men det

*) Vi, som ere bestemte til Døden, hilse Dig, Cæsar!

vil blive morsomt for os Andre at see derpaa," føiede hun leende til og hakkede videre. Kun Adele er bleven paafaldende stille og alvorlig i den sidste Tid; men det er ikke til at undre sig over, thi hun skal jo snart tage sin Beslutniug, og saavidt jeg kan mærke, bliver det Klostret. Jeg har truffet hende flere Gange ved det gamle omstyrtede Dianatempel nede i Dalen, hvor vi saaes den allerførste Gang; ligeledes i Kirken, som hun jævnlig besøger, og hvor jeg seer hende bede med stor Andagt og Inderlighed. Jeg veed ikke, hvad Indflydelse Fra Severino har paa hende, men hun besøger ham ofte især henimod Solnedgang, og naar hun da vender tilbage, er der en forunderlig Glands i hendes Blik, og Rødmen lyser paa hendes Kinder — jeg frygter næsten for, at hun er forelsket i Helgenen, og han? Stakkels Adele! Det er den anden Henrettelse, der vil finde Sted herude, og den er mig næsten modbydeligere end den første. Naar det kommer saa vidt, troer jeg, at jeg reiser til Rom eller Neapel; thi Gennazzanos Sol er da gaaet ned for stedse. Otto har malet hendes Portræt. Hun sidder i sin fattige sorte Kjole paa en af de omstyrtede Søiler nede ved Templet og stirrer med foldede Hænder ud i Aftenrøden, hvis gyldne Skyer svømme over de blaa-

nende Bjerge. Otto har med stor Dygtighed og et sjeldent Held grebet det melankolske, sværmeriske Udtryk, som er i hendes Øie, naar hun saaledes drømmende seer hen foran sig. Det er et stemningsrigt Billede, og Kontoristaen, stakkels Fyr, bød Otto sin halve Aarsgage for at komme i Besiddelse af det. Otto er en brav Fyr, men han er skinsyg og nægtede at sælge Maleriet. Nu maler han en Kopi af det, som han vil forære den unge Mand paa den Dag, hun bliver konfirmeret. Men hvad hjælper Alverdens Kopier, naar Originalen gaaer i Kloster. Hvad Røverne angaaer, som ere de virkelige Helte i det Drama, som skal opføres, da maa jeg tilstaae, at jeg er ganske forbanset over den Maade, hvorpaa de opføre sig. Dødsdommen synes ikke at have gjort det ringeste Indtryk paa dem, eller maaskee vente de sikkert at benaades; thi de synge, drikke, lee og fiske efter Bajoccher langt ivrigere end nogensinde før. Heller ikke spares der Noget paa deres Beværtning. Ofte har jeg midt om Natten hørt deres vilde Sang fra Fængslet i en Toneart, som røbede, at Vinen havde smagt dem fortræffelig. Kancellieren bliver mig mere og mere modbydelig; han drikker hver Aften med Fangerne paa deres Bekostning og kommer i Reglen drukken hjem for at

banke sine Smaa. Den følgende Dag er han human og fortæller under Suk og Taarer, hvad hans Kone vilde have været for de Smaa, hvis hun havde levet. Hvor Mennesket dog tidt kan være en Blanding af Gemeenhed, Løgn og affekteret Følelse.

Gubernatoren har faaet en frygtelig Næse fra Rom i Anledning af, at han lod sig overliste. Denne i Forbindelse med den, han allerede eier, har gjort ham betydelig spagere end ellers, og man seer ham ikke mere paa Palazzoets Altan i Kast med sin Toddy, som han nu tager inden lukte Døre. Derimod fik vi igaar en fransk Officeer i Indkvartering, der ikke giver ham meget efter. Han er en sand Kabyler, har tjent i Algier og drikker som en Svamp. Med ham fulgte et lille Detachement paa Hundrede Soldater, rimeligviis for at bevogte Fangerne og holde Orden ved Henrettelsen. Han er ikke nogen behagelig Forøgelse for vor Huusstand; thi han betragter alle dem, som ikke have havt med Kabylere at gjøre, som hørende til en lavere Skabningsrække, og seer paa Adele med et Blik, som faaer hende til at blive paa sit Kammer. Heldigviis vil han ikke blive her længe, da jeg hører, at der er anviist ham Logi hos Gubernatoren, og dermed ere alle Parter ret vel tjente. Iøvrigt har Byen faaet Noget af sit

militaire Snit tilbage, og de livlige franske Hornsignaler lyde smukt i den stille Sommeraften; men de minde mig tillige om, at Klokken er Ti, hvilket herude er en Time over Sengetid. Padrone Luigi kjører imorgen tidlig Klokken fem, og kan tage dette Brev med. Mine næste Linier faaer Du rimeligviis fra Roma; thi jeg vil ikke overvære Slagteriet herude. Farvel, hils Alle i Hjemmet fra

Din hengivne osv.
